

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027
за развитие на земеделието и селските райони

СТРАТЕГИЯ

ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ

МЕСТНО РАЗВИТИЕ

НА МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – РАЗЛОГ

Приложение № 2 към Условието за кандидатстване

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР НА МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА - РАЗЛОГ	
1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР	
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:	
- Списък на общините, обхванати от МИГ;	ОБЩИНА РАЗЛОГ
- Списък на населените места, обхванати от МИГ;	Населено място - КОД по ЕКАТТЕ 1. град Разлог - 61813 2. село Баня - 02693 3. село Бачево - 02960 4. село Годлево - 15326 5. село Добърско - 21748 6. село Долно Драглище - 22602 7. село Горно Драглище - 16754 8. село Елешница - 27293
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ.	По данни от Националния статистически институт към 31 декември 2020 г., ОБЩИНА РАЗЛОГ е с общ брой на населението 18 966 жители, което е в съответствие с условието дейностите да се изпълняват на територия с население от 10 000 до 150 000 жители. МИГ-Разлог обхваща територия с население над 15001 жители и под 20 000 жители. Населението на съставните 7 села и на общинския център - град Разлог, е както следва по вид на населеното място, наименование и брой жители: село Баня – 2 683 село Бачево – 1 454 село Годлево - 448 село Горно Драглище - 829 село Добърско - 521 село Долно Драглище - 610 село Елешница – 1 154 град Разлог – 1 1267 Общ брой жители на осемте съставни населени места на община Разлог, обхванати от МИГ-Разлог: 18 966 жители

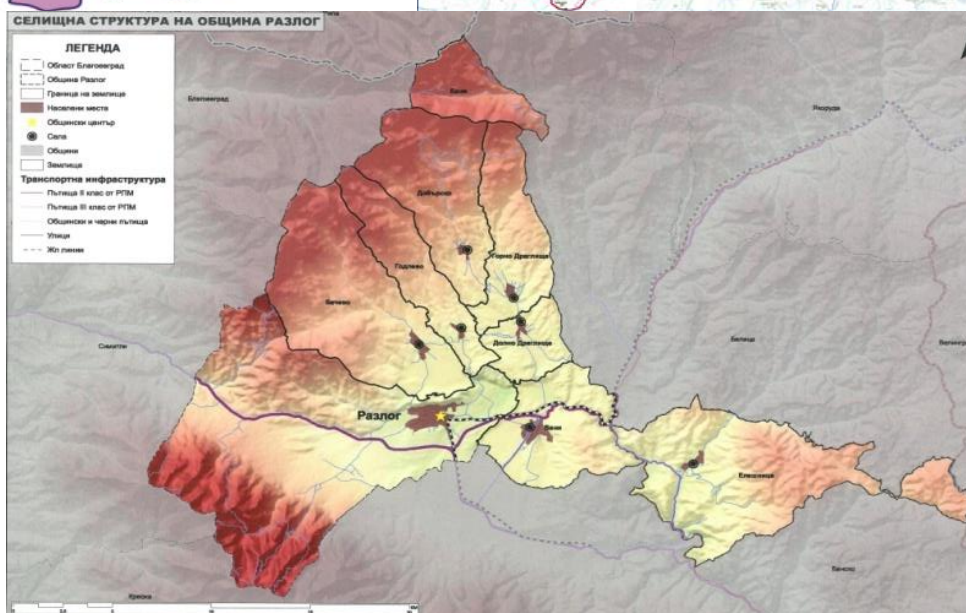
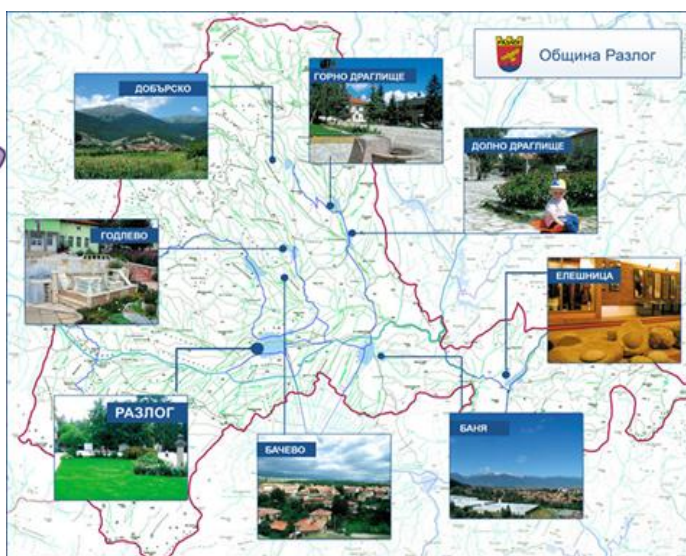

1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:

Територията, обхваната от МИГ-Разлог съвпада с административно-териториалните граници на община Разлог, разположена в Югозападна България, Югозападен район за планиране, област Благоевград. Територията, на която ще се прилага Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ-Разлог и ще се извършват подпомаганите дейности, е кохерентна, с непрекъснати граници и обхваща една община с население 18 966 жители по данни на НСИ към 31.12.2020 г. Площта на обхванатата територия е 506,47 кв.км.

Осемте населени места в обхвата на община Разлог са 1 град - общински център и 7 села.

На територията на МИГ-Разлог, подходът ЛИДЕР/ВОМР е прилаган без прекъсване в периода 2007 – 2013 година и в периода 2014 – 2020 година, с договорени и изпълнени: три проекта за подготвителни дейности, прилагане на две стратегии за местно развитие, осем проекта за вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната териториална стратегия за развитие на региона от ниво 2:

1. Популяризиране процеса на разработка на СВОМР:

1.1. Организиране и провеждане на информационни събития

1.1.1. Информационна конференция.

В началния етап на разработване на СВОМР е проведена информационна конференция за 50 участника. Целите на това въстъпително информационно събитие са: оповестяване на предстоящото изготвяне на нова стратегия, поставените цели, планираните дейности и времеви график; очакваните резултати от изпълнението на подготвителните дейности; насърчаване на активното участие на всички заинтересовани страни в процеса на информиране и консултиране, при провеждането на анкетни и теренни проучвания, както и споделяне на идеи и предложения за разработването на стратегия за ВОМР за новия програмен период 2023-2027 година, която в максимална степен да отговаря на потребностите и очакванията на местната общност на територията на МИГ-Разлог.

1.1.2. Работни информационни срещи - едnodневни за 10 участника.

Проведени са 7 едnodневни информационни срещи с най-малко 10 участника всяка, по една в седемте села на територията на МИГ-Разлог. Целта е представяне и популяризиране на процеса на разработване на СВОМР и насърчаване на участието на местната общност.

1.1.3. Информационна среща-семинар - едnodневна за 20 участника.

Проведена е 1 едnodневна информационна среща-семинар с най-малко 20 участника - в град Разлог. Целта е както представяне и популяризиране на процеса на разработване на СВОМР, така и насърчаване на участието на местната общност в консултирането на приоритети, цели, мерки и дейности, които да допълват или надградят досегашните две стратегии.

1.2. Представяне на информация за проекта чрез регионални медии:

1.2.1. Публикувани са 9 статии в регионалния ежедневник в. „Вяра“ за отразяване на етапите в изпълнението на подготвителните дейности и важна информация за местната общност;

1.2.2. Направени са ежеседмични радиоизлъчвания от Радио Благоевград (общо 26 броя) на информация за подготовката на стратегията с цел информиране и насърчаване на участието на местните лидери и заинтересованите страни.

1.3. Изготвяне и разпространение на информационни материали:

1.3.1. Информационен флаер (листовка) за проекта за подготвителни дейности и източниците за получаване на подробна информация за процеса на подготовка на стратегията за ВОМР и публикуваните покани, обяви, съобщения и документи по проекта - 1000 броя. Отпечатан и разпространен в населените места, както и сред участниците в обученията, информационните срещи, фокус-групи от заинтересовани старни по мерки; информационна конференция и др.;

1.3.2. Книжка - брошура с резюме на изготвената стратегия (Приоритети, цели, мерки и финансов план от проекта на стратегия, подготвена в резултат от изпълнението на подготвителните дейности). Книжката е отпечатана и разпространена в тираж 1000 бр.

Обобщение: С цел осигуряване на най-широк кръг участници в процеса на информиране, консултиране и разработване на стратегията за ВОМР по основния за ЛИДЕР/ВОМР подход „отдолу-нагоре“ са проведени: Информационна конференция за проекта с най-малко 50 участника от цялата територия на МИГ-Разлог - 1 брой; Работни информационни срещи - едnodневни за 10 участника в селата на територията на МИГ-Разлог - 7 броя; Информационна среща-семинар - едnodневен за 20 участника в общинския център град Разлог - 1 брой.

Медийно оповестяване: Публикувани статии по проекта за подготвителни дейности в регионален вестник-ежедневник - 9 броя; Излъчени радиоспотове за подготовката на стратегия и насърчаване на участието на заинтересованите страни - 26 броя;

Изготвени и разпространени печатни информационни материали: Флаер (листовка) за подготвителните дейности по разработване на СВОМР и източниците на подробна информация - 1000 броя; Книжка с резюме на подготвената стратегия за ВОМР - 1000 броя.

Постигнато е информационно обезпечаване и насърчаване на участието на общността.

Актуализирана и поддържана с информация е интернет страницата на МИГ-Разлог www.mig-razlog.org. Като комуникационен и информационен канал е създадена и страница на МИГ-Разлог в социалната мрежа Фейсбук. Подготвяни са подробни презентации и са предоставяни информационни материали за всички участници в различните информационни събития.

2. Проучвания, анализи и планиране: Проучванията също включват участието на общността – анкетни карти, интервюта, набиране на предложения, регистриране на конкретния интерес. Участниците в процеса на планиране са запознати с резултатите от проучванията и анализите, на база на които се определят приоритетите, целите и дейностите в третата поред стратегия по подхода ЛИДЕР/ВОМР на територията на МИГ-Разлог.

3. Консултиране на стратегията в процеса на нейното разработване

Подготовка на работен вариант през 2023 г. и на окончателен вариант на стратегия за ВОМР през 2025 г. е извършено с участието на заинтересованите страни, вкл. потенциални бенефициенти от територията на МИГ-Разлог. Подготовката на стратегията е ангажимент основно на експертите, но при прилагане на подхода „отдолу-нагоре“ предложенията идват от хората по различни информационни канали, предимно по време на срещи за консултиране или фокус-групи. В процеса на разработване на стратегията протече процес на обмен на информация и консултиране със заинтересованите страни чрез Екипа на МИГ и експертите, ангажирани с разработването на стратегията.

При изпълнение на проекта за подготвителни дейности през 2023 г., както и през м.март 2025 г., когато е извършено актуализиране на стратегията в съответствие с условията и изискванията по процедура BG06AFSP001-1.001, са проведени общо 12 работни срещи за консултиране с местната общност на подготовката на СВОМР.

Проведени са 10 едnodневни работни срещи за най-малко 10 участници - фокус групи от заинтересованите страни и потенциални бенефициенти от стопанския сектор, както следва:

- земеделски производители от територията /12.09.2023г. и 20.03.2025 г./;
- предприятия за преработка на селскостопански продукти /12.09.2023г. и 21.03.2025 г./;
- предприятия за преработка на дървесина/горски продукти /12.09.2023г. и 20.03.2025 г./;

- неземеделски производствени дейности и занаяти /13.09.2023г. и 20.03.2025 г./;
- неземеделски дейности в сферата на услугите и туризма /13.09.2023г. и 21.03.2025 г./;

Проведени са 2 еднодневни работни срещи за най-малко 20 участници за консултиране с местната общност на подготовката на СВОМР с представители от публичния сектор - местна власт, институции и представители от нестопанския сектор - неправителствени организации, читалища и граждани - /на 13.09.2023г. и на 21.03.2025 г./;

4. Обсъждания на Стратегията за ВОМР с всички заинтересовани страни:

На различните етапи от разработване на СВОМР са проведени обществени обсъждания с участие на широк кръг представители от заинтересованите страни и местната общност.

Проведено е обществено обсъждане на разработваната стратегия за ВОМР - за представители от публичния, стопанския и нестопанския сектор, които попадат в една или повече групи:

- местни лидери; - заинтересовани страни; - потенциални бенефициенти; - граждани;
- представители на уязвими и малцинствени групи; желаещите да участват в общественото обсъждането на стратегията.

В периода 26 февруари – 27 март 2025 година Стратегията за ВОМР е преработена в съответствие с Условието за кандидатстване по процедура BG06AFSP001-1.001 „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България 2023-2027 - отново в процес на консултации и обществени обсъждания с местната общност и заинтересованите страни.

На 28.03.2025 г. - след предварително оповестяване и отправени покани, е проведено обществено обсъждане за окончателен вариант на стратегията. Актуализираната „Стратегия за водено от общностите местно развитие на "Местна инициативна група - Разлог" на територията на община Разлог“ е одобрена с Решение на Колективния върховен орган на СНЦ „МИГ-Разлог“, по протокол от Общо събрание, проведено на 31 март 2025 година.

Обобщение: Стратегията за ВОМР е разработена по подхода "отдолу-нагоре" - в процес на информиране, консултиране и обсъждания с местната общност и заинтересованите страни, при балансирано участие на жени и мъже, вкл. с участие на млади хора и представители на уязвими и малцинствени групи от територията на действие на МИГ-Разлог. Взети са под внимание всички постъпили предложения, които се отнасят предимно до: стратегическата рамка – приоритети и цели; мерките, които да се включат в новата СВОМР; финансовите параметри по мерки и разпределението на средствата във Финансовия план; критериите за подбор и приоритизиране на проектни предложения; кои дейности и кандидати да бъдат подкрепени чрез стратегията за ВОМР.

Анализирани и отчетени са и споделените конкретни проектни идеи и намерения, както и предложенията за инициране на нови дейности. Особен интерес сред местната общност предизвиква възможността чрез подхода ВОМР да се планират и реализират стратегия и дейности в съответствие с концепцията на ЕС за „интелигентни селища“.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:

Групи заинтересовани лица от Публичния сектор на територията:

- 1) Община Разлог и кметствата по населени места;
- 2) Представители на образователни институции, вкл. училища и детски градини;
- 3) Държавни и общински институции, вкл. социални институции;

Групи заинтересовани лица от Стопанския сектор на територията:

- 1) Микропредприятия за производствени неселскостопански дейности;
- 2) Микропредприятия в сферата на услугите и туризма
- 3) Микро, малки и средни предприятия в областта на първичната преработка на земеделски и горски продукти, вкл. дървесина;
- 4) Земеделски производители (физически лица - ЗП, ЮЛ по ТЗ, кооперации);
- 5) Фирми в областта на строителството, екологията, озеленяването и ландшафта;
- 6) Физически лица, упражняващи свободна професия или занаят.

Групи заинтересовани лица от Нестопанския сектор на територията:

- 1) Неправителствени организации в сферата на икономическото развитие, туризма, спортните и младежки дейности, екологията;
- 2) Неправителствени организации в социалната сфера, вкл. работещи с уязвими групи и маргинализирани общности, в т.ч. с деца и възрастни с умствени и физически увреждания, малцинствени групи, граждани със социални проблеми.
- 3) Народни читалища и общински музеи на територията;
- 4) Спортни клубове и Ловно-рибарски дружества;
- 5) Граждани, вкл. представителите на уязвими и малцинствени групи.

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

Географски характеристики:

Територията на МИГ-Разлог съвпада с административно-териториалните граници на община Разлог, разположена в Югозападна България, Югозападен район за планиране, област Благоевград. В границите на община Разлог и на МИГ-Разлог са включени 8 населени места: гр.Разлог; с.Баня; с.Бачево; с.Годлево; с.Долно Драглище; с.Горно Драглище; с.Елешница; с.Добърско. Населените места са разположени в Разложката котловина и в предпланинските масиви на планините Пирин, Рила и Родопи. Основната концентрация от селища в общината се е обособила североизточно от град Разлог - селата в подножието на Рила – Долно Драглище, Горно Драглище, Добърско, Годлево и Бачево. Селата Баня и Елешница са източно от общинския център. Град Разлог е разположен в подножието на Пирин. **Природните оси** включват планините Рила, Пирин и Родопи и многобройните протичащи през тях реки, основно притоци на река Места. Основни защитени територии са в обхвата на националните паркове Рила и Пирин.

Площ: Територията на община Разлог е с площ 506,470 кв. км, ситуирана е в Разложката котловина, по поречието на р. Места, между планините Рила-на север, Пирин-на юг и

Родопи-на изток, като склонове и от трите планини попадат в границите ѝ. През пролома “Момина клисура” на юг се осъществява свързаността с Гоцеделчевската котловина, а на запад Разложката котловина преминава в седловината “Предел”. На североизток през прохода “Юндола” се свързва с Горнотракийската равнина.

Релеф: Разложката котловина е една от най-високите котловини в Южна България с 850 м. средна н.в. В средната си част котловината има почти плосък релеф с лек наклон на изток към Родопите. На север е по-хълмиста, а ограждащите я високопланински части на Рила и Пирин имат типичен алпийски вид. Природата е разнообразна и много привлекателна.

Биологичното многообразие се дължи на голямата разлика в надморските височини.

Климат: Характерен е умерено-континенталният климат със студена зима и прохладно лято (средна януарска температура: -2°C ; средна юлска температура: $+18.6^{\circ}\text{C}$).

Почви: Най-разпространени са кафявите и канелени горски почви, а в районите с н.в. над 1600 м – планинско-горските тъмноцветни почви. По поречията на реките има планинско-ливадни и хумусни алувиално-ливадни почви, подходящи за отглеждане на зеленчукови и овощни култури.

Горският фонд заема над 50% от територията. Богат е на високостеблени иглолистни и на широколистни гори. По-ниските части са заети от естествени ливади и пасища, благоприятстващи добре развитото пасищно животновъдство.

Земеделски площи: Обхващат 160 хил. дка от общата територия, като обработваемите земеделски площи са над 100 хил. дка.

Водните ресурси са значителни. През територията протичат множество реки, притоци на р.Места. Изобилието от водни запаси се обуславя и от наличието на подземни води и значителен брой топли минерални извори - в с.Баня, с.Бачево и с.Елешница.

Национални паркове: На територията на МИГ-Разлог се намира големи части от Национален парк „Рила” (5035.6 ха) и от Национален парк „Пирин” (4508.5 ха). Природните и климатични дадености на територията на МИГ-Разлог, която съвпада с територията на община Разлог, са предпоставка за развитие на целогодишен туризъм: ски сезон - 5 месеца; зелен, селски, конен, велосипеден, еко и алтернативен туризъм - 5 месеца през топлите сезони; балнеоложки, семинарен, фестивален и културен туризъм - през цялата година.

Граници и свързаност: Община Разлог има обща граница с общините Благоевград, Рила, Белица, Кресна, Банско и Симитли, което е предпоставка за сътрудничество и формиране на общи политики и проекти, вкл. с МИГ от тези територии.

Демографски характеристики: Населението на територията на община Разлог през последните 20 години намалява бавно, без това да води до нарушение на демографската структура. Няма силно изразени миграционни процеси от територията. **Обезлюдяването на селата** за сметка на увеличаване на градското население е следствие от разминаването на визията на повечето млади хора за активен живот и лична реализация, и по-ограничените възможности за развитие, които виждат в селата. Прирастът в община Разлог е отрицателен, но не със същите тревожни темпове, които се наблюдават в други части на страната. Миграцията на квалифицирани хора в трудоспособна възраст към областния център, столицата и чужбина води също води към постепенно увеличаване на дела на застаряващото население.

Етноси: Преобладаващата част от населението са българи християни, има няколко мюсюлмански семейства в с.Баня, но те не се отличават като стил на живот. Ромското население е около 10 %, също християни, с български имена. В общината като българи се самоопределят 90 % от населението, като роми – 9 % и като други – 1%.

Социално-културни: Социалната сфера обхваща сферите на образование, здравеопазване, социални грижи и социално подпомагане, но също и условията за живот в населените места и достъпа до основни услуги за населението. **Предучилищното образование и възпитание** на територията е представено от Обединени детски заведения с 12 филиала – целодневни детски градини и 5 филиала – детски ясли. Структурата на **училищната мрежа** в Община Разлог включва 9 общински училища, от които 2 начални, 6 основни училища и 1 СОУ, предлагащо гимназиално образование с профилирани паралелки за изучаване на чужди езици, информационни технологии и природни науки. На територията има и 3 професионални гимназии – по туризъм и хранителни технологии; транспорт и спедиция; механизация на селското стопанство. В гр.Разлог има и частно езиково училище, както и два лицензирани центъра за професионално обучение и квалификация.

Социалните услуги в община Разлог се състоят от дневни центрове за деца и възрастни, защитени жилища, услугите личен асистент и домашен помощник, както и домове за възрастни хора и за деца и възрастни с интелектуални затруднения и физически увреждания.

Лечебните заведения и доболничната помощ са фокусирани в самия общински център, като няколко медицински практики обслужват и населени места извън града. Липсват кабинети на общо практикуващи лекари в 2 села – Горно Драглище и Годлево, както и стопатологични кабинети в 3 села – Добърско, Горно Драглище и Долно Драглище. На населението на четирите села в подножието на Рила се налага да пътува до съседни места с кабинети на ОПЛ и/или зъболекарски практики.

Аптечната мрежа е добре развита, най-вече на територията на град Разлог.

Култура и традиции: Природните условия на Разложката котловина предопределят заселването ѝ още в древността. Затова в нея има културни паметници от различни епохи, най-посещаваният от които е обектът с национално значение под егидата на ЮНЕСКО - църквата “Св.Св.Т.Тирон и Т.Стратилат” в с.Добърско. Традициите, обичаите и фолклора са съхранени и оживяват всяка година и във всяко населено място под формата на фестивали, събори и празнични събития в богатия и разнообразен културен календар на Община Разлог.

Читалищна мрежа: На територията функционират 11 читалища, по едно във всяко от селата и 3 в град Разлог, от които едното е в ромския квартал „Нов път”. Почти всички читалища се нуждаят от основни или частични ремонти, повишаване на показателите за енергийна ефективност и от обновяване на материалната си база по отношение на реквизити, инструменти, носии, обзавеждане. Културният им календар е богат с празници на населените места, театрален фестивал, кукерски карнавал; фолклорни фестивали и събори. Основни елементи на **културната инфраструктура** на община Разлог са Общинския музей, заедно с традиционните и специфични за българския начин на духовен живот читалища и библиотеките към тях. В рамките на община Разлог няма селище без читалищна дейност, а към читалищата на с.Елешница и на с. Баня има и интересни музейни сбирки.

Историята на община Разлог определя съвременната ѝ териториална идентичност.

Съхраняването и разумната съвременна интерпретация на историята и на културата са важно условие, свързано с развитието на туризма и на местните продукти и ресурси.

Икономически характеристики: Реформите през 90-те год. На ХХ век водят до реструктуриране на голяма част от държавните предприятия в община Разлог. Днес отрасли като производство на целулоза и хартия, както и на дрожди са закрити, а шивашката промишленост, както и традиционното за региона мебелно производство са изцяло в частния сектор под формата на **микро, малки и средни предприятия**. Като резултат от тези процеси, на територията на МИГ-Разлог функционират **голям брой стопански субекти, предимно микропредприятия**. Много от тях работят с непълнен капацитет или се нуждаят от инвестиции в материални активи за технологично обновление, от ноу-хау за иновации и понижаване на енергоемкостта, от въвеждане на нови управленски системи и компютърни технологии. Установено е недостатъчно ниво на управленски умения, на използването на съвременни форми на реклама и маркетинг. Предприемачите на територията не споделят разбирането, че е необходимо да се обединяват, за да използват общи ресурси и да постигат по-добри икономически показатели и по-висока конкурентоспособност и пазарна реализация на продуктите и услугите. В същото време изразяват готовност да се включат в дейности за повишаване на предприемаческата култура, както и в пилотен проект за сътрудничество и сдружаване. На територията са застъпени дървопреработващи и металопреработващи производства, малки цехове за мебели, шивашки цехове, сладкарски работилници, цехове за производство на дограма. Голяма част от фирмите са в сферата на строителството, търговията и услугите, в т.ч. и на туристическите, счетоводните, битовите и транспортните услуги. Няколко фирми работят в сферата на изграждане на ВЕИ и зелена енергия. Производствените фирми са предимно в град Разлог, където са обособени 3 промишлени зони. В селата има малки цехове: за металообработване в с.Баня; дървообработване и мебели – с.Бачево, с.Баня, с.Добърско; мандри и пекарни – в с. Годлево и с. Елешница.

Туризм: В почти всички села има къщи за гости или малки хотели, които предлагат различни преживявания, свързани с местния фолклор, кулинария, традиции и природа. Туристическата база, която е по-мощна и за по-висок клас туристи, е във ваканционните селища и голф комплекса около Разлог, както и в село Баня – за СПА туризм. В село Бачево има пет конни бази, предлагащи уроци по езда и преходи в Рила. В подкрепа на частната инициатива в туризма и изградената настанителна база, Общинската администрация работи активно за създаване на интересни туристически атракции, зони за отдих, спорт и развлечения. Установена е недостатъчна информационна обезпеченост и подходяща реклама.

Земеделието не е широко застъпено в района, заради липсата на големи обработваеми площи и особеностите на почвите, релефа и климата. Благоприятни са условията за оранжерийно производство на зеленчуци и цветя с отопление от минерална вода в селата Баня и Елешница, каквото е имало преди 12-14 години, а в последните няколко години бавно се възобновява. По отношение на земеделските култури условията са благоприятни за отглеждане на овощни насаждения – ябълки и за горски плодове. Добри са изгледите за развитие на биологично земеделие. Има начинания за отглеждането на етерично-маслени култури. Добре развито е **животновъдството** и във връзка с него **преработваща промишленост за хранителни продукти от месо и мляко**. В повечето населени места има животновъдни ферми предимно

за крави, кози, овце. В землищата на гр.Разлог, с.Бачево и в с.Добърско има и рибарници за пъстърва. Отглеждат се и много коне - в село Бачево има 5 конни бази за планинска езда и конен спорт, 3 конни бази има край град Разлог.

Безработица и заетост: За територията е характерна сравнително ниска безработица, която се движи между 5% и 13 % и показва трайна тенденция към двойно и тройно намаляване в последните 10 години. Безработицата може да се определи като два типа: *сезонна безработица*, поради зависимостта от ски сезона в Банско и *трайна безработица* предимно на представители на малцинствени и уязвими групи. Работни места се разкриват основно в строителството, туризма, услугите, търговията, както и по програми за временна или субсидирана заетост, но нивото на заплащане и условията на труд не винаги са привлекателни. От друга страна съществен проблем е намирането на подходящи квалифицирани служители и работници в някои отрасли и предприятия. Наблюдава се активност по отношение на програми и мерки на Агенцията по заетостта и Дирекция «Бюро по труда» гр.Разлог за включване в образование и квалификация за възрастни.

Заетостта на населението в трудоспособна възраст е предимно в сферата на услугите, вкл. туристическите услуги; държавна и общинска администрация; търговия на дребно; образование; финансови, банкови, застрахователни и счетоводни услуги, строителни и ремонтни дейности. Значително по-малък е дялът на заетите в производствени дейности, селско и горско стопанство. Нивата на доходите от трудова дейност са под средните за страната и около средните нива - за област Благоевград.

Инфраструктурни характеристики:

Пътната мрежа в община Разлог е с обща дължина 75.5 км. През общината преминава път № II-19, който свързва района с гр. Симитли и с международен път E79, а в противоположна посока с град Гоце Делчев и Гърция. Път № II-84 през прохода "Юндола" свързва общината с гр.Велинград и гр.Септември, а оттам с първокласен път № 8 и автомагистрала "Тракия" към Пловдив и Бургас. Като цяло пътната мрежа в общината е амортизирана, но през 2015 г. с финансиране от ПРСР 2007-2013 г. са ремонтирани 5 пътни отсечки, а с финансиране от ПРСР 2014-2020 – още два общински пътя. Главната улична мрежа в населените места е с асфалтова настилка, но голяма част от улиците и тротоарните площи се нуждаят от ремонти. В селата все още има неасфалтирани малки улици или такива с компроментирана настилка.

Водоснабдяването се осъществява от собствени каптажни води "Изворо"- с дебит 1500 л/сек, което е достатъчно за водоснабдяването на цяла Благоевградска област. **Канализацията** е изградена на 98% в гр. Разлог и на 75% в селата, но на места е остаряла. Има проектна готовност за реконструкция и доизграждане, както и частично изпълнение. За град Разлог работи Пречиствателна станция за отпадни води. В селата няма пречиствателни съоръжения.

Управление на отпадъците: От 2013 г. функционира Регионално депо за неопасни отпадъци, изградено с финансиране от ОП «Околна среда 2007-2013», което обслужва общините Разлог, Банско, Белица и Якоруда. На отделни места е въведено разделно събиране на отпадъци, както и система за регулярно сметосъбиране и сметоизвозване. В процес е въвеждането на сепарираща инсталация. Компостират се зелените отпадъци от окосени тревни площи и дървесни клони. Все още не е изцяло решен проблемът с нерегламентирано изхвърляне на отпадъци в реките и сред природата, както и замърсявания /предимно с

опаковки/ на обществени места – паркове, спортни и детски площадки, улици и тротоари.

Спортна инфраструктура: Развита е системата от места за **спорт и отдых** на открито, включително чрез реконструиран стадион в гр. Разлог, новоизграден стадион в село Годлево, мрежа от спортни игрища, тенис кортове, спортни и детски площадки във всички населени места. Много от съоръженията на открито са финансирани чрез стратегиите на МИГ-Разлог.

Информационна и комуникационна инфраструктура: От години в община Разлог с бързи темпове се развиват ИТ технологиите. Мобилни комуникации, сателитна и цифрова телевизия и отличен Интернет достъп има във всички населени места и в туристическите зони.

Административни услуги: Населението се обслужва административно от Общинска администрация и 7 кметства, офиси на НАП, НОИ, РЗИ и Дирекция «Бюро по труда», подразделение на МВР.

Институции: Разлог е административен център за група общини в котловината. В гр.Разлог се намират Районна прокуратура, Районен съд, Районно полицейско управление, Районна служба «Пожарна безопасност», Общинска болница и Спешен медицински център, които обслужват населението на общините Разлог, Банско, Белица, Якоруда.

Банков и финансов сектор: На територията на общината има 7 банкови офиси и или клонове: ОББ, Уникредит-Булбанк, ДСК, Пощенска банка, ПИБ, ЦКБ, Интернешънъл Асетбанк. Развита е мрежата от офиси за плащания, застрахователни и финансови операции.

Пощенски и куриерски услуги: Клонове на «Български пощи» има във всички населени места, куриерски фирми обслужват цялата територия, има по офиса на Спида и на Еконт.

Анализът на нуждите и потенциала за развитие на територията на МИГ- Разлог е изготвен на база извършените проучвания, при съчетаване с паралелна оценка. Синтезът от установените нужди и проблеми, идентифицираните потребности и потенциале изведен в SWOT анализ, чиято цел е да представи най-съществените аспекти в историческото и съвременното развитие на територията от гледна точка на подготовката на Стратегия за Водено от общностите местно развитие. Изведени са силните и слаби страни, важните и уникални характеристики в рамките на територията на МИГ-Разлог. Съдържанието на SWOT анализа насочва към необходимите мерки за запазване на предимствата и силните страни и преодоляване на слабите страни, планиране на база идентифицираните потребности и възможности, както и адекватни действия за ограничаване на рисковете и заплахите.

Проучването и анализът в Доклад № 1 на тема „Социално-икономически характеристики, идентифицирани потребности и потенциали на територията на действие на "Местна инициативна група – Разлог" проследява данните и извежда тенденциите в 10 годишен период и е с акценти върху географските, историческите, природните, демографските и културните характеристики, проследени са закономерностите във функционално-пространственото развитие. Специално внимание е насочено към съвременното социално, икономическо и екологично състояние, както и върху тенденциите и перспективите в посока балансирано и устойчиво развитие на територията в контекста на областните, регионални и национални стратегически документи. Подробно проучена е базисната техническа инфраструктура като настояща ситуация на изграденост и качество. От друга страна са изследвани и анализирани демографските показатели, икономическото развитие и средата за

бизнес, както и наличието, състоянието и качеството на услуги и инфраструктура в областта на образованието, социалните дейности, здравеопазването. Разработването на анализа се базира на официална статистическа информация, становища от институции и стратегически документи в общината и региона, заедно с изводите от проведените срещи, интервюта и целеви анкети с представители на местната общност.

Резултатите от второто проучване „Заинтересовани страни, потребности и нагласи за проекти на територията на МИГ-Разлог - за целите на разработване на Стратегия за ВОМР” също са описани и анализирани в подробен доклад. Доклад № 2 представя и мнението на анкетирания местни представители по отношение на потребности, проектни намерения, предпочитания към програми, мерки и дейности, които да се включат в стратегията на МИГ.

За целите на разработването на стратегията резултатите от двете проучвания се разглеждат в тяхната **взаимна свързаност** – по компонентите на социално-икономическия живот, като се изследват от една страна, установените проблеми, идентифицираните потенциали, дадените в проучванията изводи и препоръки, а от друга страна се отчита мнението, заявеният интерес, потребностите и нагласите за реализиране на проекти, установени в анкетните проучвания, фокус-групите и срещите с общността за консултиране и обсъждане на стратегията за ВОМР.

Формулираните приоритети и цели на СВОМР, избраните и включени в стратегията подходящи мерки произтичат от изведените в проучванията и анализите потребности на местната общност и нагласите за участие на заинтересованите страни, балансирани спрямо нерешените проблеми и потенциала на територията. Стратегията не може да реши всички идентифицирани проблеми и потребности, но отчита, че съответни мерки и проекти за решаването им са включени и в обхвата на действащи планове на общинско ниво, регионално и национално ниво. Така в общността се разпределят приоритетите и задачите, които стоят пред институциите и организациите по отношение на различните типове и видове проекти и дейности. **Местната общност стигна до извода, че Стратегията за ВОМР трябва приоритетно да подкрепя:** малкия земеделски и неземеделски бизнес на територията чрез инвестиции в иновации и технологична модернизация, вкл. дигитализация на процесите, ресурсна и енергийна ефективност, екологосъобразност на икономическите дейности, „кръгова” и „зелена” икономика; да способства за младежкото и женско предприемачество, за разкриването на качествени работни места и създаване на привлекателна трудова заетост; да насърчи проекти на местната власт и на организации от неправителствения сектор в приоритетни области; да гарантира дейности в обществена полза, вкл. проекти със социална насоченост в полза на уязвимите групи, в т.ч. и малцинствата, както и дейности, отговарящи на концепцията „Smart Vilages“/“Умни села“.

Споделя се разбирането, че СВОМР е с ограничен обхват на възможности, което очертава перспективата част от идентифицираните нужди на бизнеса и гражданите на територията на МИГ-Разлог да бъдат решавани чрез проекти към други финансиращи програми.

Изводи: Територията има значителни възможности и потенциал за възходящо и устойчиво развитие на база човешките, материалните, природните и културни ресурси. Постигнатата степен на инфраструктурно, социално и икономическо развитие трябва да се съхрани, модернизира, доразвие и надгради. Необходимо е да се съблюдава балансът между социалната и икономическата сфера по отношение на инвестиции и подкрепа.

Икономическите дейности трябва да се разнообразят. Подкрепата за бизнеса би довела до качествени работни места и по-високи доходи, до разнообразяване и качество на местните продукти и услуги. Атрактивността на общината трябва да бъде интерпретирана като съвкупност от разнообразните природни дадености, но и от елементите на нематериалното и материалното недвижимо и движимо културно наследство, като ресурс, който може да привлече посетители и да обогати цялостния туристически продукт. Важен аспект на местното развитие е опазването на околната среда, на природното наследство и биоразнообразието – както за местната общност и поколенията, така и във връзка с динамично развиващият се туризъм с дестинация «Разлог».

Включените в стратегията мерки се основават на изведените от проучванията и анализите потребности на местната общност и намеренията на заинтересованите страни, балансиращи спрямо нерешените проблеми и потенциала на територията. Участвайки в подготвителните дейности, организирани от МИГ-Разлог, местната общност заяви, че Стратегията за ВОМР на територията на община Разлог трябва приоритетно да подкрепя: (1) малкия земеделски и неземеделски бизнес чрез инвестиции в иновации и технологична модернизация, вкл. дигитализация на процесите, ресурсна и енергийна ефективност, екологосъобразност на икономическите дейности, „кръгова” и „зелена” икономика; (2) младежкото и женското предприемачество; (3) производствените вериги за качествени местни храни и продукти; (4) разкриването на качествени работни места за създаване на нова заетост; (5) проекти в обществена полза на община Разлог, читалищата и неправителствените организации в приоритетни области; (6) приобщаване в дейностите и проектите на уязвимите групи, в т.ч. маргинализирани и малцинствени; (7) изпълнение на дейности, отговарящи на концепцията за „Интелигентни селища”.

В резултат от проучванията и анализите, консултирането и обсъжданията:

Стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог се ориентира към развитие и надграждане на потенциала на територията чрез реализиране на проекти в подкрепа на:

- 1. Местното икономическо развитие, което да подобрява своята конкурентоспособност, да предлага качествени суровини, продукти и услуги; да създава качествена заетост;**
- 2. Подобряване на инфраструктурата в населените места, създаване на динамична жизнена среда с добро качество на живот и повече основни услуги за населението, вкл. приобщаваща среда за младите хора, уязвимите и малцинствени групи;**
- 3. Насърчаване на местната териториална, културно-историческа и природна идентичност, вкл. опазването на околната среда и биоразнообразието чрез повишаване на екологичната отговорност на бизнеса и населението;**
- 4. Развитие на административния капацитет и хората като най-ценен социален капитал;**
- 5. Сътрудничество и партньорства за дейности от общ интерес на всички нива.**

Като хоризонтална цел, относима в една или друга степен към всички мерки от стратегията, се залага подкрепата на дейности, отговарящи на концепцията на Европейския съюз за „интелигентни селища” и разработване на цялостна Стратегия за едно или повече от населените места с потенциал за „интелигентно селище“.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

Идентифицирани групи заинтересовани страни в качеството на допустими кандидати, участници и крайни ползватели на постигнатите резултати от изпълнение на проекти и дейности по мерките от стратегията обхващат всички действащи структури, както и цялото население на територията, което се ползва от подобрената жизнена среда, и включват:

Групи заинтересовани лица от Публичния сектор на територията:

- ✓ Община Разлог и кметствата по населени места;
- ✓ Представители на образователни институции, вкл. училища и детски градини;
- ✓ Държавни и общински институции, вкл. социални институции;

Групи заинтересовани лица от Стопанския сектор на територията:

- ✓ Микропредприятия за производствени неселскостопански дейности;
- ✓ Микропредприятия в сферата на услугите и туризма
- ✓ Микро, малки и средни предприятия в областта на първичната преработка на земеделски и горски продукти, вкл. дървесина;
- ✓ Земеделски производители (физически лица - ЗП, ЮЛ по ТЗ, кооперации);
- ✓ Фирми в областта на строителството, екологията, озеленяването и ландшафта;
- ✓ Физически лица, упражняващи свободна професия или занаят.

Групи заинтересовани лица от Нестопанския сектор на територията:

- ✓ Неправителствени организации в сферата на икономическото развитие, туризма, спортните и младежки дейности, екологията;
- ✓ Неправителствени организации в социалната сфера, вкл. работещи с уязвими групи и маргинализирани общности, в т.ч. с деца и възрастни с умствени и физически увреждания, малцинствени групи, граждани със социални проблеми.
- ✓ Народни читалища и общински музеи на територията;
- ✓ Спортни клубове и Ловно-рибарски дружества;
- ✓ Граждани, вкл. представителите на уязвими и малцинствени групи.

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

При анализ на демографските и социални характеристики и изведените тенденции в 10-годишен период, на територията на МИГ-Разлог се очертават следните най-уязвими групи:

- хора с интелектуални затруднения и с физически увреждания от различни възрастови и социални групи, вкл. от малцинствените групи,
- стари и самотно живеещи хора,
- млади хора в риск от различен тип зависимости и социална изолация,
- маргинализирани представители на малцинствени групи, най-вече роми.

Сред типичните рискове и ограничения за представителите тези групи са: неравностойна социална позиция в общността, на пазара на труда или в образователната система; живот в изолирани общности и/или при лоши битови условия; многодетство и зависимост от социални помощи; липса на собственост и доходи; противообществени прояви; рискове, засягащи деца и младежи, вкл. развитие на зависимости или попадане в лоша среда.

Трябва да се отбележи, че Община Разлог има добре разработена и последователно прилагана социална политика по отношение на хората с увреждания, възрастните и самотни хора, децата в риск, децата и младежите с противообществени прояви. Почти навсякъде е осигурена достъпна среда, има центрове и домове, изпълняват се различни проекти, финансирани от ОП „Развитие на човешките ресурси”. Дневният център за деца с увреждания покрива нуждите на населението с такъв вид потребности. За общо 574 души с увреждания над 50%, е предвиден капацитет от над 350 човека за социален патронаж и се предоставя услугата «Личен асистент», предлагат се и друг вид социални услуги. Функционират добре уредени пенсионерски клубове, подпомагани от общината. Потребностите са свързани с обновяване и оборудване на съществуващата база за предоставяне на социални и здравни услуги и нови обекти за здравеопазване, социализация и подходящи дейности, съобразно груповите характеристики и индивидуалните потребности. Малцинствените групи не са маргинализирани, в местната общност не се наблюдава сегрегация и дискриминация в образователната, трудовата или социалната среда. Част от представителите на малцинствените групи развиват собствен бизнес или са образовани и работят в администрации, училища и детски градини; банкови институции, туристически обекти. Съществена част са заети/наети в производствата, строителните и комунални услуги. На територията няма висока безработица, а по-скоро недостиг на кадри за определени сектори. Децата и младежите от малцинствените групи като ромите са почти изцяло обхванати в системата на предучилищното и училищно образование.

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

Анализът на силните и слаби страни, възможностите и рисковете/заплахите (SWOT анализ) е изготвен за целите на стратегическо планиране за територията на МИГ. **Силните страни** се разглеждат като налични ресурси, вече постигнати резултати от предишни действия, изграден капацитет или друго предимство, което притежава територията в сравнение с други райони от страната, и се определят като положително качество или преимущество. Ограниченията или недостигът на определени ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на територията, се отнасят към **Слабите страни**. Те характеризират неразвитостта на територията на МИГ спрямо други територии. **Възможностите** са положителните и благоприятни елементи на средата, защото са неоползотворени ресурси – с бъдещ реалистично оценен потенциал. Най-неблагоприятните, неизвестни или неподлежащи на влияние фактори на външната и на вътрешната среда са дефинирани като **Рискове/Заплахи**. Те поставят ограничения пред настоящото или планираното бъдещо състояние на територията или пред идентифицираните Възможности. SWOT анализът разкрива множество силни и слаби страни, възможности и заплахи. От тях обаче са подбрани само най-важните 10, за съответните клетки на изготвената матрица.

Между полетата/квадрантите на SWOT-анализа съществуват определени зависимости. **Връзката между Възможностите и Силните страни създава достоевете на развитие**. Тази връзка следва да се използва като инструмент при планирането на стратегията на МИГ. **Връзката между Слабите страни и Рисковете/Заплахите очертава основните проблеми** на развитието на територията. **Връзката между Силните страни и Заплахите определя рисковете на развитие**, а **връзката между Слабите страни и Възможностите извежда ограниченията** за развитие на територията.

След проведени обсъждания с местната общност и на база анкетни проучвания и въпросници е извършен качествен анализ, на чиято база е съставено съдържанието, което е подложено и на количествено измерване на основните фактори, представени в таблица. Използван е метод на балните оценки (1-10, като 10 е най-висока в скалата). Оценката на фактора е съотносима с влиянието, което има според участниците от местната общност. Получените средноаритметични оценки са нанесени по ординатата и абсцисата на координатната система, след което е извършено позициониране съобразно квадранта, в който тя заема най-голяма площ. **Възможните 4 позиции, определят 4 типа стратегии за развитие:**

- най-благоприятната стратегическа позиция е да се предприеме **агресивна стратегия**;
- стратегията за развитие е **диверсификационна**, защото е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие и намаляване на слабите страни.
- **защитната стратегия** е най-неблагоприятна. При попадане в тази позиция трябва да се търси възможност за оцеляване и след това да се премине към горните.
- **оздравителната стратегия** е насочена към оздравяване на слабите страни при едновременно намаляване или ограничаване на заплахите, доколкото това е възможно.

Таблица. SWOT-анализ на територията на МИГ-Разлог /Оценки – точки от 1 до 10/

СИЛНИ СТРАНИ	Точки 1-10	СЛАБИ СТРАНИ	Точки 1-10
1. Ясна визия, желание и мотивация у местната общност, наличие на опит за развитие на територията като социален и икономически център, даващ на жителите сигурност, добри условия за живот и благосъстояние. Повишена местна инициатива.	9	Малък брой местни специалисти за работа по проекти с активно отношение към проблемите на територията, ограничени финансови ресурси. Недостатъчна координираност в действията на различните институции и организации.	3
2. Наличие на важни за България културно-исторически обекти и музеи, които са и туристически ресурси за територията.	10	Образователна, здравна и социална инфраструктура, концентрирана в общинските центрове. Ниска осигуреност с медицински персонал.	6
3. Съхранена природна среда и богатство на природни ресурси – гори, флора, фауна, минерални води, природни забележителности и защитени зони, благоприятни за много видове туризъм.	10	Липса на организиран или улеснен достъп до природни забележителности, неизползвани възможности за развитие на алтернативен туризъм.	5
4. Възможности и условия за активни дейности на хора от различни възрасти: нови детски и спортни съоръжения. Читалища, библиотеки и школи за	5	Слабо навлизане на частния сектор в повечето от обслужващите дейности (образование, спорт и отдих, култура).	3

културни и образователни занимания.			
5. Реализирани множество материални инвестиции в земеделски и неземеделски дейности, както и за повишаване на енергийната и ресурсна ефективност.	4	Ниска конкурентоспособност и степен на модернизация на местната икономика, изоставане в технологичното развитие, вкл. дигитализацията на процесите.	10
6. Запазени традиционни земеделски практики като отглеждане на овощни култури, зеленчуци и животновъдство. Наличие на земеделска земя и пасища	10	Наличие на земеделски стопанства, които не отговарят на изискванията и стандартите. Незадоволитено състояние на фермите и оборудването им.	9
7. Наличие на демографски потенциал - много млади хора и семейства, образовани и квалифицирани кадри, оживление в града и част от селата.	8	Обезлюдяване на някои села от територията, поради миграция, отрицателен прираст, непривлекателни работни места и ниско ниво на доходи.	4
8. Реформирани, реструктурирани и модернизирани дейности в обществен сектор: образование, здравеопазване, социални дейности, култура, услуги за населението.	8	Амортизиран читалищен сграден фонд на територията и ограничени възможности за културни и други дейности за свободното време в сравнение с по-големи градове .	3
9. Подобрена основна инфраструктура и подобрени основни услуги за населението в част от територията.	7	Инфраструктурни дефицити – лошо състояние на уличната мрежа и на сградите за основни услуги в селата.	7
10. Преодоляване на миграционните процеси, задържане на младите хора.	4	Липса на идеи и финансови средства за използване на свободни обекти.	5
75/10 =	7,5	55/10=	5,5
ВЪЗМОЖНОСТИ		ЗАПЛАХИ	
1. Активизиране на местния човешки потенциал в обществен живот и дейности за опазване, съхраняване и оползотворяване на природните ресурси и на културното наследство.	9	Недобра образователна структура на значителна част от населението. Липса на мотивация и на активна гражданска позиция за обществена ангажираност в част от населението	7
2. Обогаляване и развитие на културните събития чрез възраждане на местни форми на изкуство. Развитие на местни занаяти, производства и продукти. Развитие на екосистемни услуги.	6	Липсата на екологична култура и лична отговорност по отношение на устойчивото потребление, управлението на отпадъците, както и осведоменост по темите на биоразнообразието.	3
3. Устойчиво ползване на природните ресурси – гори, флора, фауна, природни забележителност и защитени зони.	10	Нарушаване на качества на естествения ландшафт, околната среда и биоразнообразието, незаконна сеч, браконьерство, трафик на ендемити.	4
4. Достъп до инвестиции в техника и нови технологии за развитие на модерно селско стопанство, сертификация на продукти, интелигентно предприемачество в земеделието и в неземеделските икономически дейности. Пазарна ориентация, реклама и маркетинг на местни продукти.	8	Недостатъчно приложение на стандарти за качество и слаба рекламна дейност. Закриване на бизнеси поради подценяване на предварителните пазарни и маркетингови проучвания, копиране на вече разпространени или остарели бизнес модели, както и подценяване на необходимостта от управленски знания и	7

Дигитализация на процесите.		умения от нов тип.	
5. Качествена заетост и повишаване на благосъстоянието на местното население чрез разнообразяване на икономическите дейности и инвестиции в нови технологии и оборудване – в съответствие с концепцията „умни села“.	10	Непознаване или неприемане на конкурентните предимства на сдружаването, липса на организации на производители, неразвито социално предприемачество, социално земеделие и колективни инвестиции.	
6. Социално приобщаване и включване на уязвимите и малцинствени групи на територията, развитие на нови услуги. Подобряване на материалната база.	9	Живот в изолирани общности, трайна липса на доходи. Дисбаланс на здравните услуги, понижаване на здравния статус на населението.	7
7. Създаване на връзка между образованието и нуждите на пазара на труда на територията.	7	Липса на стратегически виждания за управление на кризи и рискове. Недостиг на местен експертен капацитет.	2
8. Изграждане на нова и реконструкция на съществуващата инфраструктура и сградния фонд за обществено ползване.	8	Недостиг на финансови средства за инвестиции в инфраструктурни проекти в малките села с намаляващо население.	6
9. Привличане на външни и местни инвестиции, насърчаване на икономика, основана на знанието и технологиите.	6	Ниска предприемаческа култура, недостатъчни знания и умения са проблем в бизнес средата на територията	4
10. Насърчаване развитието на спорта.	7	Недостиг на възможности за свободното време – спорт, отдих, занимания.	3
80/10=	8	48/10=	4,8

Резултатите от SWOT анализа показват, че територията на МИГ-Разлог се позиционира преимуществено в квадрант I, което налага приоритетно прилагане на **агресивна стратегия**, която може да е в посока към:

- ✓ Местни инвестиционни и неинвестиционни проекти за финансиране чрез СВОМР;
- ✓ Развитие на местни производствени вериги, качествени храни и други продукти, маркетинг и реклама, въвеждане на стандарти за качество, иновации и технологии, предполагащи конкурентоспособност;
- ✓ Насърчаване на младежкото и женското предприемачество;
- ✓ Приоритетна подкрепа за интелигентни бизнеси, основани на съвременните технологии, „кръгова” и „зелена” икономика, ресурсната ефективност.
- ✓ Формиране на капацитет за положително въздействие върху цялостното развитие.

Налага се мнението, че са необходими действия по използване на възможностите и елиминиране на заплахите за бъдещи периоди, което се явява и приоритет за МИГ-Разлог.

Могат да се изведат два основни подхода, с преобладаващ акцент върху първия:

- ✓ **Инвестиционен подход**, при който заинтересованите страни играят съществена роля в осъществяване на стратегически важни местни инвестиционни проекти, както и развитие на производства и услуги с по-висока принадлежна стойност.
- ✓ **Ресурсен подход**, изграден основно върху използване и по-добра валоризация на съществуващите природни, културни, икономически и човешки ресурси.

И двата подхода са свързани с осигуряване на финансова и експертна подкрепа.

SWOT-анализът позволява да се обобщи, че територията на МИГ-Разлог има значителен потенциал за постигане на устойчиво развиваващи се и качествени условия за живот, за разнообразни икономически дейности, за по-добра социална, образователна и трудова реализация чрез инвестиционна подкрепа за обществено-полезни и бизнес значими проекти на основата на местните ресурси и потенциал, вкл. съхраненото природно и културно-историческо наследство.

Квантифициран SWOT анализ (графика) и насоки за стратегия:

Резултатът от анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT) на територията на МИГ-Разлог се характеризира със следните оценки: **силни страни (7.5), слаби страни (5.5), възможности (8.0)**, а величината на заплахите е (4.8). Както се вижда от графиката с резултатите от квантифицирания SWOT, стойностите на факторите на анализа позиционират фигура, с **по-високи стойности на възможностите и силните страни**. Попадането в първи квадрант определя възможната стратегия като агресивна, т.е. **политиката за развитие е основана на засилване на силните страни и използване на възможностите**. Изразената количествена доминация на едни фактори над други е убедително аргументиране на предимствата на агресивна стратегия за развитие.

Основните насоки на стратегията на МИГ-Разлог, произтичащи от SWOT-анализа:

- ⇒ Стратегията следва да се фокусира върху използването на силните страни;
- ⇒ Възможностите за развитие създават условия за значителни положителни промени;

Да се засилят силните страни, да се използват възможностите и да се ограничат заплахите.

Принципите, които Сдружение „МИГ-Разлог“ следва да спазва при разработването и изпълнението на Стратегията за ВОМР са: Поддържане на балансирано партньорство; Равнопоставеност на участниците и спазване на хоризонталните политики на ЕС за равенство по пол, възраст, социална и етническа принадлежност; Създаване на условия за активен диалог между участниците на местно ниво; Прозрачност и публичност; Осигуряване на информационни канали и обратна връзка с широк кръг представители на общността; Експертност, разбираем за хората език и стил; Етичност и лоялност във взаимоотношенията.

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия:

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Водено от общностите местно развитие (ВОМР) е специфичен подход, прилаган на подрегионално равнище, който успешно мобилизира и ангажира местните общности в селските райони да имат принос за постигане на целите на Европейския съюз за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Стратегията за Водено от общностите местно развитие (СВОМР) се прилага на местно ниво, но и в сътрудничество между МИГ, което я превръща в подходящ инструмент както за реализиране на проекти, отговарящи на конкретните местни потребности, така и за възприемане на ценността на работата в общност; на продължаващото обучение и стремежа към нови знания и умения; пренасяне на опита, сравнения с „най-добри практики“ и адаптиране на успешни бизнес модели; предприемане на действия за усъвършенстване; достъп до „знание за иновациите“ и стимулиране на „иновационна активност“. В съзвучие с връзката „технологии-знания“, стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог комбинира инвестиции в активи и в човешки ресурси.

Визията на Местна инициативна група – Разлог в дългосрочен план е, че територията трябва да става все по-привлекателна като туристическа дестинация и среда за разнообразни икономически дейности, да осигурява условия за динамично развитие и пълноценен живот.

Това означава да се насърчават конкурентното и устойчиво земеделие, разнообразни неземеделски икономически дейности в различни сектори, да се създава благоприятна и приобщаваща среда за личностно развитие, за културен живот и активни занимания на местните хора, а също така територията да се развива като предпочитана туристическа дестинация с целогодишен туристически продукт, предлагащ разнообразни преживявания. Това са и основните измерители за добро качество на живот - според резултатите от проведеното проучване по време на подготовката на настоящата Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на действие на МИГ-Разлог.

На база резултатите и опита от вече изпълнените от МИГ-Разлог две стратегии по подхода ЛИДЕР и ВОМР, изведените в анализите данни от проучванията на неоползотворения потенциал на територията и актуалните потребности и нагласи на заинтересованите страни, **стратегическата рамка на настоящата СВОМР се оформи в три приоритетни области:**

- **Местно икономическо развитие**
- **Местна среда за живот**
- **Местна общност и териториална идентичност**

С цел постигане на интегритет и баланс между икономическите, социалните и екологични аспекти на местното развитие, стратегията предвижда насърчаване на устойчиви инвестиции в екологосъобразни дейности, ресурсна ефективност и безотпадни технологии, мерки за енергийна ефективност на сгради и промишлени системи. Технологичната модернизация на земеделските стопанства и предприятията следва да води до намаляване на вредните въздействия и въглеродния отпечатък върху околната среда. Инвестициите в ново

оборудване и технологии да намаляват вероятността за замърсявания за въздуха, почвите, водите, нивата на шум и др., което означава, че чрез подкрепените проекти ще се решават и съществуващи екологични проблеми, които са несъвместими с развитието на територията на община Разлог като туристическа дестинация.

В рамките на стратегията чрез критериите за оценка на проектните предложения и при подбор на проектни предложения на бъдещите кандидати, приоритет се дава на проекти, които предвиждат въвеждане на екологични технологии, опазване и възстановяване на природните ресурси, включват иновации, дигитализация и елементи, които водят до т.нар. „зелена икономика“, вкл. мерки за енергийна ефективност, намаляване на отпадъците и тяхното оползотворяване чрез рециклиране, „кръгова икономика“.

Парарелна посока на развитие се предвижда чрез подкрепа за благоустроена, съвременна и динамична среда за живот, удовлетворяване на обществените потребности, вкл. тези на уязвимите и малцинствени групи, оживление на територията и задържане на младите хора, опазване и промотиране на културното и природно наследство, дейности за „умни села“.

Основната стратегическа цел, приоритетите и специфичните цели на стратегията, както и целите на всяка една от разработените мерки, съответстват и следва да допринесат за постигане на целите на Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023- 2027 г. (СПРЗСР), и най-вече специфична цел съгласно чл. 6, параграф 1, буква „з“: **„Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство“** от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и Съвета за установяване на правила за подкрепа на Стратегически планове за ОСП.

В стратегията на МИГ-Разлог са имплементирани и следните специфични цели за местно развитие, които следва да се постиган чрез прилагане на подхода WOMP:

- Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности;
- Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие;
- Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;
- Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности.

Обединявайки вече постигнатите резултати, желаното бъдеще и възможностите,

предоставяни от подхода ЛИДЕР/ВОМР, основната цел на Стратегията за местно развитие на МИГ - Разлог през програмен период 2014-2020 г. се формулира така:

Основната стратегическа цел на „Стратегия за Водено от общностите местно развитие на "Местна инициативна група - Разлог" на територията на община Разлог“ е:

„Устойчиво и балансирано развитие на територията на МИГ-Разлог, подобряване на социално-икономическите, инфраструктурните и екологичните условия за живот на местната общност в динамична и приобщаваща среда, надграждане и разширяване на подкрепата за инвестиции, предприемачество и заетост, за обществено-значими проекти и дейности, интелигентни решения и сътрудничество при продължаващо прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“.

Стратегията обхваща трите посочени по-горе приоритетни области за развитие на територията на МИГ-Разлог, по които са изведени приоритети и специфични цели.

За постигането на целите са планирани конкретни мерки за финансиране на местни проекти и дейности чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

Всяка от мерките съдържа описание на конкретните цели на мярката, допустимите кандидати, допустимите дейности и разходи, финансовите параметри за подпомагане, критериите за подбор и приоритизиране на проекти. Системата от индикатори и Системата за мониторинг са инструменти за проследяване и отчитане на постигнатия напредък, междинни и крайни резултати от изпълнението, степента на постигане на поставените цели.

Приоритетните области, приоритетите, специфичните цели (СЦ) и планираните мерки (М) в стратегията за ВОМР с подкрепа от ЕЗФРСР са:

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ: МЕСТНО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Приоритет 1. Разнообразяване на местните икономически дейности и повишаване на конкурентоспособността чрез технологична модернизация, интелигентно предприемачество и въвеждане на иновации в земеделските стопанства и предприятията.

СЦ 1. Подобряване на състоянието и конкурентоспособността на земеделските стопанства за производство на качествени местни суровини.

М 1-1 „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ-Разлог“

СЦ 2. Технологична модернизация и въвеждане на стандарти за качество в местни предприятия за преработка на селскостопански и горски продукти.

М 1-2 „Инвестиции в преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ-Разлог“

М 1-4 „Инвестиции в първична преработка на дървесина на територията на МИГ-Разлог“

СЦ 3. Разнообразяване и повишаване на конкурентоспособността на местните неселскостопански икономически дейности, насърчаване на младежкото и женско предприемачество, на ресурсната ефективност, интелигентните решения и въвеждането на иновации в нови и съществуващи микропредприятия.

М 1-3 „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ-Разлог“

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ: МЕСТНА СРЕДА ЗА ЖИВОТ

Приоритет 2. Подобряване на условията за живот и на качеството на основните услуги за населението чрез инвестиции в инфраструктура за обществено ползване, насърчаване на местни инициативи, партньорства и дейности за „интелигентни селища“, социално включване, чиста околна среда, опазване на природното и биологичното разнообразие.

СЦ 1. Създаване на динамична и приобщаваща среда за живот в населените места от територията на МИГ-Разлог чрез подобряване на техническата и социалната инфраструктура, разнообразяване и повишаване на качеството на основните услуги за населението.

М 1-5 „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ-Разлог”

СЦ 2. Насърчаване на междусекторните партньорства и ангажираното участие на заинтересованите страни за местни инициативи от общ интерес, разработване на стратегия в съответствие с концепцията за „интелигентни селища“, въвеждане на нови модели и добри практики за интегрирано управление и баланс между урбанизацията на населените места и опазването на околната среда, природните ресурси и биоразнообразието.

М 1-6 „Развитие и популяризиране на териториалната идентичност”

М 1-7 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него”

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ:

МЕСТНА ОБЩНОСТ И ТЕРИТОРИАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ

Приоритет 3. Насърчаване на местната общност за съхраняване, развитие и популяризиране на териториалната идентичност, за разширяване на сътрудничеството и публично-частните партньорства, за повишаване на знанията, мотивацията и участието на заинтересованите страни в традиционни и нови дейности.

СЦ 1. Съхраняване, развитие и популяризиране на териториалната идентичност на основата на местните продукти, традициите, културното наследство и природното многообразие.

М 1-6 „Развитие и популяризиране на териториалната идентичност”

СЦ 2. Разширяване на вътрешнотериториалното и транснационално сътрудничество за създаване на съвместни продукти и услуги в полза на местната общност, насърчаване на иновативни подходи и интелигентни решения за устойчиво* местно развитие.

М 1-7 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него”

СЦ 3. Повишаване на мотивацията и капацитета от знания, активизиране и разширяване на информираното участие на местните лидери, на заинтересованите страни от всички сектори и на целевите групи в прилагането на подхода „Водено от общностите местно развитие”.

М 1-8 „Управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР и нейното популяризиране”

Фигура: Графично представяне на връзките и интегритета на приоритетите на стратегията, насочени към устойчиво местно развитие в икономически, социален и екологичен аспект - при спазване на принципите за социална и икономическа равнопоставеност, социална и екологична поносимост, икономическа и екологична жизненост.

**"Устойчиво" обхваща социалния, икономическия и екологичния аспект на развитие.*

Стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог се съобразява както с проучените местни потребности и неоползотворения местен потенциал, така и с целите на регионалните и общински планове и програми, като се търси, от една страна, допълняемост и синергия, а от друга страна, се определят правила за демаркация по отношение на кандидати, териториален обхват, дейности и разходи.

Стратегията съответства и допълва на местно ниво Плана за интегрирано развитие на община Разлог за периода 2021-2027 година и на ниво община ще има принос за постигане на целите на Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Югозападен регион за планиране от ниво NUTS 2.

Задължително е съответствието на всички дейности и проекти с хоризонталните принципи на ЕС, с екологичното законодателство и нормативно регламентиранияте процедури и правила за съответната дейност.

Целите на ЕЗФРСР и на СПРЗСР 2023-2027 се залагат в стратегията при пълно зачитане на достиженията на правото на Европейския съюз в областта на околната среда.

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:

Код	Индикатор	Целева стойност
	<i>Основни индикатори</i>	
R.37	„Нови работни места по подкрепените проекти“	27
R.40	„Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“	1
R.41	„Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“	100%
R.42	„Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“	780
	„Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари, и други дейности, свързани с трансфер на знания“	1 550
	<i>Специфични за стратегията индикатори</i>	
RZ.1	Подкрепени проекти със сключени договори (брой)	36
RZ.2	Стойност на публичния принос за проекти в обществена полза (лева)	1 662 430
RZ.3	Стойност на публичния принос за проекти в стопанския сектор (лева)	2 738 120
RZ.4	Стойност на привлеченото съфинансиране за инвестиции в стопанския сектор - местен ресурс, допълващ безвъзмездната финансова помощ (лева)	2 642 540
RZ.5	Технологично модернизирани или новосъздадени предприятия, въвели дигитализация на процесите (брой)	9
RZ.6	Подкрепени проекти за иновации, дигитализация, модели за "кръгова икономика", енергийна ефективност или интелигентни подходи (брой)	7
RZ.7	Подкрепени проекти на бенефициенти младежи, жени или представители на уязвими групи (брой)	6
RZ.8	Подкрепени проекти и дейности в обществена полза, насочени към потребностите на уязвими групи (брой)	8
RZ.9	Разработени съвместни продукти/услуги по проекти за сътрудничество, вкл. стратегия за "интелигентни селища"; Доклади от проучвания и анализи на територията (брой)	9

RZ.10	Проведени информационно-образователни дейности с местната общност (брой)	47
RZ.11	Изготвени и разпространени информационни издания в определен тираж - каталози, бюлетини, книжки, брошури (брой различни видове)	24
RZ.12	Изготвени и популяризирани чрез ТВ и интернет канали филми/видео (брой)	8
RZ.13	Публикации и излъчвания в регионални медии (брой)	96
RZ.14	Проведени събития с местната общност (брой)	17
RZ.15	Изготвени мониторингови доклади в съответствие със Системата за мониторинг и контрол по СВOMP (брой)	9

Индикаторите за цялостното изпълнение на стратегията са изведени чрез обобщаване на приложимите и количествено определени индикатори по отделните мерки, които са избрани от основните индикатори за резултат или са разработени от МИГ-Разлог. Показателите се основават на реалистична оценка на спецификата на мярката и използване на аналитични методи за обработване на информацията от социално-икономическите проучвания и анализи на територията и на анкетните проучвания за приоритетните потребности и проектните намерения и нагласи на заинтересованите страни, вкл. проектни идеи с потенциал за реализация чрез стратегията за ВOMP. Индикаторите представят очакваните резултати и ефекти от изпълнението на стратегията по приоритети и планирани мерки, предоставят възможност да се проследява степента на постигане на целите на стратегията, обвързани са с конкретните цели и критериите за подбор по съответната мярка, като им дават количествено изражение. При остойностяването на индикаторите са отчетени условията и финансовите параметри за проектите по мерки, разпределението на средствата във Финансовия план, както и обосновката към него. Стремешът да бъдат постигнати предварително заложените показатели за резултат мотивира МИГ и активира общността да насърчава нови идеи и начинания в периода на прилагане на стратегията, вкл. чрез обучения, информиране и консултиране за приоритетите и посоката на развитие.

На база на натрупания досегашен опит от МИГ-Разлог са извършени сравнения между първоначално планираните и реално постигнати стойности на индикаторите при изпълнение на предходните две стратегии.

Източници за проследяване на изпълнението и постигнатите резултати по заложените в стратегията индикатори ще бъдат: проектните предложения, сключените и изпълнени договори с бенефициенти; базата данни, поддържана от екипа на МИГ, вкл. регистри и таблици, докладите и отчетните документи, обобщаващи резултатите в количествени стойности и в качествени характеристики – периодично и окончателно.

Индикаторите са обвързани с приоритетите, целите и мерките от СВOMP, и са инструмент за ефективното и последователно прилагане на цялостната Система за текущ мониторинг и оценка на изпълнението на СВOMP на МИГ-Разлог.

4.2.2. Индикатори по мерки:

M 1-1	Мярка „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ-Разлог”	ЕЗФРСР
Код	Основни индикатори	Целева стойност
R.37	„Нови работни места по подкрепените проекти“ (брой)	2
	Специфични индикатори за мярката	
RZ.1	Подкрепени проекти със сключени договори (брой)	2
RZ.3	Стойност на публичния принос за проекти в стопанския сектор (лева)	195 580
RZ.4	Стойност на привлеченото съфинансиране за инвестиции в стопанския сектор - местен ресурс, допълващ безвъзмездната финансова помощ (лева)	100 000
RZ.5	Технологично модернизирани или новосъздадени предприятия, въвели дигитализация на процесите (брой)	1
RZ.6	Подкрепени проекти за иновации, дигитализация, модели за "кръгова икономика", енергийна ефективност или интелигентни подходи (брой)	1
RZ.7	Подкрепени проекти на бенефициенти младежи, жени или представители на уязвими групи (брой)	1
M 1-2	Мярка „Инвестиции в преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ-Разлог”	ЕЗФРСР
Код	Основни индикатори	Целева стойност
R.37	„Нови работни места по подкрепените проекти“	3
	Специфични индикатори за мярката	
RZ.1	Подкрепени проекти със сключени договори (брой)	3
RZ.3	Стойност на публичния принос за проекти в стопанския сектор (лева)	293 370
RZ.4	Стойност на привлеченото съфинансиране за инвестиции в стопанския сектор - местен ресурс, допълващ безвъзмездната финансова помощ (лева)	293 370
RZ.5	Технологично модернизирани или новосъздадени предприятия, въвели дигитализация на процесите (брой)	1
RZ.6	Подкрепени проекти за иновации, дигитализация, модели за "кръгова икономика", енергийна ефективност или интелигентни подходи (брой)	1

М 1-3	Мярка „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ-Разлог”	ЕЗФРСР
Код	Основни индикатори	Целева стойност
R.37	„Нови работни места по подкрепените проекти“	20
	Специфични индикатори за мярката	
RZ.1	Подкрепени проекти със сключени договори (брой)	15
RZ.3	Стойност на публичния принос за проекти в стопанския сектор (лева)	1 955 800
RZ.4	Стойност на привлеченото съфинансиране за инвестиции в стопанския сектор - местен ресурс, допълващ безвъзмездната финансова помощ (лева)	1 955 800
RZ.5	Технологично модернизирани или новосъздадени предприятия, въвели дигитализация на процесите (брой)	5
RZ.6	Подкрепени проекти за иновации, дигитализация, модели за "кръгова икономика", енергийна ефективност или интелигентни подходи (брой)	4
RZ.7	Подкрепени проекти на бенефициенти младежи, жени или представители на уязвими групи (брой)	5
М 1-4	Мярка „Първична преработка на дървесина на територията на МИГ-Разлог”	ЕЗФРСР
Код	Основни индикатори	Целева стойност
R.37	„Нови работни места по подкрепените проекти“	2
	Специфични индикатори за мярката	
RZ.1	Подкрепени проекти със сключени договори (брой)	4
RZ.3	Стойност на публичния принос за проекти в стопанския сектор (лева)	293 370
RZ.4	Стойност на привлеченото съфинансиране за инвестиции в стопанския сектор - местен ресурс, допълващ безвъзмездната финансова помощ (лева)	293 370
RZ.5	Технологично модернизирани или новосъздадени предприятия, въвели дигитализация на процесите (брой)	2
RZ.6	Подкрепени проекти за иновации, дигитализация, модели за "кръгова икономика", енергийна ефективност или интелигентни подходи (брой)	1

M1-5	Мярка „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ-Разлог”	ЕЗФРСР
Код	Основни индикатори	Целева стойност
R.41	„Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“	100%
R.42	„Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“	320
	Специфични индикатори за мярката	
RZ.1	Подкрепени проекти със сключени договори (брой)	3
RZ.3	Стойност на публичния принос за проекти в обществена полза (лева)	880 110
RZ.8	Подкрепени проекти и дейности в обществена полза, насочени към потребностите на уязвими групи (брой)	2
M 1-6	Мярка „Развитие и популяризиране на териториалната идентичност“	ЕЗФРСР
Код	Основни индикатори	Целева стойност
R.41	„Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“	25 %
R.42	„Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“	120
	„Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	400
	Специфични индикатори за мярката	
RZ.1	Подкрепени проекти със сключени договори (брой)	5
RZ.3	Стойност на публичния принос за проекти в обществена полза (лева)	391 160
RZ.9	Разработени съвместни продукти/услуги по проекти за сътрудничество, вкл. стратегия за "интелигентни селища"; Доклади от проучвания и анализи на територията (брой)	2
RZ.10	Проведени информационно-обучителни дейности с местната общност (брой)	3
RZ.11	Изготвени и разпространени информационни издания в	4

	определен тираж - каталози, бюлетини, книжки, брошури (брой различни видове)	
RZ.12	Изготвени и популяризирани чрез ТВ и интернет канали филми/видео (брой)	2
RZ.14	Проведени събития с местната общност (брой)	7
М 1-7	Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него”	СПРЗСР
Код	Основни индикатори	Целева стойност
R.40	„Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“	1
R.42	„Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“	60
	„Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	500
	Специфични индикатори за мярката	
RZ.1	Подкрепени проекти със сключени договори (брой)	4
RZ.3	Стойност на публичния принос за проекти в обществена полза (лева)	391 160
RZ.8	Подкрепени проекти и дейности в обществена полза, насочени към потребностите на уязвими групи (брой)	2
RZ.9	Разработени съвместни продукти/услуги по проекти за сътрудничество, вкл. стратегия за "интелигентни селища"; Доклади от проучвания и анализи на територията (брой)	4
RZ.10	Проведени информационно-обучителни дейности с местната общност (брой)	8
RZ.11	Изготвени и разпространени информационни издания в определен тираж - каталози, бюлетини, книжки, брошури (брой различни видове)	8
RZ.12	Изготвени и популяризирани чрез ТВ и интернет канали филми/видео (брой)	2
RZ.13	Публикации и излъчвания в регионални медии (брой)	8
RZ.14	Проведени събития с местната общност (брой)	6

М 1-8	Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията нейното популяризиране”	СПРЗСР
Код	Основни индикатори	Целева стойност
R.42	„Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“	280
	„Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	650
	Специфични индикатори за мярката	
RZ.8	Подкрепени дейности в обществена полза, насочени към потребностите на уязвими групи (брой)	4
RZ.9	Разработени съвместни продукти/услуги по проекти за сътрудничество, вкл. стратегия за "интелигентни селища"; Доклади от проучвания и анализи на територията (брой)	3
RZ.10	Проведени информационно-обучителни дейности с местната общност (брой)	36
RZ.11	Изготвени и разпространени информационни издания в определен тираж - каталози, бюлетини, книжки, брошури (брой различни видове)	12
RZ.12	Изготвени и популяризирани чрез ТВ и интернет канали филми/видео (брой)	4
RZ.13	Публикации и излъчвания в регионални медии (брой)	88
RZ.14	Проведени събития с местната общност (брой)	4
RZ.15	Изготвени мониторингови доклади в съответствие със Системата за мониторинг и контрол по СВОМР (брой)	9

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

Стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог е структурирана около една основна цел, която е декомпозирана в три приоритета и седем специфични цели. Постигането на тези цели ще доведе до удовлетворяване на идентифицираните в проучванията потребности на местната общност, които са анализирани чрез подходящи методи, вкл. SWOT анализ, и са съобразени с потенциала на територията на МИГ-Разлог и условията за прилагане на подхода ВОМР.

За постигането на целите в стратегията са включени 8 мерки. За всяка от мерките е планиран финансов ресурс, чрез който ще се осъществят проекти в обхвата на допустимите дейности по всяка мярка (подробно описани в т.5). Разпределението на общо допустимите средства по мерки отговаря на нагласите, намеренията и очакванията на заинтересованите страни.

Стратегията разчита на съфинансиране от ЕЗФРСР в подкрепа на устойчивото местно

развитие, разглеждано като единство между социалния, икономическия и екологичен аспект. Допълващо финансиране за постигане на основната цел на стратегията се предвижда по мерки, финансирани от Програма „Околна среда“ 2021-2027 година (ПОС), подкрепена от ЕФРР – една мярка по приоритет „Отпадъци“ и една мярка по приоритет „Биоразнообразие“. Допълващото финансиране адресира необходимостта от по-цялостно постигане на екологичния аспект на устойчивото развитие и на целите на СВОМР.

По този начин, стратегията за ВОМР предлага методи за интегрирано решаване на местни проблеми на общността и пълноценно разгръщане на потенциала на обхванатата територия, обединена от партньорството МИГ-Разлог, и включващо представители на публичния, частния и гражданския сектори.

Изпълнението на стратегията за ВОМР започва с нейното одобрение за финансиране и след сключване на Споразумения с УО на СПРЗСР 2023-2027 година за нейното прилагане. Управлението на стратегията за ВОМР в процеса на нейното цялостно прилагане изисква наличието на План за действие, разпределение на ролите, задачите и отговорностите в организационен, времеви и функционален аспект.

В първите месеци след сключване на споразумението МИГ изготвя и предлага за одобрение на своите колективни органи **План за изпълнение на стратегията и План за работа с местната общност, както и свързаните с тях графици, работни програми и образци.**

Разработване на подробен План за изпълнение на стратегията за ВОМР:

Стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог е рамков документ за подкрепа на проекти, на база проучени и обосновани местни потребности. **Планът за действие е най-важният механизъм за управление на процеса по прилагане на стратегията.** Той се описва в СВОМР като намерение и насоки, но трябва бъде изготвен в най-висока степен на подробност, да бъде систематично изпълняван и периодично актуализиран при съобразяване на многостранните аспекти, изисквания и условия.

Най-важните дейности, които МИГ-Разлог трябва да предприеме за изпълнение на стратегията – качествено и в срок, са свързани с планиране и подготовка на приемите по отделните мерки.

Документите, които следва да бъдат разработени, одобрени от органите на МИГ и публично оповестени, включват:

- **Индикативна годишна работна програма** – за приемите на проекти през 2026 и 2026 година; **Планират се приеми за всички мерки с целия наличен ресурс по тях през 2026 година.** **Втори и следващи приеми** по мерките ще бъдат обявени през 2027 година, при условие че е наличен финансов ресурс след провеждането на първия прием или такъв бъде освободен;
- **Насоки за кандидатстване по всяка мярка и Обява;**
- Подготовка в ИСУН на **процедура за обществено обсъждане** на пълния пакет документи, съдържащ се в Насоките за кандидатстване, и оповестяване пред местната общност
- Представяне на процедурата за проверка и одобрение от УО на СПРЗСР
- Обявяване на **процедура за прием на проектни предложения.**

- Презентации и документи за дейностите по информиране и консултиране на заинтересованите страни и потенциалните кандидати.

Тези действия са начални, основни и важни за успешното постигане на индикаторите.

Отчита се необходимостта от планиране на цялостна **система** от първоначални, процесни, коригиращи и окончателни действия, предвиждаща „последователност“ и „паралелност“ на определени дейности, които са свързани, взаимно обусловени или периодично повтарящи се. Едновременно с подготовката на документите за осъществяване на прием на проектни предложения, се планират, разработват и утвърждават документи, образци и процедури, свързани с правилата и реда за оценка на проектите, подбора на външни експерти-оценители, провеждане на оценителните сесии.

За да обяви приемите, МИГ-Разлог трябва да постигне пълна готовност и увереност, че са спазени всички приложими изисквания и условия по изпълнение на СВОМР. Доброто първоначално планиране и точното следване на плановете намалява риска от грешки.

Според предназначението си плановете /и отчетите по тях/ са адресирани едновременно към вътрешно-организационната и външната за МИГ-Разлог среда.

Във **вътрешно-организационната среда планирането** се извършва от екипа под ръководството на изпълнителния директор. Одобряването на дългосрочния план за действие, годишните програми, вкл. техните актуализации, както и докладите по изпълнението, е двустепенно и съгласно устава на МИГ-Разлог се осъществява от Колективния управителен орган – Управителен съвет и Колективния върховен орган – Общото събрание.

Взаимодействието във външната за МИГ-Разлог среда се осъществява по линия на:

- Публичното оповестяване на плановете и докладите за изпълнението им;
- Действия по представяне на планови и отчетни документи на МИГ-Разлог към Управляващия орган или в отговорните институции, с цел - уведомяване, съгласуване, одобрение, публикуване в специализиран сайт или за проверка, външен мониторинг, одит.

Примерната структура на действията по планиране от МИГ-Разлог следва логиката:

- Първоначално планиране за целия период на прилагане на СВОМР.
- Подробно планиране и програмиране за по-кратки периоди – 1 година, 3 месеца.
- Актуализиране /промени/ на плановете с цел подобряване, или на база изводи от оценка на изпълнението и оценка на риска при прилагането на Системата за оценка и мониторинг на СВОМР, или в случаи на промяна в приложимата нормативна уредба.

При предприемане на всяко планиране, според периода, за който се отнася, се включват всички **необходими дейности** за изпълнение на стратегията, с идентифициране на необходимите за това **ресурси**: човешки, технически, информационни, финансови.

Източник на информация за годишното планиране са отчетите за предходен период, в които се проследява степента на постигане на целите и на индикаторите за изпълнение и резултат.

При изпълнение на **планове** по прилагане на СВОМР, които са с времеви хоризонт целия период или съответната календарна година, МИГ-Разлог разработва и след одобрение от УС публикува **графици, работни програми и тематични планове**, от които задължително:

- 1) **Индикативни годишни работни програми** за планираните приеми на проекти.
- 2) **Комуникационен план** за информация и публичност и годишни програми към него.
- 3) **График на дейностите**, свързани с информиране, консултиране и обучения по

СВОМР и мерките от нея, с индикативни дати, място на провеждане, тема/и, целева група участници, канали за получаване на подробна информация.

Следи се за стриктно спазване на всички изисквания от „Задължения на страните по споразумението за изпълнение на стратегия за ВОМР във връзка с изпълнението на стратегията за ВОМР“, Указанията на УО и приложимото законодателство.

План за организиране на приеми и оценка на проектни предложения по Стратегията:

Въз основа на одобрената СВОМР, включените в нея мерки за финансиране на проекти и одобрената ИГРП, делегираните на МИГ функции по утвърждаване на насоки и/или друг документ по реда на чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕФСУ, и при спазване на указанията на УО на СПРЗСР 2023-2027, екипът на МИГ изготвя:

⇒ **Вътрешни правила за подбор на проектни предложения и Ред за оценка;**

⇒ **Насоки за кандидатстване** по всяка мярка по утвърден унифициран образец, които включват Условия за кандидатстване и Условия за изпълнение на одобрените проекти с приложенията към тях, с оповестени критерии и методика за оценка и подбор на проектните предложения. В зависимост от спецификата на конкретната процедура МИГ подготвя и списък на документи за прилагане, както и образци на приложения, които трябва да бъдат представени към проектното предложение или да се представят попълнени от кандидатите;

⇒ **Регистри** за оповестяване на подадените проектни предложения и техния статус;

⇒ **Други документи**, свързани с основните по-горе (протоколи, решения, заповеди и т.н.).

Времени етапи на изпълнение на стратегията за ВОМР:

Стратегията на МИГ-Разлог е разработена за период до 31 декември 2027 г., като изпълнението на проектите и на СВОМР като цяло трябва да приключи до 30.09.2029 г.

Нивото на подробност на стратегия за ВОМР спира до кратко описание на мерките -цели, допустими кандидати, допустимите дейности, които е възможно да бъдат подкрепени, допустимите разходи, финансовите параметри и критериите за подбор, без да се идентифицират конкретни проекти и инвестиционни намерения/предложения.

Договаряне на финансиране и реализиране на отделните инвестиционни предложения (проекти по стратегията) ще може да се осъществи единствено след провеждане и одобрение на процедури за прием на проектни предложения по отделните мерки. Процедурите включват изисквания към проектите, които да гарантират спазване на приложимото законодателство за съответната икономическа или неикономическа дейност и вид инвестиция. За инвестиционните проекти са задължителни предварителни етапи като проектиране, съгласуване и одобряване на инвестиционните предложения – при проекти, предвиждащи строително-ремонтни работи и/или технически спецификации за доставка на оборудване – при проекти, предвиждащи закупуване на земеделска техника, производствено или компютърно оборудване, съоръжения, обзавеждане и т.н.

При кандидатстване с проектно предложение за финансиране по стратегията, всеки кандидат трябва да приложи документи, удостоверяващи изпълнение на процедурите, дефинирани от Закона за опазване на околната среда. Това условие се прилага за всяко конкретно предложение за отделен проект, с който се кандидатства по Стратегията за водено от общностите местно развитие на територията на община Разлог, без никакви изключения.

Допустими кандидати по мерките от стратегията са юридически и физически лица само от територията, обхваната от МИГ, и включват:

- ✓ Община Разлог;
- ✓ Народни читалища;
- ✓ Неправителствени организации (ЮЛНЦ), вкл. МИГ-Разлог, Спортни клубове; Туристически и Ловно-рибарски дружества (съгласно описанието им в мерките);
- ✓ Физически лица – регистрирани земеделски стопани или лица, които са регистрирани по Закона за занаятите;
- ✓ Предприятия, осъществяващи земеделски дейности;
- ✓ Предприятия, преработващи селскостопански продукти или дървесина;
- ✓ Микропредприятия в сферата на производствата и услугите; занаяти.

Проектите следва да водят до постигане на целите на съответната мярка и да допринасят за постигане на общата цел и на специфичните цели по един или повече от приоритетите на стратегията; да са подадени от допустими кандидати; да включват допустими дейности и допустими разходи.

Чрез Системата от критерии за оценка и подбор, и чрез дейностите за информиране консултиране на потенциалните кандидати – представители на съответната група заинтересовани лица, ще се насърчават иновации и екологосъобразни дейности, предвиждащи енергийна и ресурсна ефективност, „кръгова“ или „зелена“ икономика, устойчиво потребление, динамична жизнена среда, опазване на околната среда

Мерките, включени в стратегията, ще се изпълняват чрез два типа основни дейности: **инвестиционни и неинвестиционни.**

Изцяло **инвестиционни** са планираните мерки от СПРЗСР 2023– 2027 г., насочени към бизнеса и местната власт, като допустимите дейности включват: строително-ремонтни и строително-монтажни работи, както и закупуване (доставка и монтаж) на материални и нематериални активи (машини, оборудване и обзавеждане; софтуер); общи разходи за архитекти, инженери, проектанти, консултантски услуги. .

Примерни дейности и разходи за общински проекти на територията на МИГ са: изграждане или реконструкция на улици, тротоари, зелени площи, спортни и детски площадки, общински сгради, в които се предоставят административни или образователни услуги;

Инвестиционен компонент (като доставка на оборудване или ремонти), могат да имат и мерки, насочени към развитие и популяризиране на териториалната идентичност и пилотни дейности за „интелигентни селища“, по проекти на Община Разлог или местните читалища.

Примерни дейности и разходи за бизнес проекти на територията на МИГ са: изграждане или подобряване на сградния фонд и прилежащите площи на земеделски стопанства, производствени обекти или на обекти, в които се предоставят услуги като стопанска дейност; доставка и монтаж на машини, оборудване и обзавеждане; закупуване на специализиран софтуер; закупуване на специализирани транспортни средства.

Неинвестиционни мерки са тези, които са насочени към финансова подкрепа за проекти, които предвиждат дейности и разходи за: обучения на целеви групи от местната общност, разяснителни и информационни кампании, семинари и конференции; проучвания и анализи; издаване/закупуване на информационно-рекламни или образователни материали, провеждане

на промоционални събития, фестивали, изложения; видео заснемане на филми; задължителни дейности за информираност и публичност по проект.

Процедури за подбор на проектни предложения:

В етапа на изпълнение на СВОМР, МИГ-Разлог ще разработва подробни Насоки за кандидатстване по съответната мярка и ще ги публикува за обществено обсъждане, ще обявява и провежда планираните процедури за прием на проектни предложения по мерките от стратегията; паралелно ще се провеждат на информационни и разяснителни дейности. Следващите действия са свързани с организиране и администриране на оценителните сесии; действия, свързани с договаряне на предоставената безвъзмездна финансова помощ за одобрените проекти; действия, свързани с мониторинг и контрол, вкл. оказване на подкрепа при изпълнение на дейностите по проектите, и в периода за мониторинг.

На етап изпълнение на одобрената стратегията за ВОМР, ще бъдат разработени и публикувани за обществен достъп: насоките за кандидатстване, процедурите и правилата за прием, редът за оценка, ръководства за изпълнение на проектите по планираните мерки.

Насоките за кандидатстване и процедурите за прием, както и оценителните доклади подлежат на проверка и одобрение от страна на УО на СПРЗСР 2023-2027 и ДФ „Земеделие“. При разработването на Насоките за кандидатстване за всяка процедура за подбор на проектни предложения, МИГ съблюдава спазване на съответствието на Условието за кандидатстване и на Условието за изпълнение, с основната цел, приоритетите, специфичните цели и мерки за постигането им, вкл. описанието на мерките в стратегията относно: конкретни цели, допустими кандидати, допустими и недопустими дейности, допустими и недопустими разходи, финансови параметри, критерии за подбор на проекти и тяхната тежест.

При изготвяне на процедурите за подбор на проектни предложения, МИГ-Разлог ще се съобразява с хоризонталните политики на ЕС, с националното законодателство, приложимата нормативна уредба и указанията на УО на СПРЗСР 2023-2027 и ДФ „Земеделие“.

Договарянето на БФП и изпълнението на дейностите по одобрените от МИГ проектни предложения (проекти по стратегията) ще се осъществява след решение на компетентен орган за проведените приеми и оценителни сесии в ИСУН2020, и за конкретния проект.

Задължителни изисквания за съответствие с екологичното законодателство:

При внасяне на проектно предложение за финансиране по стратегията, всеки кандидат трябва да приложи документи, удостоверяващи изпълнение на процедурите, дефинирани от Закона за опазване на околната среда. Това условие се прилага за всяко конкретно предложение за проект, с който се кандидатства по Стратегията за водено от общностите местно развитие.

Очакванията са процедурите за приеми и на договарянето на проектни предложения в рамките на СВОМР да започнат след придобиване на готовност през 2026 г. и да продължат до изчерпване на договорения финансов ресурс по всяка от мерките.

Срокът за изпълнение на един проект по стратегия за ВОМР е до 36 месеца, но не по-късно от посочения в административните договори краен срок – през 2029 г. (Изпълнението на СВОМР може да приключи и по-рано, в случай, че се изпълнят целите и индикаторите за усвояване на средствата по нея, договорени са проектите по мерки, и проектите на бенефициентите са изпълнени и отчетени по-рано от крайния срок.)

През целия период на изпълнение на стратегията за ВОМР МИГ-Разлог извършва следните дейности съгласно първоначално разработени правила и План за действие:

- Планира, оповестява и организира процеса по информиране, консултиране и подпомагане на подготовката на проекти.
- Поддържа деловодна система и архив, от които да бъдат проследими актовете на органите на МИГ, информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциални кандидати и изпълнява всички необходими дейности, посочени в споразумението, указания на УО или в нормативен акт.
- Разработва и провежда процедура за подбор на външни експерти-оценители и сключва договори с тях за провеждане на оценителни сесии;
- Определя с вътрешен административен акт Комисия за подбор на проектни предложения за всеки прием на проекти и организира дейността ѝ;
- Провежда всяка процедура за прием и подбор на проектни предложения в съответствие с разработени и утвърдени „Правила за подбор на проектни предложения” и „Ред за оценка”, които са публично оповестени на интернет страницата на организацията;
- Поддържа деловодна система и архив, от които могат да бъдат проследени актовете на органите на МИГ, вкл. електронен архив и информация на сайта;
- Подпомага бенефициентите при изпълнение и отчитане на проектите;
- Текущо прилага Системата за мониторинг и контрол на изпълнението, като детайлно се планират и документират дейностите за съответния времеви период;
- Изготвя периодични и годишни доклади за напредъка по прилагането на Стратегията, мониторингови доклади и окончателен доклад за изпълнението.

При прилагането на стратегията за ВОМР МИГ-Разлог отговаря и за осигуряване на **мониторинг и контрол по устойчивостта на подкрепените проекти** след приключване на дейностите и извършването на плащанията.

При изпълнение на плана за действие МИГ-Разлог спазва хоризонталните принципи за равни възможности, равнопоставеност, превенция от дискриминация.

Процедурите и обективните критерии за подбор на проекти към стратегията, които прилага МИГ са недискриминационни и прозрачни. Приоритизирането е изведено в мерките.

С изпълнението на стратегията се цели **постигане на предварително определените показатели** – основни за прилагане на подхода ВОМР и специфични за стратегията.

Индикаторите за изпълнение и за резултат се проследяват, регистрират и отчитат на ниво отделна мярка и на ниво цялостно прилагане на мерките от стратегията за ВОМР – най-малко на полугодие и съгласно Системата за мониторинг и контрол.

При изпълнение на дейностите **местната общност се информира на всички етапи** чрез информационни материали, сайта на Сдружението, публикации в регионални печатни и/или електронни медии; радиоизлъчвания; информационни кампании, срещи и конференции.

Избраните мерки и интервенции чрез които да се финансират проекти на местни бенефициенти, съответстват на целите и приоритетите за развитие, както и на проектните намерения и потребностите, определени в процеса на подготвителни дейности, вкл. чрез

проучвания и анализи, консултиране и обсъждане. Мерките и критериите, чрез които да се насърчават приоритетно проекти и кандидати, са планирани с активното участие на местната общност, и са представени в раздел 5. „Описание на мерките”, а разпределението на планирания финансов ресурс по стратегията – в раздел 6. „Финансов план”.

Едновременното прилагане на мерки за подкрепа на проекти в публичния, стопанския и нестопанския сектор води до интегритет, синергия, баланс, надграждане, до положителни въздействия и ефективно взаимодействие по отношение на социалния, икономическия и екологичен аспект на устойчивото развитие на територията, повишаване на качеството на живот и разнообразяване на дейностите на местната общност в различни сфери.

Изпълнението на всяка от дейностите, характерни за различните етапи на изпълнение на стратегията за ВОМР, включва:

- подробно планиране на задачите, отговорните служители и органи на МИГ;
- подготовка и организиране;
- изпълнение /процес/;
- документиране на изпълнението;
- резултат и оценка на резултата, оценка на риска;
- информирание чрез оповестяване;
- документиране на резултата в проектното досие.

При изпълнение на отделните етапи протича обмен на информация и документи между Екипа на МИГ, външни експерти и оценители, членовете на УС и ОС; заинтересованите страни и целевите групи; външни изпълнители, институциите, ангажирани с подхода ВОМР.

5. Описание на мерките:

Мерки и дейности, финансирани от ЕЗФРСР:

ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ:

I. Изисквания към проектите, финансирани от ЕЗФРСР чрез СВОМР:

1. Условия за допустимост на проекти и дейности по стратегията за ВОМР

1.1. Проектите следва да отговарят на целите и описанието на конкретната мярка:

- Дейностите следва да отговарят на местните потребности, да създават и запазват заетост за местното население, да са в полза на местния бизнес, да въвеждат иновации, да водят до подобряване на условията за живот (включително дейности, подкрепящи създаването на „интелигентни селища“*) и на състоянието на околната среда, да водят до социално приобщаване и подобряване на социалните услуги на територията, да водят до подобряване на качеството на образованието.

*Дейности, съответстващи на концепцията на ЕС за „интелигентни селища“ (определението е дадено в описанието на Мярка 1-6 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“ в настоящия раздел)

- Всички дейности, допустими за подпомагане по мерките от стратегията са допустими за финансиране, в случай че не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС.

- Подкрепата от ЕЗФРСР се предоставя за дейности по проекти на територията на МИГ-Разлог, които допринасят за развитието на селския район.

- Проектите и дейностите по тях се изпълняват на територията на МИГ-Разлог, като резултатът от изпълнението от дейностите следва да е в полза на територията на МИГ.

- Прилагането на мерки и дейности по стратегията за ВОМР, включително за сътрудничество, следва да бъдат в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115 и да водят до постигане на техните цели.

- Икономически дейности по проекти за финансиране от стратегията са допустими в случай че бъде доказана устойчивост и финансова жизнеспособност.

- Непроизводствени дейности по проекти за финансиране от стратегията са допустими, в случай че не генерират приходи, с изключение когато генерират приходи, но същите се разходват само за нестопанските и/или социалните цели на организацията и са свързани изцяло с целите на проекта.

Описанието на всяка мярка съдържа описание на допустимите дейности, в съответствие с нейните цели и обхват.

1.2. Проектите и дейностите се изпълняват само на територията на действие на МИГ-Разлог;

1.3. Максималният размер на общите допустими разходи за проект по стратегия за ВОМР е в размер до левовата равностойност на 200 000 евро (391 160 лева)*;

1.4. Максималният интензитет на помощта по проектите е до 100 % от общата стойност на допустимите разходи в зависимост от посочения в конкретната мярка от стратегията за ВОМР интензитет, типа на конкретния получател/бенефициент и дейността, за която се предоставя финансиране;

1.5. Интензитетът на помощта се определя в мерките от стратегията до максималния размер, посочен в чл.73, т. 4 и чл. 77 на Регламент (ЕС) № 2021/2115;

* *Левовата равностойност на 1 евро се определя по курс 1,9558 лв. за 1 евро.*

Недопустими дейности:

В стратегиите за ВОМР не е допустимо:

- включването на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания на площ;
- включването на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи инвестиции за напояване;
- включването на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на разходи за публична инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;
- подкрепата за дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на основни земеделски инвестиции с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции.

2. Допустимите кандидати/получатели на помощта следва да са:

2.1. Местни физически или юридически лица, които живеят или осъществяват дейност на територията на МИГ и в зависимост от условията за допустимост по съответната мярка. Кандидатът (получателят) на финансова помощ следва да има постоянен адрес за физическите лица, и седалище и адрес на управление – за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на същата МИГ и да осъществява дейностите по проекта на нейната територия на действие.

2.2. Не е допустим получател на финансова помощ клон на юридическо лице или на едноличен търговец, ако юридическото лице или едноличният търговец, открил клона, не отговаря на изискванията на седалище и адрес на управление, посочени по-горе.

Местната инициативна група е допустим получател на финансова помощ, ако е включена като допустим бенефициент по мярка от стратегията за ВОМР, финансирана от ЕЗФРСР.

Съгласно чл. 33, параграф 3 на Регламент (ЕС) 2021/1060 при условие, че гарантира спазването на принципа на разделение на функциите, местната инициативна група може да бъде бенефициент и да изпълнява операции от стратегията за ВОМР.

В допълнение местната инициативна група е допустим получател на финансова помощ в случай, че кумулативно са налице и следните условия:

- проектът, за който се кандидатства за финансиране, е в обществена полза;

- МИГ отговаря на общите условия за допустимост към бенефициентите от СВОМР и на изискванията по съответната мярка;
- никой от членовете на колективния управителен орган, както и свързано с него лице по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон, не е изпълнител или подизпълнител на дейностите на проекта.

3. Допустими разходи:

Допустимите разходи по проектите, финансирани със средства от ЕФСУ е определят на база изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ, съгласно който за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

- 3.1. разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма;
- 3.2. разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи;
- 3.3. разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект;
- 3.4. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд;
- 3.5. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
- 3.6. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
- 3.7. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- 3.8. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР са следните категории разходи:

1. Инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
2. Други допустими разходи съгласно Регламент (ЕС) № 2021/1060 и целите и приоритетите на СВОМР;
3. Определени в Постановление № 86 от 2023 г. на Министерския съвет за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021-2027 г. (Обн., ДВ, бр. 49 от 2023 г.) (ПМС № 86) и в указанията съгласно чл. 10 от ПМС № 494 от 2024 г.

Конкретните видове допустими разходи са посочени към всяка от мерките в СВОМР.

В допълнение, разходите са допустими, ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.

4. Недопустими разходи:

Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

Не са допустими за финансиране по проекти от стратегиите за ВОМР разходи:

- 1) за закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;
- 2) за закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции — до размера на базовия заем;
- 3) за закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:
 - възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;
 - предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;
 - отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или
 - опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;
- 4) за лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- 5) за инвестиции в широкомащабна инфраструктура, както е определена от държавите членки в стратегическите им планове по ОСП, която не е част от стратегиите за водено от общностите местно развитие, установени в член 32 от Регламент (ЕС) 2021/1060, с изключение на инвестиции в ширококолентова инфраструктура и превантивни действия за защита от наводнения или защита на бреговете с оглед на ограничаване на последиците от възможни природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофални събития;
- 6) за инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общоевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване;
- 7) за инвестиции и дейности, които не са в съответствие с мерките и условията, посочени в становището за екологична оценка на СПРЗСР;
- 8) за инвестиции и дейности, за които не е налице акт на компетентните органи по околна среда по реда и условията на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 на Закона за биологичното разнообразие и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт;

- 9) за закупуване и/или инсталиране на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;
- 10) за закупуване на лизинг на недвижима собственост;
11. за данък върху добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидатите;
- 12) за оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка, както и други разходи, възникнали при изпълнение на договори за лизинг, марж/печалба за лизингодателя, разходи за лихви, разходи за неустойки и такси, режимни разходи;
- 13) за банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;
- 14) за принос в натура;
- 15) за изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии;
- 16) за търговия на дребно, с изключение на интервенциите, за които е допустимо предоставянето на подкрепа за този тип дейност;
- 17) за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, за частта над пазарната им стойност;
- 18) за сертификация по HACCP (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и по други международно признати стандарти;
- 19) които представляват обикновена подмяна;
- 20) свързани с плащания в брой;
- 21) за общи разходи, извършени преди 01.01.2023 г.;
- 22) за закупуване на превозни и транспортни средства, с изключение на специализирани такива, в зависимост от допустимите за подпомагане дейности по съответната мярка;
- 23) предвиждащи фиксирани плащания и мерки, свързани със схеми за плащания на площ;
- 24) за инфраструктура, свързана с пътища и/или водопреносни и канализационни системи, когато не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;
- 25) за основни земеделски инвестиции*, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции */*определението за основни земеделски инвестиции е дадено в описанието на М 1-1/;*
- 26) за изграждане/ремонт/реконструкция на места за настаняване;
- 27) за напоителни инсталации;
- 28) закупуване на земя и сгради на стойност, надвишаваща стойността на данъчната оценка;
- 29) за строителна техника, включително самоходни машини, когато проектът е свързан със земеделска дейност, вкл. животновъдни обекти и складове за съхранение на продукцията;
- 30) извършени преди подаване на проектното предложение, с изключение на общите разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор.

Не са допустими за подкрепа разходи, които не отговарят на Специфичните условия за основателност на разходите, посочени в точка 7.3.2.2 Кратко описание на системата за контрол за елементи извън ИСАК (методи за контрол, кръстосани проверки, дълготрайност на инвестициите и свързаните с тях последващи проверки и т.н.), раздел 7.3.2. Извън обхвата на ИСАК на СПРЗСР 2023 - 2027.

II. Приложим режим на минимални/държавни помощи

За стратегиите за ВОМР се прилагат условията на Регламент (ЕС) 2022/2472 на комисията от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз и Регламент (ЕС) 2021/1237 на Комисията от 23 юли 2021 година за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (текст от значение за ЕИП) е Регламент (ЕС) 2023/2831 от 13 декември 2023 г.

Членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз не се прилагат при изпълнение на проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР, включващ само нестопански (неикономически) дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища или от община, или от музей или културна организация по смисъла на Закона за закрила и развитие на културата, както и от Светия синод на Българската православна църква или централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания.

III. Срок за изпълнение на проектите

Максималният период за изпълнение на дейностите и операциите по проектите към стратегията за ВОМР, не може да надвишава 36 месеца за проекти на възложители по ЗОП/Постановление № 4 на Министерския съвет от 11.01.2024 г. за определяне на правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от европейските фондове при споделено управление и 24 месеца за останалите бенефициенти.

Максималният период за изпълнение на дейностите за сътрудничество и подготвителни дейности за него е до 24 месеца за проекти, включващи строително-монтажни работи, и до 18 месеца за останалите дейности. Срокът започва да тече от датата на сключване на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Изпълнението на стратегията приключва с извършването и на последното плащане към бенефициент по проект, финансиран от стратегията за ВОМР.

Максималният период за изпълнение на операциите по проектите, финансирани по отделните мерки от ЕЗФРСР, включени в стратегиите за ВОМР, не може да надвишава 36 месеца за Бенефициенти, които се явяват възложители по ЗОП/ПМС и 24 месеца за всички останали бенефициенти. Срокът започва да тече от датата на сключване на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

МЕРКИ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР (ЕЗФРСР)

КОД, НАИМЕНОВАНИЕ, ЦЕЛИ, ОПИСАНИЕ И УСЛОВИЯ

Мярка 1-1 „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ-Разлог”

Описание на целите и обхвата на мярката:

Мярка 1-1 „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ-Разлог” е в обхвата на Приоритет 1, Специфична цел 1 от стратегията ВОМР на МИГ-Разлог:

Приоритет 1. Разнообразяване на местните икономически дейности и повишаване на конкурентоспособността чрез технологична модернизация, интелигентно предприемачество и въвеждане на иновации в земеделските стопанства и предприятията.

Специфична цел 1. Подобряване на състоянието и конкурентоспособността на земеделските стопанства за производство на качествени местни суровини.

Конкретните цели на мярката са свързани с подпомагане на местни проекти, които водят до модернизация и подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство, повишаване конкурентоспособността на земеделието като традиционен отрасъл на територията на МИГ; по-пълноценно оползотворяване на идентифицирания местен потенциал, подобряване на ефективността, екологосъобразността и условията за селскостопанска дейност чрез:

- подпомагане на производството на местни селскостопански продукти, вкл. подкрепа за иновации, цифровизация, роботизация, екологични стандарти и енергийна ефективност;
- подкрепа за земеделските стопанства в чувствителните сектори – „млечно и месно животновъдство“, „плодове и зеленчуци“, „етерично-маслени и медицински култури”;
- насърчаващи „къси виреги за доставка“ или отговарящи на концепцията „от фермата до трапезата“, вкл. чрез засилване на взаимодействията между производители на местни суровини и предприятия за преработка на селскостопански продукти;
- инвестиции, осигуряващи добавена стойност и качествена заетост в земеделието.

Мярката и нейния обхват съответстват на проучването и анализа, предшестваш изготвянето на СВОМР, в който е идентифицирана необходимостта от финансиране на тези интервенции с конкретната им насоченост към местните земеделски стопанства.

Допустими кандидати:

Допустими за подпомагане по мярката са **регистрирани земеделски стопани**, които:

1. Са физически лица; *или*
2. Юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;

Условия за допустимост на кандидатите:

1. Земеделските стопани - физически лица по т. 1. към датата на подаване на заявлението за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- а) да са регистрирани като земеделски производители съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители на територията на МИГ;
- б) минималният стандартен производствен обем /СПО/ на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 2000 евро;

2. Юридическите лица по т. 2, трябва да са:

а) получили за предходната или текущата финансова година приход от земеделски дейности ИЛИ подпомагане по схемата за единно плащане на площ, вкл. приход от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности, ИЛИ приход от преработка на земеделска продукция или услуги, директно свързани със земеделски дейности, ИЛИ получена публична финансова помощ;

б) регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите – на територията на МИГ.

в) имат стандартен производствен обем на земеделското стопанство над 8 000 евро.

3. Критериите за допустимост по отношение на минимален СПО от 8000 евро и доказване на доход от земеделска дейност за юридическите лица, не се прилагат за кандидати с проекти в селски райони, създадени до 1 година преди кандидатстването за проекти с инвестиции в: сектор „животновъдство”, сектор „плодове и зеленчуци”, производство на „стерично – маслени и медицински култури” и производство на технически култури.

4. Кандидатите представят бизнес план, доказващ устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта при прилагане на планираните инвестиции и дейности.

Допустими дейности:

Допустими за финансиране по мярката от стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог са:

а) дейности в земеделските стопанства, свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти;

б) дейности в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда за биологично производство и прецизно/интелигентно/цифрово земеделие

Допустими за подпомагане по мярката са следните дейности и инвестиции:

- модернизация и механизация, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване на производителността на труда;

- постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Общността, приложими за съответните стопанства;

- свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;

- съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;

- изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, вкл. за съхранение на оборска тор;

- подобряване на недвижимата собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;

- създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;

- производство на енергия от ВЕИ (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства, които не трябва да надвишават мощност от 1 мегават;

- насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността;

- насочени към биологично производство и прецизно/интелигентно/цифрово земеделие.

Недопустими дейности:

По мярката от СВМР **не е допустима подкрепата за основни земеделски инвестиции***, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие** и/или такива, свързани с колективни инвестиции*** (в съответствие с определенията по-долу).

*„Основни земеделски инвестиции“ - самоходна техника за обработка на почвата, прибиране и/или съхранение на реколтата, отглеждане на растениевъдна и животновъдна продукция – колесни трактори, верижни трактори, специализирани самоходни машини (силажкомбайни, зърнокомбайни и др.) и друг вид самоходни машини с мощност по-голяма от 50 к.с., включително и когато те се използват в животновъдните обекти. Прикачен инвентар не следва да се третира като основни земеделски инвестиции;

**Социално земеделие: Всички дейности, при които се използват земеделски ресурси за насърчаване или разработване на социални услуги в селските райони като рехабилитация, терапия, защитена заетост, образование през целия живот и други дейности, които допринасят за социално включване. Социалното земеделие включва следните четири основни видове дейности - рехабилитация и терапия; работно включване и социална интеграция; образование; грижа за хората. Защитена заетост: среда, в която хората с увреждания получават услуги и обучение за развиване на работни умения и поведение и която е безопасна и не е конкурентна.

***Колективни инвестиции: Инвестиции от две или повече физически или юридически лица, които са регистрирали законно установена структура по реда на Търговския закон, Закона за кооперациите или по Закона за задълженията и договорите, която се създава за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Не са допустими дейности, **свързани с инвестиции за напоителни инсталации.**

Прилагат се и общите изисквания за недопустими дейности по мерките от СВМР, описани в началото на раздела.

Допустими разходи:

Допустими за подкрепа по мярката са следните разходи в земеделското стопанство:

Инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

- а) строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване;
- б) закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително безпилотни летателни системи и прилежащия към тях инвентар;
- в) общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение, в т.ч. разходи за подготовка, управление и отчитане на проекта в размер на до 5 % от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение;

- г) компютърен софтуер;
- д) други нематериални активи, различни от софтуер;
- е) основни земеделски инвестиции, когато са свързани със социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции;

Недопустими разходи:

Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

Прилагат се общите изисквания за недопустими разходи по мерки от СВМР, описани в началото на раздела.

В допълнение, финансова помощ не се предоставя за проекти:

- включващи инвестиции, които не отговарят на законодателството в сферата на околната среда;
- ако за същите инвестиционни разходи кандидатът е получил публична финансова помощ от държавния бюджет или от бюджета на ЕС.

Не се подпомага закупуването на транспортни, вкл. превозни средства.

Финансови параметри на мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект по мярката е 5000 лева.
Максимален размер на общите допустими разходи за един проект е 391 160 лева.
Максималният размер само на безвъзмездната финансова помощ е до 97 790 лева
Интензитетът на финансовата помощ по мярката е 50 %.

Максималното подпомагане /интензитетът на БФП/ може да бъде увеличено на 80% за инвестиции, извършени от млади земеделски стопани, които отговарят на следните условия съгласно СПРЗСР:

- към момента на подаване на проектното предложение земеделският стопани е на възраст не повече от 40 навършени години;
- да е ръководител на земеделско стопанство лице, което изпълнява следните условия: кандидат/бенефициент физическо лице, собственик на предприятието на кандидата/бенефициента ЕТ или собственик на капитала на кандидата/бенефициента ЕООД. В случай на юридическо лице (ЕООД), условието е управителят да бъде едноличен собственик на капитала на дружеството-кандидат;
- да е лице, което притежава професионални умения и компетентности в областта на селското стопанство и/или ветеринарната медицина, и/или икономическо образование със земеделска насоченост;
- да е лице, което притежава професионални умения и компетентности в областта на селското стопанство и/или ветеринарната медицина, и/или икономическо образование със земеделска насоченост, е такова, което има завършено средно/висше образование в областта на селското стопанство или ветеринарната медицина, или

средно/висше икономическо образование със земеделска насоченост; и/или удостоверение за завършен курс от минимум 150 часа или свидетелство за професионална квалификация в областта на селското стопанство.

Максималното подпомагане може да бъде увеличено до 85 % за инвестиции на малки стопанства (икономически размер на стопанството, измерен в стандартен производствен обем – до 8 000 евро включително);

(Максималните нива на подпомагане не може да надхвърлят максималния интензитет на помощта, в размер до 85%, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 2021/2115).

Критерии за подбор на проектите и тяхната тежест:

Мярка 1-1 „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ-Разлог“		
№	Критерии за подбор	Точки
1	Проектът подпомага чувствителни сектори в земеделието – производство на плодове и зеленчуци, етерично маслени и медицински растения, млечно и месно животновъдство	15
2	Проектът е за биологично земеделие	10
3	По проекта се създава заетост: 1 ново работно място – 10 точки, 2 нови работни места - 15 точки; 3 или повече нови работни места - 20 точки	20
4	Кандидат е земеделски производител ФЛ или ЮЛ с управител, който не е навършил 40 години към датата на кандидатстване	10
5	Проектът повишава енергийната ефективност на стопанството	10
6	Проектът води до въвеждане на иновации, автоматизация, роботизация или цифровизация в земеделското стопанство	25
7	Проектът включва дейности, свързани с опазване на околната среда и постигане на стандартите на ЕС в областта на екологията	10
	Общо	100
	Подпомагат се проекти, получили най-малко 10 точки.	
	Приоритизиране на проектни предложения с равен брой точки: Предимство ще имат проекти, получили точки по критерий № 6, № 3, № 5 и № 7. Критериите се прилагат в тази последователност, без присъждане на допълнителни точки при извършване на класирането.	

Мярка 1-2 „Инвестиции в преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ-Разлог”

Описание на целите и обхвата на мярката:

Мярка 1-2 „Инвестиции в преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ-Разлог” е в обхвата на Приоритет 1, Специфична цел 2 от стратегията ВОМР на МИГ-Разлог: Приоритет 1. Разнообразяване на местните икономически дейности и повишаване на конкурентоспособността чрез технологична модернизация, интелигентно предприемачество и въвеждане на иновации в земеделските стопанства и предприятията.

Специфична цел 2. Технологична модернизация и въвеждане на стандарти за качество в местни предприятия за преработка на селскостопански и горски продукти.

Конкретните цели на мярката са свързани с модернизиране на преработващи предприятия с цел производство на качествени местни храни и продукти, създаване на работни места и стимулиране на предприятията да подобрят ефективността и конкурентоспособността си; Насърчаване на пазарните взаимодействия между земеделските производители и преработвателите на селскостопански продукти на територията на МИГ; Насърчаване на подхода „От фермата до трапезата”.

Подобряване на цялостната дейност, икономическата ефективност и конкурентоспособността на предприятия от хранително-преработвателната промишленост чрез:

1. По-ефективно използване на факторите за производство;
2. Въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, вкл. къси вериги на доставка;
3. Подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост;
4. Постигане на съответствие със стандартите на Европейския съюз (ЕС);
5. Въвеждане на иновативни процеси и технологии, целящи опазване на околната среда, както и ориентиране към преработка на биологични продукти.

Подпомагането е насочено към модернизиране на материалните активи на предприятията и земеделски производители, преработващи селскостопански продукти и суровини, с цел производството на качествени местни продукти, с акцент върху местните храни, включително такива, свързани с „къси вериги на доставка“ и концепцията „От фермата до трапезата“. В преработката на селскостопански продукти се създава добавена стойност към производството на суровини – предимно месо и мляко от традиционно развитите отрасли на селското стопанство на територията на МИГ-Разлог. Качествените храни, вкл. органични, екологични и био продукти, са все по-търсени на пазара. Чрез мярката ще се насърчава местното предприемачество в производството на качествени и конкурентни на пазара продукти. Инвестиционната подкрепа, насочена към преработка на селскостопанска продукция насърчава местните производствени вериги, гарантира добавена стойност и осигуряване на качествена заетост в територията на МИГ-Разлог.

Допустими кандидати:

Допустими за подпомагане по мярката са преработвателите на селскостопански продукти от територията на МИГ-Разлог, които трябва:

- да са физически или юридически лица регистрирани по ТЗ, ЗК или други, създадени в

съответствие със специализирано национално законодателство;

- да са микро, малки или средни предприятия, които:
- да са стартиращи или вече съществуващи микропредприятия;
- за малки и средни предприятия – да осъществяват дейност по преработка на селскостопански продукти съгласно Закона за храните от най-малко 12 месеца без прекъсване преди подаване на проектното предложение;

Кандидатите представят бизнес план, доказващ устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта при прилагане на планираните инвестиции и дейности по преработка на селскостопански продукти.

Допустими дейности:

Допустими за финансиране по мярката от стратегията за WOMP на МИГ-Разлог са:

1. Дейности за преработка и/или маркетинг/предлагане на пазара на продукти, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз, в следните сектори:

- мляко и млечни продукти, включително яйца от птици;
- месо и месни продукти;
- плодове и зеленчуци, включително гъби;
- пчелен мед;
- зърнени, мелничарски и нишестени продукти;
- растителни и животински масла и мазнини;
- технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки;
- готови храни за селскостопански животни;
- гроздова мъст, вино и оцет;

2. Дейности за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда и свързани с преработката на сертифицирани биологични продукти.

Допустими по проект от мярката са дейности, свързани с материални и нематериални инвестиции, насочени към:

- процеси и технологии за производство на продукти, вкл. такива свързани с къси вериги на доставка;
- изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и др. недвижими активи, необходими за производството и маркетинга;
- инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга;
- активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината;
- специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция, вкл. хладилни транспортни средства;

- инвестиции, свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- инвестиции в софтуер, свързан с преработвателната дейност на кандидата.

Инвестициите, допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва да са свързани с преработката и/или маркетинга на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

Допустими по тази мярка са и инвестиции в материални и нематериални активи, насочени към опазване на компонентите на околната среда и свързани с преработката на сертифицирани биологични продукти:

- строителство/реконструкция/ремонт на сгради и друга недвижима собственост, използвани за опазване на компонентите на околната среда, като пречиствателни съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци;
- изграждане/модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване или оползотворяване на различни отпадъчни суровини от селскостопански продукти получени в резултат на извършваната преработка;
- модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на отпадни води, вкл. инсталации за пречистване на отпадъчни води в преработката и маркетинга;
- изграждане на инсталации за производство на енергия от ВЕИ (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление, които не трябва да надвишават мощност от 1 мегават.

Недопустими дейности:

Прилагат се общите изисквания за недопустими дейности по мерките от СВМР, описани в началото на раздела и приложими за конкретната мярка.

В допълнение:

Не се предоставя финансова помощ за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници ВЕИ, която не е за собствено потребление в предприятието.

Не се подпомагат като самостоятелен проект или дейност:

- събарянето на стари сгради и производствени съоръжения;
- инвестиции само в нематериални активи.

Допустими разходи:

Допустими за подкрепа по мярката са следните разходи:

Инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

- а) строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване;
- б) закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане;
- в) общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на

допустимите разходи по проектното предложение, в т.ч. разходи за подготовка, управление и отчитане на проекта в размер на до 5 % от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение;

г) компютърен софтуер;

д) други нематериални активи, различни от софтуер;

Видове допустими основни разходи в проект по мярката могат да са:

- строителство/реконструкция/ремонт на сгради и друга недвижима собственост;
- изграждане на инсталации и съоръжения, свързани с производствената дейност;
- изграждане на инсталации за производство на енергия за собствено потребление;
- закупуване на ново производствено оборудване – машини, технологични линии;
- активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината;
- инвестиции в специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция, вкл. хладилни транспортни средства;
- инвестиции свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- инвестиции в софтуер, свързан с преработвателната дейност на кандидата;

Недопустими разходи:

Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

Прилагат се общите изисквания за недопустими разходи по мерки от СВOMP, описани в началото на раздела.

В допълнение, финансова помощ не се предоставя за проекти:

- включващи инвестиции, които не отговарят на законодателството в сферата на околната среда;
- ако за същите инвестиционни разходи кандидатът е получил публична финансова помощ от държавния бюджет или от бюджета на ЕС.

Финансови параметри на мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект по мярката е 5000 лева.

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект е 293 370 лева.

/Максималният размер на разходите за един проект, който включва и разходи, за които не се кандидатства, но са необходими за осъществяването на проекта е 391 160 лева/.

Максималният размер само на безвъзмездната финансова помощ е до 146 685 лева

Интензитетът на финансовата помощ по мярката е 50 %.

Критерии за подбор на проектите и тяхната тежест:

М 1-2 „Инвестиции в преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ-Разлог“

№	Критерии за подбор	Точки
1	Проектът насърчава развитието на местни производствени вериги или на „къси вериги на доставка“ в сектора на хранително-вкусовата промишленост чрез преработка на селскостопанска продукция, произвеждана в земеделски стопанства от територията на МИГ	15
2	Проектът е за инвестиции в материални активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване или сушене на селскостопански продукти, произведени на територията на МИГ	10
3	Проектът е свързан с внедряване на производствени, технологични или продуктови иновации, или с дигитализация или роботизация на производствен/и процес/и в предприятието	15
4	Проектът е за преработка на биологични селскостопански продукти и крайните продукти от производството са „БИО продукти“	5
5	С изпълнението на проектните дейности се въвеждат нови процеси и технологии, целящи опазването на околната среда, вкл. пречиствателни съоръжения/системи; технологии и методи за оползотворяване на производствени отпадъци и/или „кръгова икономика“; екологосъобразни опаковки	10
6	С изпълнението на проектните дейности се въвеждат практики за енергийна и/или ресурсна ефективност на предприятието	15
7	По проекта се създава заетост: 1 ново работно място – 10 точки, 2 нови работни места - 20 точки; 3 повече нови работни места - 30 точки	30
	Общо	100
	Подпомагат се проекти, получили най-малко 5 точки.	
	Приоритизиране на проектни предложения с равен брой точки: Предимство ще имат проекти, получили точки по критерий № 3, № 1, № 5, № 7 и № 2. Критериите се прилагат в тази последователност, без присъждане на допълнителни точки при извършване на класирането.	

Мярка 1-3 „Инвестиции за неселскостопански дейности на територията на МИГ-Разлог”

Описание на целите и обхвата на мярката:

Мярка 1-3 „Инвестиции в неселскостопански дейности на територията на МИГ-Разлог” е в обхвата на Приоритет 1, Специфична цел 3 от стратегията ВОМР на МИГ-Разлог:

Приоритет 1. Разнообразяване на местните икономически дейности и повишаване на конкурентоспособността чрез технологична модернизация, интелигентно предприемачество и въвеждане на иновации в земеделските стопанства и предприятията.

Специфична цел 3. Разнообразяване и повишаване на конкурентоспособността на местните неселскостопански икономически дейности, насърчаване на младежкото и женско предприемачество, на ресурсната ефективност, интелигентните решения и въвеждането на иновации в нови и съществуващи микропредприятия.

Конкретните цели на мярката са свързани с подпомагане на местни проекти за: Разнообразяване на неземеделските икономически дейности, създаване и развитие на микропредприятия на територията на МИГ и разкриване на привлекателни работни места; Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика чрез предоставяне на инвестиционна подкрепа за технологичната модернизация, иновациите, кръговата икономика, цифровизацията, автоматизацията, ресурсната и енергийна ефективност - на съществуващи и нови предприятия;

Насърчаване на местното предприемачество с акцент върху младежкото, женско и социално предприемачество, създаване и развитие на нови производства и услуги на територията.

С инвестиции за въвеждане на нови технологии и дигитализация на бизнес процесите, ще се подобрят пазарните позиции на микропредприятията, както и тяхната рентабилност.

Развитието на предприемачеството в селските райони е от съществено значение за задържане на жителите, особено на младите хора, и за разнообразяване на икономиката с нови дейности, продукти и услуги. Развитието на бизнеса повлиява благоприятно постигане на оживление, по-висока и качествена заетост и намаляване на бедността в селския район.

Подпомагането на инвестициите в неселскостопански дейности е от съществено значение за устойчивото възходящо развитие на територията на МИГ-Разлог, което е аргументирано и от извършените при подготовката на СВОМР проучвания и анализи. Проектите по мярката ще допринесат за постигане на междусекторните цели в областта на иновациите и околната среда. Подкрепата за инвестиции в неселскостопански дейности ще осигури материална и технологична база за повишена конкурентоспособност на производствата и услугите на територията, вкл. чрез създаване на нови предприятия и чрез въвеждането на нови услуги, нови или подобрени продукти, по-ефективни или иновативни технологии. Ще се ускори диверсификацията на икономическите дейности и устойчивото развитие на местната икономика. Мярката ще насърчава проекти в областта на иновациите, „кръговата икономика”, „зелената икономика“, включително „зелената енергия” чрез производство на енергия от ВЕИ за собствено потребление в предприятията. Ще се насърчават дейности, отговарящи на концепцията за „интелигентни селища”.

Микропредприятията са основен източник на растежа и създаването на повече работни

места, включително диверсификация на съществуващите икономическите дейности. Микропредприятията са ключова предпоставка за наличието на конкуренция и работещи пазари, а оттам и за цялостното икономическо развитие.

Широкият обхват на допустими дейности в рамките на мярката осигурява възможност за стартиране или развитие на различни бизнес модели и икономически дейности на територията на МИГ съобразно предприемаческите нагласи, пазарните принципи и среда.

Подпомагането на дейности, свързани с информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти, могат да бъдат двигатели за създаване на работни места в областта на технологично управление, на технологии за дистрибуция (обединяване на пазарни центрове в дигиталното пространство). Модернизирането на икономическите дейности все повече е обвързано с цифровите технологии, различни информационни продукти, автоматизация.

Подкрепата за дейности, които в по-голяма степен използват потенциала на населените места в селските райони като например природни, исторически, културни и екологични дадености, включително такива свързани с туристическите услуги на територията, създават условия за съживяване на местната икономика. Предоставя се възможност да се стимулират творческите занаяти, които са част от културното наследство и традиции.

Подкрепата за дейности в областта на здравеопазването и социалните услуги са ключови за преодоляване на множество здравни проблеми и предизвикателства в селските райони като липса на достъпни качествени здравни и социални услуги, преодоляване на здравните и социални неравенства, оптимизиране на извънболничната помощ, вкл. чрез инвестиции в мобилни здравни услуги максимално близки до здравните нужди на населението. Повишеното търсене на дългосрочни грижи сред възрастното население в контекста на демографското застаряване, извеждат на преден план необходимостта от междусекторно взаимодействие и прилагане на интегриран подход в грижата за възрастните хора и хората с увреждания. Социални услуги, свързани със социализирането на деца с увреждания и деца с хронични заболявания на местно ниво могат да се предлагат в дневни центрове или други подходящи форми за предоставяне на комплекс от социални услуги, свързани с образователно и професионално обучение, игрови занимания и индивидуални или групови програми за социално включване, т.е. обновяване на материалната база за занимания на закрито или адаптирани към нуждите спортни площадки.

Ще се насърчават и различни производства или дейности, базирани на алтернативни производствени процеси, които могат да намалят екологичния отпечатък от дейността.

Приоритетно насочване на подкрепата: Чрез критериите за оценка се търси съответствие с потребностите, определени в стратегическия план на ОСП в рамките на допустимите дейности по мярката - на база проучените потенциал и потребности на територията на МИГ. Подкрепата е насочена към **предприятията с потенциал за растеж и развитие**. Приоритет ще бъде предоставян на проекти, свързани с **инвестиции в иновации, цифровизация, технологично интензивни производства и информационните услуги**, които да допринасят за повишаване на добавената стойност (в т. ч. **високотехнологични производства** и услуги съгласно националните приоритетни икономически дейности, определени в Националната стратегия за насърчаване на малките и средни предприятия

2021-2027 г.); подкрепата за дейности в областта на **здравеопазването и социалните услуги за уязвими групи**, които липсват в конкретното населено място или се нуждаят от осъвременяване на оборудването; проекти с инвестиции, насочени към **опазване на околната среда и борба или адаптация с климатичните промени**, в т. ч. устойчива енергия и производства. Приоритетна е подкрепата към **жени и млади предприемачи**.

Допустими кандидати:

Допустими за подпомагане по мярката са следните кандидати:

- **Микропредприятия** със седалище и адрес на управление на територията на МИГ-Разлог, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по ТЗ или ЗК;
- **Физически лица** с постоянен адрес на територията на МИГ (само за инвестиции в неселскостопански дейности, насочени към развитие на занаяти), които са регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ и отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП;

Кандидатите представят бизнес план, доказващ устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта при прилагане на планираните инвестиции и дейности в сферата на производствата, услугите и занаятите.

Допустими дейности:

Допустими за финансиране по тази мярка от стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог са:

Неселскостопански дейности на територията на община Разлог, свързани с:

- осигуряване на възможност за развитието на различни бизнес модели и икономически дейности;
- информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти;
- използване на потенциала на населените места в селските райони, като например природни, исторически, културни и екологични дадености, включително туристически услуги, които създават условия за съживяване на местната икономиката.
- стимулиране на творческите занаяти, които са част от културното наследство и традиции;
- дейности в областта на здравеопазването и социалните услуги;

Алтернативни неселскостопански дейности:

- технология за преработка на отпадъци в предприятията, образувани от собствената им дейност, включително текстил, полимерни и каучукови отпадъци, електроуреди и др.
- ограничаване и намаляване на пластмасовите опаковки и пластмасовите изделия за еднократна употреба, внедряване на технологии за осигуряване на съответствие на пластмасовите изделия с европейските изисквания за пластмасите за еднократна употреба, внедряване на многократни и алтернативни продукти и материали, вкл. биоразградими/рециклируеми/зелени опаковки.
- намаляване на използваните суровини и материали, използване на алтернативни такива, както и на естествени и възобновяеми биоресурси вместо синтетични суровини в производството с цел намаляване на отпадъчния отпечатък върху природните ресурси и преход към биоикономика.

Недопустими дейности:

Прилагат се общите изисквания за недопустими дейности по мерките от СВМР, описани в началото на раздела и приложими за конкретната мярка.

В допълнение:

По мярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за създаване на Европейската общност.

По мярката не се финансират дейности, насочени към първична преработка на дървесина.

Не се предоставя финансова помощ за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници ВЕИ, която не е за собствено потребление в предприятието.

Не се подпомагат като самостоятелен проект или дейност:

- събарянето на стари сгради и производствени съоръжения;
- инвестиции само в нематериални активи.

Не се подпомага закупуването на транспортни, вкл. превозни средства.

Проекти за колективни инвестиции и интегрирани проекти не са допустими за подпомагане.

Допустими разходи:

Допустими за подкрепа по мярката са следните разходи:

Инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

а) строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване;

б) закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане;

в) общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение, в т.ч. разходи за подготовка, управление и отчитане на проекта в размер на до 5 % от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение;

г) компютърен софтуер;

д) други нематериални активи, различни от софтуер;

Видовете допустими основни разходи в проект по мярката могат да са:

- строителство/реконструкция/ремонт на сгради и друга недвижима собственост;
- изграждане на инсталации и съоръжения, свързани с производствената дейност;
- изграждане на инсталации за производство на енергия за собствено потребление;
- закупуване на ново производствено оборудване – машини, технологични линии;
- закупуване на ново оборудване и обзавеждане за предоставяне на услуги;
- инвестиции свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- инвестиции в софтуер, свързан с основната дейност на кандидата;

Недопустими разходи:

Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

Прилагат се общите изисквания за недопустими разходи по мерки от СВOMP, описани в началото на раздела.

В допълнение, финансова помощ не се предоставя за проекти:

- включващи инвестиции, които не отговарят на законодателството в сферата на околната среда;
- ако за същите инвестиционни разходи кандидатът е получил публична финансова помощ от държавния бюджет или от бюджета на ЕС.

Финансови параметри на мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект по мярката е 5000 лева.

Максималният размер на общите допустими разходи за един проект е 391 160 лева.

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ за проект, който е изцяло за производствени икономически дейности*, е 195 580 лева.

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ за проект, който е за непроизводствени икономически дейности – услуги и занятия*, е 146 685 лева.

Интензитетът на финансовата помощ по мярката е 50 %.

**Видът на икономическата дейност се установява от КИД на проекта съгласно Националната класификация на икономическите дейности /НКИД/, посочен в проектното предложение и от описанието на дейностите, инвестициите и разходите в Бизнес плана.*

Разграничаването между производствените и други икономически дейности по отношение на максималния размер на БФП е направено съобразно: резултатите от проучванията и анализите, вкл. заявените потребности и намерения от заинтересованите страни; направени предложения при консултирането на стратегията във фокус групи и след получено потвърждение от обществено обсъждане на СВOMP (Протокол от 28.03.2025 г.).

Критерии за подбор на проектите и тяхната тежест:

Инвестиции в подкрепа на неселскостопански дейности на територията на МИГ-Разлог		
№	Критерии за избор	Точки
1	Проектът за подобряване на икономическата дейност на съществуващо предприятие или за създаване на ново предприятие е с кандидат, чийто собственик/представляващ е млад човек до 40 години или жена	10
2	Проектът е свързан с дигитализация или роботизация на производствен/и процес/и в предприятието, или с изпълнение на дейности, отговарящи на концепцията за „интелигентни селища”	15

3	Проектът е свързан с предоставяне на нови или подобрени услуги, или е за развитие на занаят/и в едно или повече села от територията (извън общинския център), или е насочен към предоставяне на услуги за представители на уязвими групи (независимо дали в град или село)	10
4	Инвестицията е в предприятие с потенциал за растеж и развитие, осъществявало икономическата си дейност на територията на МИГ-Разлог - без прекъсване от най-малко 3 години преди датата на кандидатстване – 5 точки, над 5 години – 10 точки	10
5	Проектът създава заетост: 1 работно място - 10 точки; 2 работни места - 15 точки, 3 работни места - 20 точки	20
6	Проектът предвижда инвестиции, насочени към опазване на околната среда и борба или адаптация с климатичните промени, в т. ч. устойчива енергия или инвестиции в производства, базирани на модели за „кръгова икономика” или „зелена икономика“	15
7	С проекта се въвеждат мерки за енергийна ефективност на сгради или промишлени системи съгласно Закона за енергийната ефективност и съответните подзаконовни нормативни актове	10
8	Проектът е свързан с внедряване на производствени, технологични или продуктови иновации,	10
Общо		100
Подпомагат се проекти, получили най-малко 10 точки.		
Приоритизиране на проектни предложения с равен брой точки: Предимство ще имат проекти, получили точки по критерий № 2, № 5, № 1, № 7 и № 3. Критериите се прилагат в тази последователност, без присъждане на допълнителни точки при извършване на класирането.		

Мярка 1-4 „Инвестиции в първична преработка на дървесина на територията на МИГ-Разлог”

Описание на целите и обхвата на мярката:

Мярка 1-4 „Инвестиции в преработка на дървесина на територията на МИГ-Разлог” е в обхвата на Приоритет 1, Специфична цел 2 от стратегията ВОМР на МИГ-Разлог:

Приоритет 1. Разнообразяване на местните икономически дейности и повишаване на конкурентоспособността чрез технологична модернизация, интелигентно предприемачество и въвеждане на иновации в земеделските стопанства и предприятията.

Специфична цел 2. Технологична модернизация и въвеждане на стандарти за качество в местни предприятия за преработка на селскостопански и горски продукти.

Конкретните цели на мярката са насочени към инвестиционна подкрепа за повишаване на конкурентоспособността на местни предприятия за първична преработка на дървесина, чрез:

- по-добро използване на факторите за производство;
- въвеждане на нови продукти и/или процеси и/или технологии.
- подобряване на технологичните процеси и/или иновации

Дървопреработващата и мебелна промишленост са сравнително широко застъпени в местната икономика, което до голяма степен се дължи на наличието на суровини на територията, която е богата на гори. Потребностите на сектора са свързани с обновяване и технологична модернизация на производственото оборудване – машини, съоръжения и сграден фонд.

Един от нерешените проблеми в дървопреработващата промишленост е износът (предимно за Гърция) на дървен материал веднага след първичната преработка на обла дървесина, което създава дефицити за мебелната промишленост. Дървесината е природен ресурс, чието възстановяване изисква дълги периоди от време, а дейностите по дърводобив се контролират. Предвид установените проблеми и потребности, както и за спазване на хоризонталния принцип за устойчиво развитие и ненасяне на значителни вреди на околната среда, по тази мярка в Стратегията чрез критериите за подбор, ще се дава предимство на проекти, които: са свързани с инвестиции в безотпадни технологии, вкл. оползотворяване на дървесните отпадъци (като се изключва изгарянето им); въвеждат мерки за ЕЕ на сгради или промишлени системи съгласно Закона за енергийната ефективност и подзаконовите актове; предвиждат в бизнес плана реализация на българския пазар на над 70 % от преработената дървесина за клиенти – предприятия от мебелната промишленост; насърчава местните производствени вериги като предвижда реализация на територията на МИГ на над 50 % от преработената дървесина; създават нови работни места при запазване на съществуващите.

Допустими кандидати:

Допустими за подпомагане по мярката са следните предприятия за първична преработка на дървесина от територията на МИГ-Разлог:

Микро, малки и средни предприятия, които:

- ✓ преработват не повече от 10 000 куб. м. обла дървесина годишно;
- ✓ имат седалище и адрес на управление на територията на МИГ-Разлог;
- ✓ регистрирани са като еднолични търговци или юридически лица по ТЗ или ЗК;

Кандидатите представят:

Бизнес план, доказващ устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта при прилагане на планираните инвестиции и дейности по първичната преработка на дървесина.

окументи, свързани с осигуряването на суровини – обла дървесина и документи, доказващи осигурена пазарна реализация на продуктите от първичната преработка на дървесината.

Кандидатът за подпомагане представя документ/и от проведена процедура по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и/или Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и има влязъл в сила административен акт, издаден по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или Закона за биологичното разнообразие или писмо, издадено по реда на чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни намерения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ бр. 73/2007 г.), с които/което се одобрява осъществяването на инвестиционното предложение, план, програма, проект.

Допустими дейности:

Допустими за финансиране по тази мярка от стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог са дейности за първична преработка на дървесина, като:

- Изграждане, придобиване или подобрене на сгради и други недвижими активи необходими за първичната преработка на дървесина;
- Придобиване на нови машини и оборудване за първична преработка на дървесина, както и други работни операции, предхождащи индустриалната преработка, както следва:
 - бичене на обла дървесина;
 - сушене и импрегниране на дървен материал;
 - фасониране на дървен материал;
 - производство на дървесен талаш, дървесно брашно, технологични трески, дървесни пелети, брикети и брикети от необработени дървени материали, вършина и др. дървесни отпадъци;
 - производство на колове или колчета: белене, цепене, заостряне, пакетиране;
 - производство на дърва за горене: рязане, цепене, складиране, сушене и пакетиране.

Недопустими дейности:

Прилагат се общите изисквания за недопустими дейности по мерките от СВОМР, описани в началото на раздела и приложими за конкретната мярка.

В допълнение:

По мярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за създаване на Европейската общност.

По мярката не се финансират дейности, които не са за първична преработка на дървесина съгласно описанието им в раздел „Допустими дейности“.

Не се предоставя финансова помощ за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници ВЕИ, която не е за собствено потребление в предприятието.

Не се подпомагат като самостоятелен проект или дейност:

- събарянето на стари сгради и производствени съоръжения;
- инвестиции само в нематериални активи;

Не се подпомага закупуването на транспортни, вкл. превозни средства.

Проекти за колективни инвестиции и интегрирани проекти не са допустими за подпомагане.

Допустими разходи:

Допустими за подкрепа по мярката са следните разходи:

Инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

- а) строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване;
- б) закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително и прилежащия към тях инвентар;

- в) общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение, в т.ч. разходи за подготовка, управление и отчитане на проекта в размер на до 5 % от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение;
- г) компютърен софтуер;
- д) други нематериални активи, различни от софтуер;

Видовете допустими основни разходи в проект по мярката могат да са:

- строителство/реконструкция/ремонт на сгради и друга недвижима собственост;
- изграждане на инсталации и съоръжения, свързани с производствената дейност;
- изграждане на инсталации за производство на енергия за собствено потребление;
- закупуване на ново производствено оборудване – машини, технологични линии;
- инвестиции свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- инвестиции в софтуер, свързан с основната дейност на кандидата;

Недопустими разходи:

Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

Прилагат се общите изисквания за недопустими разходи по мерки от СВOMP, описани в началото на раздела.

В допълнение, финансова помощ не се предоставя за проекти:

- включващи инвестиции, които не отговарят на законодателството в сферата на околната среда;
- ако за същите инвестиционни разходи кандидатът е получил публична финансова помощ от държавния бюджет или от бюджета на ЕС.

Финансови параметри на мярката:

Минимален размер на общите допустими разходи за един проект по мярката е 5000 лева.

Максимален размер на общите допустими разходи за един проект е 195 580 лева.

/Максималният размер на разходите за един проект, който включва и разходи, за които не се кандидатства, но са необходими за осъществяването на проекта е 391 160 лева/.

Максималният размер само на безвъзмездната финансова помощ е 97 790 лева.

Интензитетът на финансовата помощ по мярката е 50 %.

Критерии за подбор на проектите и тяхната тежест:

Мярка 1-4 „Инвестиции в първична преработка на дървесина на територията на МИГ-Разлог”		
№	Критерии за подбор	Точки
1	Проектът включва внедряване на иновации, дигитализация на производствен/и процес/и или на безотпадни технологии, вкл. оползотворяване на дървесните отпадъци	15
2	С проекта се въвеждат мерки за енергийна ефективност на сгради или промишлени системи съгласно Закона за енергийната ефективност и съответните подзаконовни нормативни актове	20
3	Проектът предвижда реализация на българския пазар на над 70 % от преработената обла дървесина за клиенти – предприятия от мебелната промишленост	15
4	Проектът насърчава местните производствени вериги като предвижда пазарна реализация на територията на МИГ на над 50 % от преработената дървесина	20
5	Доставяната техника по проекта притежава валиден сертификат за съответствие с одобрения тип (сертификат за одобрение на типа на Европейската общност)	10
6	Проектът запазва съществуващите работни места – 5 точки или създава нови работни места при запазване на съществуващите: 1 ново работно място - 10 точки; 2 работни места - 20 точки	20
	Общо	100
	Подпомагат се проекти, получили най-малко 10 точки.	
	Приоритизиране на проектни предложения с равен брой точки: Предимство ще имат проекти, получили точки по критерий № 1, № 6, № 5, и №4. Критериите се прилагат в тази последователност, без присъждане на допълнителни точки при извършване на класирането.	

Мярка 1-5 „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ-Разлог”

Описание на целите и обхвата на мярката:

Мярка 1-5 „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ-Разлог” е в обхвата на Приоритет 2, Специфична цел 1 от стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог:

Приоритет 2. Подобряване на условията за живот и на качеството на основните услуги за населението чрез инвестиции в инфраструктура за обществено ползване, насърчаване на местни инициативи, партньорства и дейности за „интелигентни селища“, социално включване, чиста околна среда, опазване на природното и биологичното разнообразие.

Специфична цел 1. Създаване на динамична и приобщаваща среда за живот в населените места от територията на МИГ-Разлог чрез подобряване на техническата и социалната инфраструктура, разнообразяване и повишаване на качеството на основните услуги за населението (включително уязвимите и малцинствени групи).

Конкретните цели на мярката са: Да допринесе за преодоляване на изостаналостта и териториалния дисбаланс, да се насърчи социалното приобщаване, намаляването на бедността и подобряване на условията и средата за живот и развитие на територията на МИГ. Планирането на значителни финансови средства по тази мярка отговаря за заявените потребности на местната общност от създаване, развитие или подобряване на състоянието на местната инфраструктура като среда за живот, труд и икономически дейности на населението. Публичните инвестиции по мярката са планирани с цел подобряване на облика и състоянието на обществената среда в част от населените места, ограничаване обезлюдяването на територията, намаляването на риска от социално изключване на уязвимите и малцинствени групи, и подобряване на качеството на живот за населението.

По мярката се предоставя подкрепа за инвестиции в обществени сгради с образователно, историческо, културно и социално предназначение, както и прилежащите им пространства; създаване или подобряване на зелени площи за обществено ползване, улици, тротоари, площи и улично осветление в населените места на територията на МИГ-Разлог. В резултат на инвестициите в образователна инфраструктура се улеснява достъпът и качеството на предоставяното образование и се намалява броят на преждевременно напусналите процеса на обучение. Инвестициите в културна и социална инфраструктура създават нови възможности за оживление на селата и територията и благоприятна среда за разнообразни дейности и социално приобщаване на хората от различни възрастови и социални групи, вкл. представители на уязвими и малцинствени групи.

Особено важни за територията на МИГ-Разлог са инвестициите в местни обекти, осигуряващи привлекателна среда за спорт и други активни занимания за свободното време на младите хора от територията, както и за достъпна и социално приобщаваща среда.

Подкрепата за инвестиции в малка по размер инфраструктура създава нови или съществено подобрява съществуващите основни услуги за населението в селския район.

По мярката приоритетно ще бъдат подкрепяни дейности, които отговарят на концепцията на ЕС за „интелигентни селища”, вкл. изпълнение на дейности във връзка

със Стратегията за „интелигентни селища“, която МИГ-Разлог планира да разработи през 2026-2027 г. по мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“.

Допустими кандидати:

Кандидати, допустими за подпомагане по мярката:

- ✓ Община Разлог;
- ✓ ЮЛНЦ в обществена полза;
- ✓ Народно читалище;

Условия за допустимост на кандидатите:

Кандидатите да имат седалище и адрес на управление на територията на община Разлог.

ЮЛНЦ (вкл. Спортни клубове от територията на МИГ, регистрирани като сдружения в обществена полза по ЗЮЛНЦ) – са допустими кандидати за дейности, свързани с изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална или спортна инфраструктура, предназначена за обществено ползване.

Народно читалище (регистрирано по ЗНЧ) – е допустим кандидат за дейности, свързани с реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и обзавеждане на обекти, свързани с културния живот – читалищната сграда, предоставена от Община Разлог.

Проект на кандидат ЮЛНЦ или кандидат Народно читалище е допустим, ако са уредени съответните дългосрочни права на ползване или правата на собственост върху обекта.

Кандидатите представят Анализ «Разходи – ползи», от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта.

Допустими дейности:

- Дейности, свързани с основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура;
- Допустими за услуги за широко обществено ползване са дейности, извършвани върху имоти публична общинска собственост.

Видове допустими дейности и инвестиции по мярката могат да са:

- строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;
- реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение - на територията на община Разлог;
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;
- Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска социална инфраструктура, насочена към потребностите на уязвимите групи на територията;

- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска спортна инфраструктура;
- Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот;

Условия за допустимост на дейностите:

По мярката са допустими единствено дейности, които са изцяло в обществена полза.

Дейностите по тази мярка допустими, в случай че не генерират приходи, с изключение, когато генерират приходи, но същите се разходват само за нестопанските и/или социалните цели на организацията и свързани изцяло с целите на проекта.

Дейностите, включени в проект на кандидат ЮЛНЦ или Народно читалище са допустими, ако кандидатът има законово уредени права за дългосрочно ползване на обекта публична общинска собственост и/или Разрешение за строеж или Разрешение за поставяне, издадено по съответния законов ред от Община Разлог.

Съгласно общите условия за допустимост на проекти и дейности, подкрепени по СВОМР:

Дейностите по проектите следва да отговарят на местните потребности, да водят до подобряване на условията за живот (включително дейности, подкрепящи създаването на интелигентни селища) и на състоянието на околната среда, да водят до социално приобщаване и подобряване на социалните услуги на територията, да водят до подобряване на качеството на образованието.

Всички дейности, допустими за подпомагане по мярката са допустими за финансиране, в случай че не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС.

Подкрепата по тази мярка се предоставя за дейности по проекти на територията на МИГ-Разлог, когато дейностите по проектите допринасят за развитието на селския район.

Проектите и дейностите по тях се изпълняват на територията на МИГ-Разлог, като резултатът от изпълнението от дейностите следва да е в полза на територията на МИГ-Разлог.

Недопустими дейности:

Прилагат се общите изисквания за недопустими дейности по мерките от СВОМР, описани в началото на раздела и приложими за конкретната мярка.

В допълнение:

По мярката не е допустимо включването на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на разходи за публична инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за „интелигентни селища“.

Не се предоставя финансова помощ за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници ВЕИ, която не е за собствено потребление в общинската сграда, в която се предоставят обществени услуги.

Не се подпомагат като самостоятелен проект или дейност:

- събарянето на стари сгради или инфраструктурни обекти;
- инвестиции само в нематериални активи.

Не се подпомага закупуването на транспортни, вкл. превозни средства.

Допустими разходи:

По мярката са допустими следните категории разходи:

1. Инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

- а) строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване;
- б) закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане;
- в) общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение, като разходите само за консултантски услуги, свързани с подготовка, управление и отчитане на проекта не могат да надвишават 5 % от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение, а разходите за проектиране, строителен и авторски надзор по смисъла на ЗУТ, се изчисляват върху допустимите разходи за проектирания обект;
- г) компютърен софтуер;
- д) други нематериални активи, различни от софтуер;
- й) други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115.

Недопустими разходи:

Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

Прилагат се общите изисквания за недопустими разходи по мерки от СВOMP, описани в началото на раздела.

В допълнение, финансова помощ не се предоставя за проекти:

- включващи инвестиции, които не отговарят на законодателството в сферата на околната среда;
- ако за същите инвестиционни разходи кандидатът е получил публична финансова помощ от държавния бюджет или от бюджета на ЕС.

По мярката не е допустимо включването на разходи за инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за «интелигентни селища».

Не са допустими разходи за транспортни, вкл. превозни средства.

Финансови параметри за проектите:

Минималният размер на общите допустими разходи за един проект е 5 000 лева.

Максималният размер на общите допустими разходи за един проект е 391 160 лева.

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ за проект е 391 160 лева.

Интензитетът на финансовата помощ е 100 %.

Критерии за подбор на проектите и тяхната тежест:

Мярка 1-5 „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ-Разлог”		
№	Критерии	Точки
1	Проектът включва обекти на територията на две или повече населени места от територията на МИГ-Разлог	20
2	Проектът се реализира в населено място извън общинския център град Разлог – село или села на територията на МИГ	20
3	Проектът е за нови или съществено подобрени услуги за населението в сферата на образованието или социалните дейности	15
4	Проектът е ориентиран към подобряване на условията на живот на уязвимите групи, в т.ч. маргинализирани групи като ромите	10
5	Проектът включва мерки за енергийна ефективност на сгради и/или други обекти за обществено ползване	10
6	Проектът е за инвестиции в инфраструктура, насочена към младите хора - култура, спорт, активни занимания за свободното време	10
7	Проектът включва инвестиции, които съответстват на концепцията за „интелигентни селища” или са част от специално разработената от „МИГ-Разлог“ Стратегия за интелигентни селища	15
	Общо	100
	Подпомагат се проекти, получили най-малко 10 точки.	
	Приоритизиране на проектни предложения с равен брой точки: Предимство ще имат проекти, получили точки по критерий № 7, № 3, № 4 и № 6. Критериите се прилагат в тази последователност, без присъждане на допълнителни точки при извършване на класирането.	

Мярка 1-6 „Развитие и популяризиране на териториалната идентичност“

Цели и обхват на мярката:

Мярка 1-6 „Развитие и популяризиране на териториалната идентичност“ е насочена към приоритетните области 2. „Местна среда за живот“ и 3. „Местна общност и териториална идентичност“, и е в обхвата на Приоритети 2 и 3 от СВOMP и специфични цели към тях:

Приоритет 2. Подобряване на условията за живот и на качеството на основните услуги за населението чрез инвестиции в инфраструктура за обществено ползване, насърчаване на местни инициативи, партньорства и дейности за „интелигентни селища“, социално включване, чиста околна среда, опазване на природното и биологичното разнообразие.

СЦ 2. Насърчаване на междусекторните партньорства и ангажираното участие на заинтересованите страни за местни инициативи от общ интерес, разработване на стратегия в съответствие с концепцията за „интелигентни селища“, въвеждане на нови модели и добри практики за интегрирано управление и баланс между урбанизацията на населените места и опазването на околната среда, природните ресурси и биоразнообразието.

Приоритет 3. Насърчаване на местната общност за съхраняване, развитие и популяризиране на териториалната идентичност, за разширяване на сътрудничеството и публично-частните партньорства, за повишаване на знанията, мотивацията и участието на заинтересованите страни в традиционни и нови дейности.

СЦ 1. Съхраняване, развитие и популяризиране на териториалната идентичност на основата на местните продукти, традициите, културното наследство и природното многообразие.

Конкретните цели на мярката са насочени към развитието и популяризирането на природните ресурси и културно-историческото наследство на територията на МИГ-Разлог. С прилагането на мярката ще се насърчи създаването на партньорства и постигане на сътрудничество между местни организации за изпълнение на дейности в областта на опазване и възстановяване на природните ресурси, съхраняване, приемственост и популяризиране на образци на материалното и нематериално културно наследство, организиране на тематични кампании и събития, насочени към активизиране на местната общност и популяризиране на проектите. Подобна мярка вече успешно е прилагана в двете изпълнени стратегии на МИГ-Разлог и по нея са реализирани проекти на местни организации и на Община Разлог, които водят до обогатяване на туристическия потенциал на територията, промотират местните храни, занаяти и алтернативни форми на туризъм, предоставят екосистемни услуги, и имат устойчиви резултати.

Кандидати, допустими за подпомагане:

- ✓ Община Разлог
- ✓ Народни читалища
- ✓ Юридически лица с нестопанска цел в обществена полза

Кандидатите ЮЛНЦ и народни читалища трябва да имат седалище и адрес на управление на територията на община Разлог и всички техни членове – физически лица трябва да имат постоянен адрес на територията на МИГ-Разлог (*Условието е съгласно мотивирани предложения от участници във фокус групи, обсъдени и потвърдени при обществено обсъждане на СВOMP – Протокол от 28.03.2025 г.*).

Допустими дейности:

Допустимите категории дейности по тази мярка са:

- Услуги за широко обществено ползване, извършвани върху имоти публична общинска собственост (съответстващи на целите на мярката);
- Свързани с духовния и културния живот на населението в селските райони;
- Отдых, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура;
- Други дейности, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115]
- Дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“ („Smart-villages“) на територията, които следва да съответстват на Регламент (ЕС) № 2021/2115, и съгласно описанието, дадено в мярка 1-7 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“

Обосновка: Мярката е в областта на развитието на селските райони, допустими съгласно чл. 73 и чл. 77 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060.

Включването на тази мярка в стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог СВОМР е обосновано и произтича от представения подробен анализ за идентифицираните потребности на територията, очертаващ необходимостта от тяхното финансиране.

По мярката се предоставя безвъзмездна финансова помощ за материални и нематериални инвестиции и подкрепа на дейности за възстановяване, съхранение и популяризиране на културните традиции и идентичност на селския район, опазване и валоризация на природните дадености и богатство от територията на МИГ-Разлог. Подпомагат се проекти, които допринасят за съхраняването и развитието на селското природно и културно наследство и укрепване на селските общности като уникален социален, природен и културен актив в населените места от територията на МИГ. Природата и културно-историческото наследство са сред най-силно изразените сравнителни предимства на селските райони. Запазването на духовния и културния живот на населението, особено на подрастващите и младите хора е от важно значение за развитието на дадената територия. Културното и природно наследство се запазва, съхранява и развива в местните културни центрове, каквито са читалища, училища, музеи, центрове за изкуство и култура. Инвестициите в развитието и обогатяването на културната идентичност и традиции води до повишаване на качеството на живот на хората на територията на МИГ-Разлог. Опазването и популяризирането на културно-историческото и природно наследство има благоприятно устойчиво въздействие и по отношение на опазване на околната среда.

По мярката ще бъдат подкрепяни и дейности, които отговарят на концепцията на ЕС за „интелигентни селища“, вкл. в изпълнение на препоръчаните в Стратегия за „интелигентни селища“, която МИГ-Разлог планира да разработи (2027г.).

Видовете допустими дейности и инвестиции по проектите могат да бъдат:

- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел;
- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за малка местна туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки);

- Подготовка и организация на местни културни събития, като фолклорни празници и събори, тематични изложби, фестивали, изложения на местни продукти и др.;
- Проучвания и изработване на материали във връзка с идентификация и/или документиране и/или изследване, и/или съхраняване на елементи от нематериалното културно наследство (когато се предвижда експонирането им на места с обществен достъп);
- Създаване, съхраняване или обогатяване на етнографски, природни и исторически сбирки/експозиции с обществен достъп до тях;
- Дейности, свързани с проучвания, запазване и популяризиране на автентичен фолклор и местни традиции, възстановяване на празници, обичаи и храни, само когато са обосновано необходими и обвързани с материален продукт или местно събитие;
- Закупуване на инвентар, съоръжения, оборудване, обзавеждане като музикални инструменти, носии, витрини за изложби, стелажи (вкл. библиотечни), декори, интерактивни дъски, мултимедии, компютърни конфигурации/лаптопи, осветление, озвучителна, аудио и видео техника, сценично оформление, реквизити, необходими за дадения вид изкуство, репетиционни и сценични облекла и др.;
- Попълване на библиотечен фонд с библиотечни материали, закупуване на книги - отраслова и художествена литература, графични издания, електронни документи и др.;
- Инвестиции, свързани с поддръжката, възстановяването и подобряването на природното наследство, или със създаване и развитие на екосистемни услуги, но само извън зони от Националната екологична мрежа;
- Дейности за опазване и възстановяване на традиционния селски пейзаж.

Условия за допустимост на дейностите:

По мярката са допустими единствено дейности, които са изцяло в обществена полза и резултатите от тях са публично достъпни.

Дейностите по тази мярка допустими, в случай че не генерират приходи, с изключение, когато генерират приходи, но същите се разходват само за нестопанските и/или социалните цели на организацията и свързани изцяло с целите на проекта.

Дейностите, включени в проект на кандидат ЮЛНЦ или Народно читалище са допустими, ако кандидатът има законово уредени права за дългосрочно ползване на обекта публична общинска собственост и/или Разрешение за строеж или Разрешение за поставяне, издадено по съответния законов ред от Община Разлог.

Съгласно общите условия за допустимост на проекти и дейности, подкрепени по СВОМР:

Дейностите по проектите следва да отговарят на местните потребности, да водят до подобряване на условията за живот (включително дейности, подкрепящи създаването на интелигентни селища) и на състоянието на околната среда, да водят до социално приобщаване и подобряване на социалните услуги на територията, да водят до подобряване на качеството на образованието.

Всички дейности, допустими за подпомагане по мярката са допустими за финансиране, в случай че не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС.

Подкрепата по тази мярка се предоставя за дейности по проекти на територията на МИГ-Разлог, когато дейностите по проектите допринасят за развитието на селския район.

Проектите и дейностите по тях се изпълняват на територията на МИГ-Разлог, като резултатът

от изпълнението от дейностите следва да е в полза на територията на МИГ-Разлог.

Недопустими дейности:

Прилагат се общите изисквания за недопустими дейности по мерките от СВOMP, описани в началото на раздела и приложими за конкретната мярка.

В допълнение: По мярката не се подпомагат дейности, които не са в обществена полза и резултатите от тях не са публично достъпни за населението на територията и/или за всички заинтересовани страни от прилагането на стратегията за ВOMP.

Не са допустими за включване в проект по мярката активи, предназначени за стопанска/икономическа дейност, както и транспортни, вкл. превозни средства

Допустими разходи:

По мярката са допустими за подпомагане следните категории разходи:

1. Инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

- а) строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване;
- б) Разходи за доставка и монтаж на ново оборудване и обзавеждане на сгради, които са част от културното наследство, вкл. къщи-паметници на културата, музеи и читалищни сгради;
- в) общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение, като разходите само за консултантски услуги, свързани с подготовка, управление и отчитане на проекта не могат да надвишават 5 % от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение, а разходите за проектиране, строителен и авторски надзор по смисъла на ЗУТ, се изчисляват върху допустимите разходи за проектирания обект;
- г) компютърен софтуер;
- д) други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми, дигитални платформи);

2. Допустими са и разходи, които:

- не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115;
- определени са като допустими разходи съгласно Регламент (ЕС) № 2021/1060 и целите и приоритетите на стратегията за ВOMP;
- определени са като допустими в Постановление № 86 от 2023 г. на Министерския съвет за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021-2027 г. (Обн., ДВ, бр. 49 от 2023 г.) и в указанията съгласно чл. 10 от ПМС № 494 от 2024 г.

Допустими видове разходи по тази мярка от включените в обхвата на т.2 са и следните:

- Разходи за външни услуги, вкл. проучвания и анализи, разработване на концепции, планове, програми, изготвяне на проекти за извършване на археологически проучвания, реставрация и консервация за идентифициране, документиране, изследване, съхраняване или популяризиране на природното и културно-историческото наследство;
- Разходи за наем на помещения, съоръжения и апаратура за провеждане на събития;

- Разходи за дизайн и отпечатване на информационни материали – каталози, брошури, плакати и информационни табели, за заснемане и излъчване на тематични филми;
- Разходи за организиране и провеждане на обучения, семинари, фестивали, събори, изложби, изложения и местни събития, вкл. разходи за: лектори, водещи, аниматори; материали и консумативи, свързани с провеждането им.

Условия за допустимост на разходите:

Допустимите разходи, включват разходи, които са: необходими за осъществяване на проекта и са съобразени с принципите на разумно финансово управление, действително извършени и платени в периода на изпълнение на проекта; обосновани са в Анализа „Разходи-ползи“.

Недопустими разходи:

Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

Прилагат се общите изисквания за недопустими разходи по мерки от СВОМР, описани в началото на раздела.

В допълнение, финансова помощ не се предоставя за проекти: включващи инвестиции, които не отговарят на законодателството в сферата на околната среда; ако за същите инвестиционни разходи кандидатът е получил публична финансова помощ от държавния бюджет или от бюджета на ЕС.

Не са допустими разходи за закупуването на транспортни, вкл. превозни средства.

Не са допустими разходи за закупуване на оборудване, предназначено за стопанска дейност.

Финансови параметри за проектите:

Минималният размер на общите допустими разходи за един проект е 5 000 лева.

Максималният размер на общите допустими разходи за един проект е 391 160 лева.

По тази мярка от стратегията на МИГ-Разлог се прилагат и следните условия по отношение на максимален размер на общите допустими разходи за един проект:

Максималният размер на общите допустими разходи за проект, който не предвижда собствено финансово участие на кандидата, е равен на максималния размер на безвъзмездната финансова помощ, определен за съответния вид проекти по мярката: за инвестиционен проект - 146 685 лв., за неинвестиционен проект - 58 674 лева.

Максималният размер на общите допустими разходи за един проект, който включва и собствено финансово участие от страна на кандидата - разходи, за които не се кандидатства, но са необходими за осъществяването на проекта, е 391 160 лева.

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ е 146 685 лева за инвестиционен проект (За целите на мярката като «Инвестиционен» се определя проект, в който над 75 % от разходите са за строителство, ремонт, реконструкция, оборудване и обзавеждане на сгради и/или друга недвижима собственост за обществено ползване.)

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ е 58 674 лева за неинвестиционен проект. (За целите на мярката като «Неинвестиционен» се определя проект, в който над 25 % от разходите не са свързани със строителство, ремонт,

реконструкция, оборудване и обзавеждане на сгради и/или друга недвижима собственост за обществено ползване.)

Интензитетът на финансовата помощ по мярката е 100 %.

Разграничаването между „инвестиционни“ и „неинвестиционни“ дейности в обществена полза по отношение на максималния размер на БФП е направено съобразно: резултатите от проучванията и анализите, вкл. заявените потребности и проектни намерения от заинтересованите страни; направени предложения при консултирането на стратегията във фокус групи и след обществено обсъждане на СВOMP (Протокол от 28.03.2025 г.).

Критерии за подбор на проекти и тяхната тежест:

Мярка 1-6 „Развитие и популяризиране на териториалната идентичност“		
№	Критерии	Точки
1	Проектът обхваща над 2 населени места от територията на МИГ-Разлог - 10 точки, над 4 населени места – 15 точки	15
2	Проектът включва дейности за идентифициране, съхраняване, възстановяване и /или промотиране на културно-историческото и природно наследство, или на традиционния селски пейзаж, които отговарят на концепцията за „интелигентни селища”	10
3	Проектът е предложен от кандидат, който има опит в изпълнението на проекти, финансирани от фонд на ЕС - 1 проект – 5 точки, 2 проекта – 10 точки; над три успешно изпълнени проекта – 20 точки	20
4	Проектът е предложен от Народно читалище, регистриран по Закона за народните читалища	10
5	Проектът включва инвестиционни разходи за изграждане или подобрения в сграда/и или друга недвижима собственост за обществено ползване	20
6	Проектът включва инвестиционни разходи за доставка на ново оборудване/обзавеждане в сграда/и за обществено ползване	15
7	Проектът оказва положително въздействие върху идентифицираните в стратегията уязвими и малцинствени групи	10
	Общо	100
	Подпомагат се проекти, получили най-малко 10 точки.	
	Приоритизиране на проектни предложения с равен брой точки: Предимство ще имат проекти, получили точки по критерий № 2, № 7, № 1, и № 3. Критериите се прилагат в тази последователност, без присъждане на допълнителни точки при извършване на класирането.	

Мярка 1-7 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него”

Съответствие на мярката с целите на стратегията:

Мярка 1-7 „Сътрудничество и подготвителни дейности за него” е насочена към приоритетните области 2. „Местна среда за живот“ и 3. „Местна общност и териториална идентичност“, и е в обхвата на Приоритети 2 и 3 от стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог и следните специфични цели към тях:

Приоритет 2. Подобряване на условията за живот и на качеството на основните услуги за населението чрез инвестиции в инфраструктура за обществено ползване, насърчаване на местни инициативи, партньорства и дейности за „интелигентни селища“, социално включване, чиста околна среда, опазване на природното и биологичното разнообразие.

СЦ 2. Насърчаване на междусекторните партньорства и ангажираното участие на заинтересованите страни за местни инициативи от общ интерес, разработване на стратегия в съответствие с концепцията за „интелигентни селища“, въвеждане на нови модели и добри практики за интегрирано управление и баланс между урбанизацията на населените места и опазването на околната среда, природните ресурси и биоразнообразието.

Приоритет 3. Насърчаване на местната общност за съхраняване, развитие и популяризиране на териториалната идентичност, за разширяване на сътрудничеството и публично-частните партньорства, за повишаване на знанията, мотивацията и участието на заинтересованите страни в традиционни и нови дейности.

СЦ 2. Разширяване на вътрешнотериториалното и транснационално сътрудничество за създаване на съвместни продукти и услуги в полза на местната общност, насърчаване на иновативни подходи и интелигентни решения за устойчиво местно развитие.

Включването на мярката за сътрудничество произтича от представения към СВМР подробен анализ за идентифицираните потребности и потенциал на територията, вкл. изграден капацитет, придобит опит от вече изпълнени проекти за транснационално и вътрешно-териториално сътрудничество и създадени партньорства на МИГ-Разлог.

Допустими дейности:

Дейностите, предвидени в проект за сътрудничество, следва да допринасят за развитието на териториите на МИГ, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти и включват:

- Разработване на съвместен продукт/услуга/действие, вкл. разходи за материални и нематериални активи;
- Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/действие;
- Дейности, свързани с изготвянето на стратегии за създаване на интелигентни селища, в т.ч. проучвания и анализи на територията, разходи за възнаграждения на експерти, свързани с изготвяне на стратегията и разходи провеждане на информационни срещи и конференции за обсъждане на стратегията;
- Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
- Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта;
- Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи,

конференции, публикуване и излъчване в медиите;

Дейности по координация (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за нощувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация).

По тази мярка се предвижда задължително разработване на „Стратегия за „интелигентни селища“ за територията на МИГ-Разлог като допустима дейност за „разработване на съвместен продукт/услуга“, както и реализиране на пилотни дейности по прилагането ѝ.

Дейностите, насочени към създаване на „интелигентни селища“ („Smart-villages“) на територията на МИГ, следва да съответстват на Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Дейностите се приемат за насочени към създаване на „интелигентни селища“, когато:

са свързани с подкрепа на иновативни решения за създаване на устойчиви модели – интелигентни еко селища, социални селища, IT селища и др., ландшафтно планиране и реконструкция на стари сгради – използването на стари сгради или налични парцели в полза на местната общност;

са свързани с дигитализация и подобряване на телекомуникационната свързаност с цел устойчиво развитие на съответния район;

са свързани с подобряването на условията за живот, които биха довели до задържане на населението и привличане на нови жители;

са свързани с изготвянето на стратегии за създаване на интелигентни селища;

са свързани с развитие на бизнес модели, които привличат работници и жители (временно или постоянно пребиваващи на територията) – създаването на икономическа зона, IT академия, нови селскостопански методи и технологии, устойчива селска мобилност, споделени пространства.

Условия за допустимост:

Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:

- да са свързани и да водят до развитието на териториите, обхванати в конкретните стратегии на МИГ;

- да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегиите за ВОМР на съответните местни инициативни групи и СПРЗСР;

- да се изпълняват съгласно сключено споразумение между най-малко двама партньори

- МИГ от България и/или МИГ, изпълняващи стратегии за ВОМР от друга държава - членка от ЕС;

- в партньорството за дейностите по сътрудничество могат да участват и други юридически лица от страната и чужбина със собствен финансов принос.

Допустими разходи:

За дейности за сътрудничество и подготовка за него са допустими следните разходи за:

- разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, в т.ч. “Стратегия за интелигентни селища“ *, вкл. материални и нематериални инвестиции;
- строително-монтажни или строително-ремонтни работи на територията на партньорите от Република България;
- други материални и нематериални активи;
- изследвания и проучвания, директно свързани със сътрудничеството, включително за издаване на становища;
- възнаграждения за външни експерти – физически или юридически лица за изпълнение на дейности, включително за преводачи;
- възнаграждения, свързани с координацията на планираните дейности на служители на МИГ;
- промоционални и маркетингови кампании за съвместния продукт/услуга;
- организиране и провеждане на обучения, семинари, съвместни събития и партньорски срещи;
- информираност – създаване на интернет страница за проекта, публикации в регионални медии, информационни конференции;
- публичност – изготвяне и разпространение на информационни материали и осигуряване на публичност, в т.ч. информационни табели;
- командировки на служителите на МИГ, експерти по проекта, включително преводачи, членове на колективния управителен орган и членове на колективния върховен орган на МИГ, както и други участници от територията в дейности, свързани с изпълнението на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);
- преводи (писмени и симултанни);
- пощенски и куриерски услуги;
- такси за издаване на документи, свързани с изпълнението на проекта.

**Допустими са разходи за извършване на проучвания и анализи на територията, разходи за възнаграждения на експерти, свързани с изготвяне на стратегията и разходи за провеждане на информационни срещи и конференции за обсъждане на стратегията, за които при изпълнение на проектите ще се прилагат определените стойности на съответните опростени разходи съгласно Приложение № 3 от Условието за изпълнение.*

Общ размер на финансовата помощ по мярката:

За проекти по мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“ в стратегията са планирани средства в общ размер на **391 160 лева** (левовата равностойност на 200 000 евро).

Интензитет на финансовата помощ: 100% от размера на общите допустими разходи.

Финансовата помощ за дейности за сътрудничество и подготвителни дейности за него се предоставя по условията и реда на Раздел III. „Директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ“ на ЗУСЕФСУ.

Мярка 1-8 „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“

Допустим получател на помощта по Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР и нейното популяризиране“ е Сдружение „МИГ-Разлог“, при условие, че има одобрена стратегия и сключено споразумение за нейното прилагане на територията.

Допустими дейности:

Допустими по мярката са дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за ВОМР.

- Допустими за извършване са дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегии за ВОМР, включително улесняването на обмена между заинтересованите страни, съгласно одобрената стратегия.
- Допустими за извършване са дейности по популяризиране на стратегии за ВОМР, съгласно одобрената стратегия.

Подпомагането за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране не може да надвишава 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията.

Допустими разходи:

За управление, мониторинг и оценка на стратегиите и тяхното популяризиране са допустими следните разходи:

1. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите:

1.1. разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт;

1.2. разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти, счетоводно обслужване);

1.3. непреки разходи:

а) за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, одиторски);

б) разходи за наем на офис;

в) разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис, застраховане на дълготрайни материални активи по смисъла на чл. 50, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане, закупени със средства от настоящия или предходния програмен период по подхода ВОМР);

г) разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;

д) разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил;

е) разходи за закупуване на гориво за лек автомобил;

ж) други непредвидени оперативни разходи.

1.4. разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);

1.5. разходи за закупуване на офис оборудване, обзавеждане и софтуер;

1.6. разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места, ако МИГ няма такъв или има закупен преди 2016 г.;

1.7. разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;

1.8. разходи, свързани с публични отношения (разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ);

1.9. разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;

1.10. финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на една сметка и такси за издаване на изискуеми документи;

1.11. разходи за мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР.

2. **Разходи за популяризиране на стратегията за ВОМР:**

2.1. разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);

2.2. разходи за популяризиране, информиране и публичност:

а) за създаване и поддръжка на интернет страница;

б) за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

в) отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

г) преводи;

д) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;

е) свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;

ж) други разходи за популяризиране, информиране и публичност;

2.3. разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.

Изисквания по отношение на разходите за управление, мониторинг и оценка на СВOMP и нейното популяризиране:

1. Разходите, предвидени за дейностите по мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“ не може да надвишават 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията;
2. Разходите за популяризиране на стратегията са най-малко 20 на сто от общия размер на разходите по мярката;
3. Непреките разходи не надвишават 15 на сто от средствата по т. 1.1 (разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт);
4. Средствата се планират до 30 септември 2029 г., като за последната година се планират най-малко 10 на сто от общия размер по мярката.

Общ размер на финансовата помощ по мярката:

Планираните средства по мярката са в общ размер на 1 466 850 лева и не надвишават 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията.

Интензитет на финансовата помощ: 100% от размера на общите допустими разходи.

Разпределението на средствата по мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“ по години за целия период на изпълнение на СВOMP е представено от МИГ-Разлог в отделен документ съгласно приложение № 3 от документите към Условието за кандидатстване.

При изпълнение на дейностите за управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВOMP и за тяхното популяризиране се спазват:

- Условието и изискванията от сключения административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
- Условието за изпълнение, утвърдени от Ръководителя на УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г.;
- Правилата за недопустими дейности и недопустими разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВOMP, съгласно Условието за кандидатстване и Условието за изпълнение по процедурата
- Принципите за добро финансово управление;
- Приложимото законодателство.

Дейностите се изпълняват в съответствие с хоризонталните принципи, описани в СВOMP.

6. Финансов план, включващ планираните средства от ЕЗФРСР:			
<i>Код на мярката</i>	<i>Име на мярката</i>	<i>Общо за периода на стратегията</i>	
		<i>лева</i>	<i>%</i>
М 1-1	Мярка „Инвестиции в земеделските стопанства на територията на МИГ-Разлог“	195 580,00	3,33 %
М 1-2	Мярка „Инвестиции в преработка на селскостопански продукти на територията на МИГ-Разлог“	293 370,00	5,00 %
М 1-3	Мярка „Инвестиции за неселскостопански дейности“	1 955 800,00	33,33 %
М 1-4	Мярка „Инвестиции в първична преработка на дървесина на територията на МИГ-Разлог“	293 370,00	5,00 %
М 1-5	Мярка „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ-Разлог“	880 110,00	15,00 %
М 1-6	Мярка „Развитие и популяризиране на териториалната идентичност“	391 160,00	6,67 %
М 1-7	Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“	391 160,00	6,67 %
ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:		4 400 550,00	75%
М 1-8	Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“	1 466 850,00	25%
ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА ОТ ЕЗФРСР		5 867 400,00	100 %

Обосновка към Финансовия план:

Стратегията за ВОМР, разработена за територията на МИГ-Разлог, включва 8 мерки с финансиране от ЕЗФРСР. Общо планираните средства по всички мерки са **5 867 400 лева** - максимално допустимите разходи за една стратегия на ВОМР, обхващаща територия с население над 15001 жители.

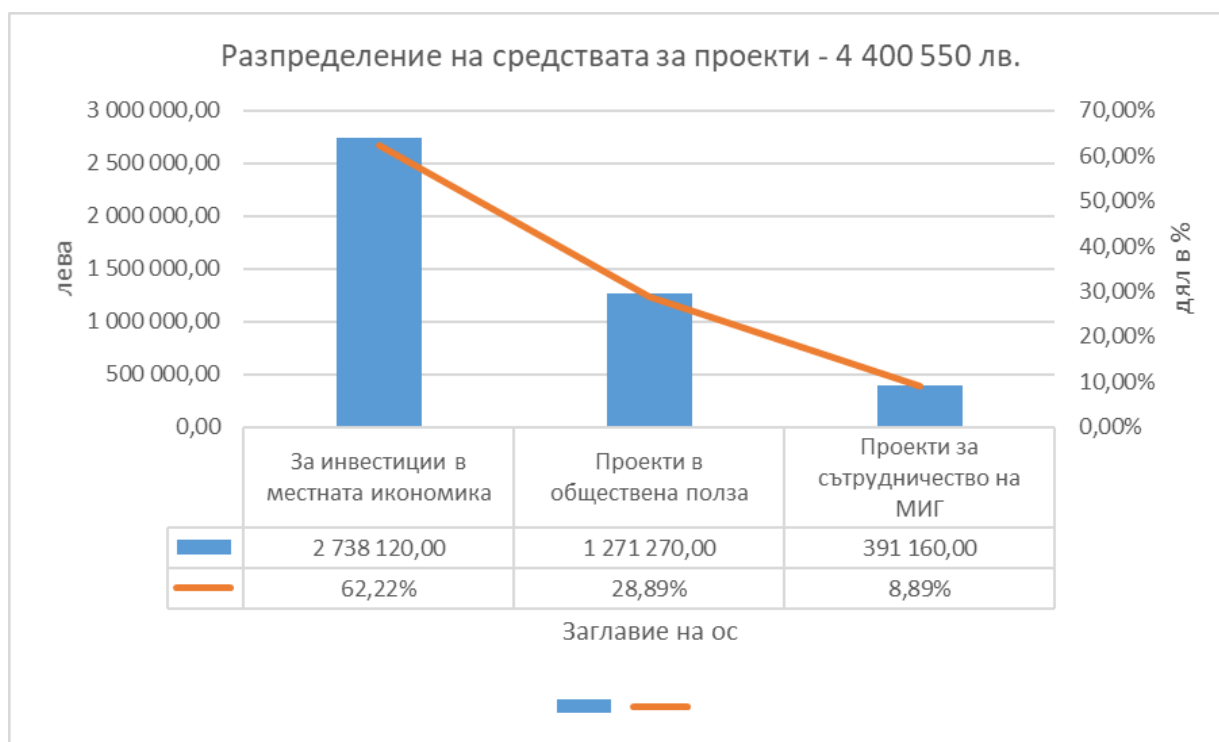
В рамките на общата сума са включени 2 мерки с ползвател МИГ-Разлог:

- Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“, по която са планирани средства в размер на **1 466 850,00 лева**, които представляват **25 %** от общия размер на допустимите разходи;
- Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“, по която са планирани **391 160,00 лева**, или **6,67 %** от общия размер на общо допустимите разходи по СВОМР.

Спазено е съотношението между средствата за проекти и средствата за управление:

Общо за проекти по СВОМР са планирани 4 400 550 лв. /75 %/, като в т.ч е и мярката за сътрудничество и подготвителни дейности за него, а за управление, мониторинг и оценка на стратегията и за нейното популяризиране са предвидени допустимите 1 466 850 лв. /25%/.

Средствата за проекти (общо 4 400 550 лв.) се разпределят към местните стопански единици, към публичния и нестопански сектор, и към МИГ-Разлог, както е представено в диаграмата:

Планираните средства за финансиране на проекти на местни бенефициенти, без тези по мярката за сътрудничество на МИГ, са в общ размер на **4 009 390 лева**, представляващи **68,33 %** от общо допустимите разходи за стратегията за ВОМР на МИГ-Разлог.

Тези средства са разпределени в 6 мерки, от които:

- Две мерки са насочени към проекти в обществена полза - на местната власт (Община Разлог) и нестопанския сектор, с планиран финансов ресурс в размер на 1 271 270 лева, представляващ 21,67 %. Интензитетът на подпомагане е определен на 100 % БФП.
- Четири мерки са насочени към подкрепа на проекти на стопанския сектор на територията – земеделски производители и стопанства, предприятия за преработка на селскостопански продукти и дървесина, микропредприятия в сферата на производствените дейности и услугите, местни занаятчии, като за тях е предвиден финансов ресурс в размер на 2 738 120 лева, представляващи 46,66 %. Интензитет на подпомагане е 50 % БФП, като за мярка «Инвестиции в земеделски стопанства на територията на МИГ-Разлог» интензитетът на БФП може да достигне и по-висок процент (в зависимост от кандидата и дейностите по проекта, съгласно описанието на финансовите параметри по мярката).

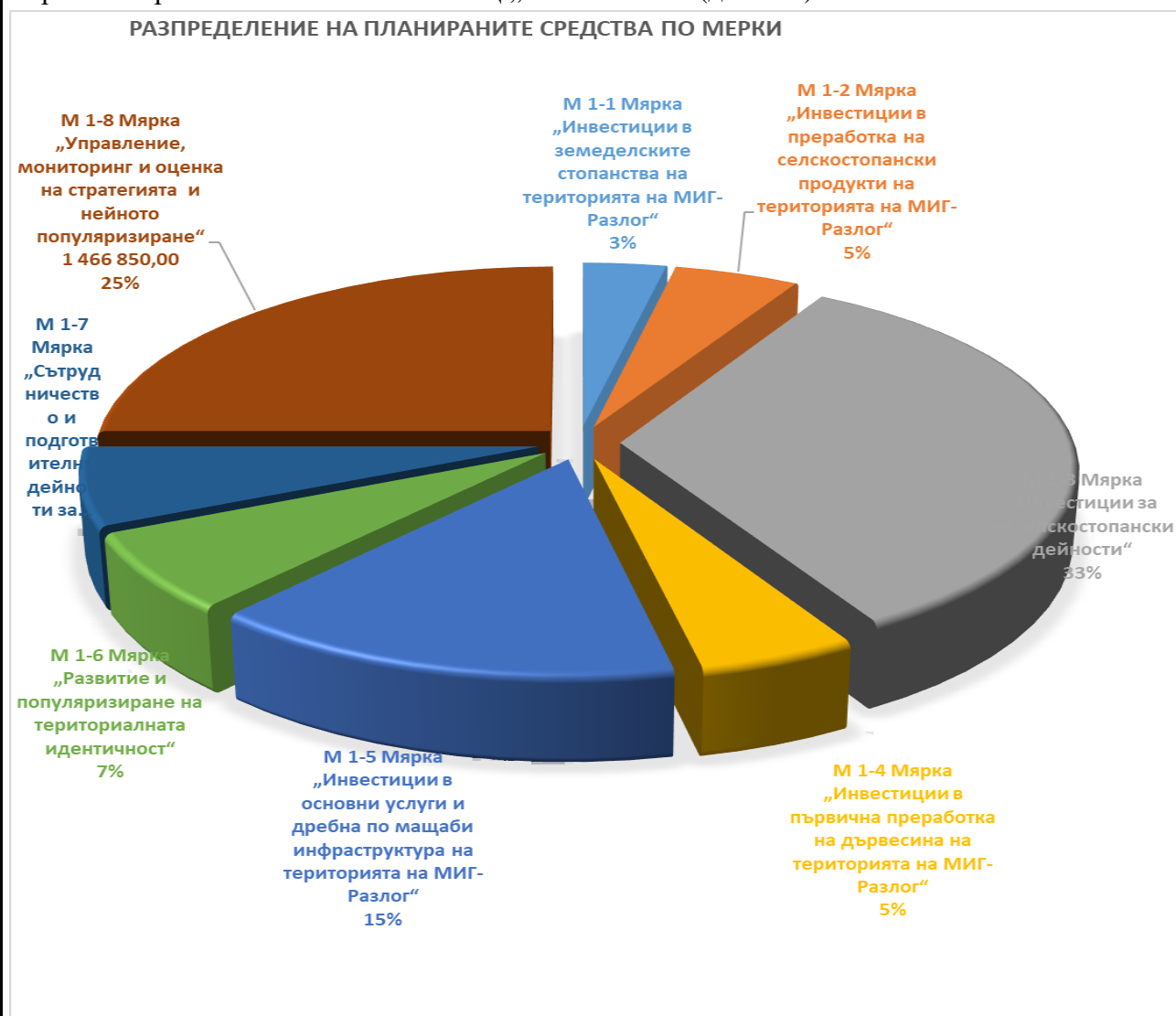

Инвестициите в местната икономика са от важно значение за територията и за постигане на целите на СВОМР, защото се създава заетост и се повишава конкурентоспособността на земеделските стопанства и предприятията. Планираните над 2,7 милиона лева безвъзмездна финансова помощ ще бъдат допълнени със собствено финансово участие на бенефициентите, което означава, че **в местната икономика ще бъдат инвестирани над 5,5 милиона лева.**

Част от печалбата на бизнеса се внася под формата на данъци и такси в общинския бюджет и чрез тях се финансира програмата за капиталово строителство и ремонти на Община Разлог – инфраструктура за обществено ползване, което също е мотив за подкрепа на икономиката.

На диаграмата по-долу е представено разпределението на целия финансов ресурс по осемте мерки от стратегията за ВОМР на СНЦ „МИГ-Разлог“ (дял в %):

При изготвянето на финансовия план и разпределението на средствата по приоритетни области, специфични цели и мерки се отчитат данни и информация, както следва:

- Проучените или заявени инвестиционни намерения на заинтересованите страни от местната общност (от проведените анкети, срещи и събраните проектни фишове);
- Потребностите на местната общност и предложенията на участниците в процеса на подготовка на стратегията по отношение на развитието на населените места – данните са изведени от проучвания, анкетиране, интервюта, работни срещи и фокус групи за консултиране при разработване; проведените обществени обсъждания на стратегията;
- Резултатите от проучването на социално-икономическите характеристики на територията, изведените проблеми и потенциали по сектори и тематични области;
- Анализът на силните и слабите страни, възможностите и заплахите – SWOT с устойчивостяване на показателите и експертна оценка за най-подходящия тип стратегия;
- Данните, опитът и резултатите от изпълнението на стратегии на МИГ по подхода ЛИДЕР/ВОМР за предходните програмни периоди 2007-2013 и 2014 – 2020 година.

Планираните мерки и размерът на финансовия ресурс за тях съответстват едновременно на:

- Потенциала и характеристиките на територията;
- Потребностите на местната общност, вкл. на уязвимите и малцинствени групи;
- Целите и приоритетите на СВОМР, изведени с участието на заинтересованите страни;
- Заявените проектни идеи и намерения от потенциални кандидати по стратегията за

отделните мерки и тяхната прогнозна стойност.

Финансовият план е обвързан с индикаторите за изпълнение и за резултат, които са количествено определени и са показатели за постигане на основната цел и на специфичните цели на Стратегията, както и за изпълнението на целите на отделните мерки.

Основен количествен индикатор за резултат, доказващ постигане на очакваните резултати и успешното изпълнение на стратегията, е броят на договорените и изпълнени проекти.

Индикативният брой проекти, които ще бъдат финансирани чрез СВОМР на МИГ-Разлог е определен чрез анализ на финансовите параметри по мерките и извършени изчисления, както са представени в таблицата:

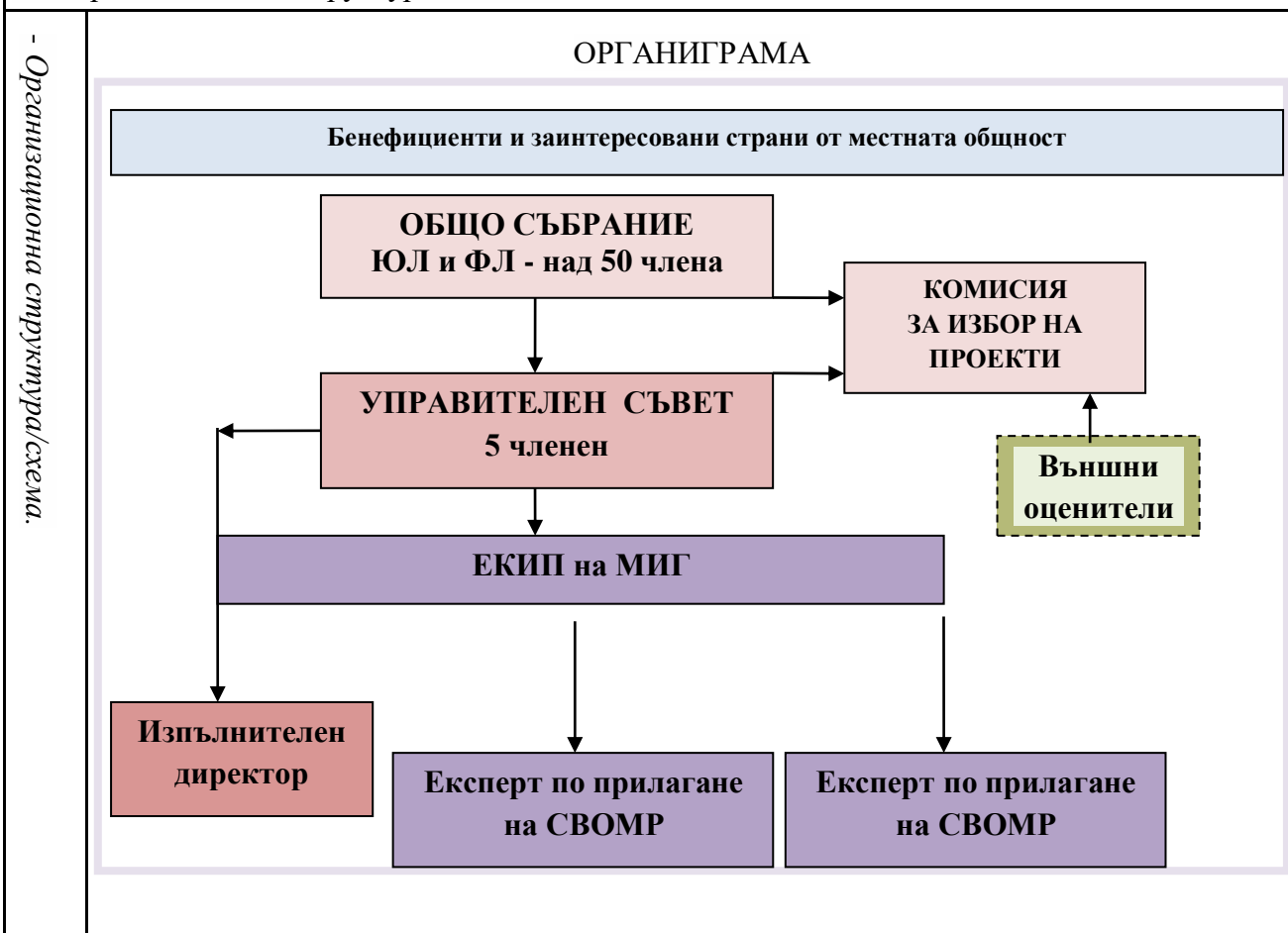
Мярка <i>Код и кратко наименование</i>	Планирани средства лева	Минимален размер на допустимите разходи лева	Максимален размер на БФП лева	Проект и индикат. т. брой
М 1-1 Инвестиции в селскостопански дейности/ земеделски стопанства	195 580	5000	97 790	3
М 1-2 Предприятия за преработка на селскостопански продукти	293 370	5000	146 685	2
М 1-3 Микропредприятия извън земеделски дейности и преработка – Производство *	1 955 800	5000	195 580	15
М 1-3 Микропредприятия извън земеделски дейности и преработка – Услуги и занаяти *		5000	146 685	
М 1-4 Първична преработка на горски продукти/дървесина	293 370	5000	97 790	4
М 1-5 Инфраструктура за обществено ползване и основни услуги за населението	880 110	5000	391 160	3
М 1-6 Териториална идентичност – Инвестиционни проекти *	391 160	5000	146 685	5
М 1-6 Териториална идентичност – Неинвестиционни проекти *		5000	58 674	
М 1-7 Сътрудничество и подготвителни дейности за него	391 160	5000	146 685	4
Общо	4 400 550			36

*Пояснения за видовете проекти по М 1-3 и М 1-6 са дадени в описанието им в раздел 5.

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията:

7.1. Организационна структура на МИГ:

7.2. Управление на МИГ:

<p>- Органи за управление и контрол;</p>	<p>Управлението на Сдружението се осъществява от:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Общо събрание – Колективен върховен орган /КВО/; • Управителен съвет - Колективен управителен орган /КУО/; • Председател на УС – представляващ МИГ; • Изпълнителен директор – избран от УС. <p>Контролът се осъществява от Комисии от състава на КВО/КУО;</p> <p>Съгласно Устава на СНЦ «МИГ-Разлог»:</p> <p>Общото събрание е колективен върховен орган на МИГ. Членовете на Общото събрание (ОС) са физически и юридически лица, които са представители на публичния сектор (ПС), стопанския сектор (СС) и нестопанския сектор (НС) на територията, като част от публично-частното партньорство, на което се основава МИГ.</p> <p><u>Броят на представителите на никой от секторите не надвишава 49%</u></p>
--	---

от общия брой на членовете на Общото събрание, който се поддържа винаги над 50 члена.

Към момента на кандидатстване със СВОМР през 2025 г. в Общото събрание на СНЦ «МИГ-Разлог» членуват физически и юридически лица от населени места на територията, чието представителство като брой и процентен дял е представен в актуалния Списък на КУО/КВО, който предоставя подробни данни за: наименованието и правната форма, представляващ – имена, пол и възраст; седалище и адрес на управление на ЮЛ/постоянен адрес на ФЛ, седалище и адрес на управление броя членове по сектори и заинтересовани страни. В списъка са изведени и се поддържат данни за представителството в КВО на идентифицираните заинтересовани страни, разпределението по населените места; брой и дял на мъже и жени, и на младите хора.

Общото събрание приема всички важни решения, свързани с дейността на Сдружението, описани в действащия Устав, както и решенията за промяна в самия устав.

Текущата дейност на МИГ между две общи събрания се ръководи от **Управителен съвет**, избран от Общото събрание.

В съответствие с чл. 42, от Устава, Управителният съвет е Колективен орган за управление на Сдружението. УС е 5-членен и се състои от представители на юридически лица и/или физически лица – членове на Сдружението. В състава на УС задължително се включва представител на Община Разлог, определен с решение на Общинския съвет. УС се избира от ОС за мандат със срок 5 години. При избора на членове на УС се съблюдават следните принципи: Представителството на никой от секторите – публичен, стопански и нестопански, не може да превишава 49% от общия брой на членовете на УС. Представителството на Община Разлог в УС е от 1 член, а останалите 4 члена на УС се избират сред членовете на Сдружението, които са: физически лица с постоянен адрес на територията на община Разлог, самоопределили се като представители на нестопанския сектор, или представители на юридически лица със седалище или клон на територията на община Разлог. Юридическите лица са от: Стопанския сектор и от Нестопанския сектор – граждани и ЮЛНЦ. Съгласно чл. 44 от Устава, членовете на УС трябва да живеят и работят на територията на действие на Сдружение «МИГ-Разлог», да притежават подходяща професионална квалификация и/или опит за постигане целите на Сдружението и да не са осъждани за престъпления от общ характер. Правомощията и отговорностите на **Управителния съвет** са определени от чл.45-46 от Устава.

	<p>Сдружението се представлява от Председателя на УС.</p> <p>Правомощията на Председателя на УС са регламентирани в чл.53 на Устава. Председателят на УС ръководи оперативно текущата дейност на Сдружението; Представява Сдружението пред трети лица, пред държавните органи, обществените организации и други физически и юридически лица в страната и чужбина; Подготвя и предлага проекти за решения на УС; Свиква и ръководи заседанията на Управителния съвет; Отчита се за дейността си пред Управителния съвет; След одобрение на щатното разписание от УС, назначава, освобождава и упражнява дисциплинарна власт по отношение на изпълнителния директор за извършване на оперативната дейност на Сдружението; Подписва договори за финансиране на проекти от страна на Сдружението с бенефициенти по правилата и разпоредбите на финансиращите програми; Съгласно чл.54. от устава, при отсъствие на Председателя, заместник-председателят на УС изпълнява функциите, посочени в чл. 53 от Устава.</p> <p>Административното и оперативно ръководство се осъществява от Изпълнителен директор. Съгласно чл.59 от Устава, Изпълнителният директор се избира от УС и се назначава от Председателя на УС в съответствие с изискванията на финансиращата програма за съответния програмен период. Изпълнителният директор може и да не е член на Сдружението. Отговорностите и задълженията на изпълнителния директор са описани по-долу, тъй като той е част от Екипа на МИГ-Разлог за изпълнение на одобрена стратегия за ВОМР.</p>
<p>- <i>Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</i></p>	<p>Екипът или административният персонал на МИГ-Разлог се състои от: служители на утвърдени от УС длъжностни позиции и избрани в съответствие с предварително оповестени изисквания, които при осигурено финансиране се назначават на трудов договор на пълно 8 часа работно време за изпълнение на одобрена СВОМР. Екипът, с членовете на който са сключени предварителни споразумения за последващо наемане на трудов договор за целите на прилагане на настоящата СВОМР, работи в непроменен състав от програмен период 2007-2013 и притежава над 13 годишен опит. <i>Счетоводството на Сдружението е възложено на външен изпълнител – счетоводно предприятие.</i></p> <p>За изпълнение на настоящата СВОМР са утвърдени три позиции по трудово правоотношение на пълно (8 часа) работно време:</p> <ul style="list-style-type: none">• Изпълнителен директор - 1• Експерт по прилагане на Стратегията - 2

Изпълнителният директор има следните основни отговорности и задължения съгласно устава и длъжностната характеристика: Осигурява изпълнението на решенията на Управителния съвет в съответствие с устава, правилника и законодателството; Изготвя и предлага за приемане от УС работни програми и планове за работа на Сдружението, както и годишен проекто-бюджет; Организира набирането на средства за дейността на Сдружението; Сключва трудови и граждански договори и ръководи административния персонал на Сдружението; Решава въпроси, които в съответствие с Устава на Сдружението са му възложени от УС; Отговаря за прилагането на стратегията в съответствие с указанията, изискванията и приложимата нормативна уредба; Организира и ръководи текущата дейност на Сдружението; Разпорежда се с движимата собственост и финансовите средства на Сдружението, в съответствие с предоставените му от Управителния съвет правомощия; Сключва договори с изпълнители на услуги и доставки; Представява Сдружението пред трети физически и юридически лица, банкови институции, данъчни администрации, органи на съдебната и на изпълнителната власт, в случай че има съответните правомощия или е упълномощен от законния представляващ.

Минимални изисквания за заемане на длъжността:

1. завършено висше образование, най-малко степен „магистър“;
2. общ трудов стаж най-малко 5 години;
3. управленски опит най-малко две години;
4. опит в управление и мониторинг на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори.

Експерт по прилагане на Стратегията за ВОМР.

Основните функции и отговорности на Експерта/ите са свързани с прилагането на одобрена за финансиране Стратегия за ВОМР. В периода на изпълнение задълженията и отговорностите са: Да консултира потенциални бенефициенти, като оформя писмени информационни карти за всяка консултация; да участва в подготовката на процедури за прием на проектни предложения; в оценката за административно съответствие и допустимост на постъпилите проектни предложения; да взаимодейства при оценката с външни експерти-оценители; да подпомага работата на Комисията за подбор на проектни предложения; да подготвя документацията на одобрените проекти по отделните приеми за входиране/изпращане в ДФЗ. Да обработва входяща и изходяща кореспонденция и документи, вкл. Изготвяне на Становища. Друга

	<p>част от задълженията са свързани с комуникацията и консултирането на бенефициентите при изпълнението и отчитането на договорени проекти, както и с извършване на мониторингови посещения на място, фотозаснемане и изготвяне на протоколи и становища от проверките; обобщаване на информацията в периодични и годишни мониторингови доклади. Експертът участва в цялостната дейност на организацията, вкл. в работата с целевите групи, в т.ч. уязвими и малцинствени групи от територията на прилагане на СВОМР. Задълженията и отговорностите на Експерта са подробно описани в длъжностна характеристика.</p> <p>Минимални изисквания за длъжност «Експерт по прилагане на СВОМР»:</p> <p>1.Завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“;</p> <p>1. Общ трудов/осигурителен стаж най-малко две години;</p> <p>2. Опит по ПРСР и/или програми, финансирани от други европейски фондове.</p> <p><i>Други изисквания по длъжностна характеристика за всички служители от Екипа на МИГ:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Компютърни умения - MS Office, Word, Excel, ел. поща и Internet базирани системи; ✓ Умения за разработване на методически указания, насоки, образци на документи, аналитични, информационни, обучителни и презентационни материали; ✓ Познаване на действащата нормативна база, свързана с прилагането на подхода ВОМР; ✓ Възможност за участие в обучения, работни срещи, конференции и др. събития извън територията на МИГ и/или извън установеното работно време. <p>Определените лица по позициите в екипа са настоящите служители на МИГ-Разлог притежават образование, професионален опит и опит по проекти над минималните изисквания за съответната длъжност, осигуряващи предимство.</p> <p>В случай на промени в екипа, всеки новоназначен служител следва да съответства на критериите за оценка на изпълнителен директор и експерт, по които са получени съответните точки.</p>
<p>7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:</p>	
<p>- <i>Административен капацитет;</i></p>	<p>Екипът, който ще бъде ангажиран с прилагането на стратегията, както и основна част от членовете на УС, имат опит от самото начало на прилагането на подхода ЛИДЕР в България, като: Изпълнителният директор е участвал в прилагането на подхода „ЛИДЕР“ на територията на община Разлог от началото на</p>

	<p>подготвителната фаза през 2009 г. Избран е за председател на УС при учредяването на МИГ-Разлог през 2010 г. и в продължение на 3 години и 6 месеца управлява Сдружението като представляващ. От 2014 г. е назначен на длъжността изпълнителен директор при спазена процедура за промяна в екипа – съгласуване с УО на ПРСР2007-2013. След одобрението на СВOMP за програмен период 2014-2020 г. отново е изпълнителен директор - от м.10.2016 г. до настоящия момент. Експертите по прилагането на стратегията са част от Екипа през целия период на изпълнение на двете Стратегии на МИГ-Разлог по подхода ЛИДЕР/ВОМР от 2012 досега. Членовете на Общото събрание - физически лица или представляващи фирми и организации, са ключови за местната общност личности, с образование, знания и опит в различни области – екология, земеделие, история и музейно дело, читалищна дейност, образование, туризъм, право, финанси, счетоводство и контрол, ландшафтна архитектура, стопанско управление. Над 80% от членовете на УС притежават отличен административен и управленски капацитет, както и богат опит по проекти. Много от членовете на Общото събрание също имат административен капацитет и опит в изпълнение на проекти, вкл. опит от прилагане на подхода ЛИДЕР/ВОМР на територията, както и опит в оценката на проектни предложения като оценители в състава на КППП от Общото събрание на МИГ.</p> <p>При изпълнение на предходните две стратегии: 1) МИГ- Разлог разви експертиза в управлението на стратегии и проекти, вкл. транснационално и вътрешнотериториално сътрудничество; 2) В общността, в следствие на множество обучения, семинари и срещи, както и при изпълнението на местни дейности, е изградено доверие към ЛИДЕР/ВОМР като инструмент за местно развитие и към хората, които го управляват; 3) В следствие на видимите резултати от изпълнените по двете стратегии проекти и и въздействието им върху територията, в общността има силна мотивация и очаквания за продължаване на досегашната дейност. МИГ-Разлог поддържа устойчиви партньорства и взаимно полезно сътрудничество с много МИГ от ЕС и България.</p>
<p>- Материално – технически капацитет;</p>	<p>С договор за наем от 01.07.2023 г. между ЮЛ – собственик и СНЦ „МИГ-Разлог” е осигурен самостоятелен офис с 3 отделни помещения, както и приемна-офис на партерен етаж, с осигурена достъпна среда за хора в неравностойно положение /с трайни или временни двигателни увреждани. Договорът е със срок на действие до 31.12.2030 г. СНЦ „МИГ – Разлог“ поддържа един и същ нает</p>

офис от 2012 г., който включва следните помещения по разположение и функционалности: На партерния етаж на сградата е разположено едно помещение Приемна-офис с работно място за 1 служител и малка зала - приемна за граждани което е предназначено както за работа на член на екипа, така и за провеждане на работни срещи и консултации с потенциални бенефициенти и граждани, заседания на УС, срещи с партньори и др. Достъпът е от тротоара, който е скосен до нивото на асфалта, а точно пред входа е поставена и изравняваща рампа за колички. Приемната е обозначена с информационна табела с работно време, както и със знак за достъпна среда за хора с увреждания или лица с двигателни затруднения.

На II-рия етаж в същата сграда са разположени три помещения, които функционално са разпределени така: Едно голямо самостоятелно помещение с две оборудвани работни места за експертите, и с обособен кът за провеждане на работни срещи и заседания - с конферентна маса и 10 стола, офис шкафове, офис техника; Един самостоятелен кабинет на изпълнителния директор с двойно бюро, 2 работни и 2 посетителски стола, офис шкафове; Едно архивно помещение със секции и метален шкаф; коридор с шкафове и плот за рекламно-информационни материали; санитарни помещения. Офисът е на централно място в град Разлог, обозначен с табели на улицата и на входовете, вкл. за достъпна среда. Партерното помещение е с непосредствен достъп от тротоара, който е пригоден за придвижване на хора с двигателни увреждания и за инвалидни колички. Помещението се намира до Туристическия информационен център. Залата се използва за приемане на малка група посетители, участници в срещи или индивидуални консултации.

С информационни табели и обозначителна табела за достъпна среда са обозначени Приемна и офис на СНЦ "Местна инициативна група - Разлог", намиращи се на адрес: град Разлог, община Разлог, ул. «Шейново» № 13, както следва: «Приемна на СНЦ «МИГ-Разлог» - на партерен етаж, Офис и приемна на СНЦ «МИГ-Разлог» - на втори етаж. Указано е работното време.

За провеждане на срещи, обучения, заседания на УС и др. дейности на МИГ-Разлог с представители на местната общност, Община Разлог с Решение на Общинския съвет от 28.01.2016 г. предоставя на МИГ-Разлог за ползване при необходимост подходяща оборудвана зала и помощно помещение, както и възможност за ползване на голямата зала на Общински съвет-Разлог за по-масови

	<p>мероприятия. Залите се намират в центъра на гр.Разлог. МИГ-Разлог осигурява равен достъп и възможност за участие на всички граждани, вкл. на хора с увреждания и други представители на уязвими групи до всички свои информационни срещи, обучения, семинари или организирани местни събития. Равни възможностите за участие, информиране и консултиране, се предлагат на всички представители на местната общност чрез публичност, информиране и осигурена достъпна среда.</p> <p>Оборудването, с което разполага МИГ – Разлог, се състои от: 2 стационарни компютърни системи, 1 компютърен сървър, изградена жична и безжична мрежи, 4 лаптопа, 2 мултифункционални устройства за печат, сканиране и копиране, 1 вертикален високоскоростен скенер; 1 принтер, 1 мултимедийно устройство, 1 мултимедиен екран, 1 флипчарт, банери за събитията, 10 таблета на които се ползват чрез сървъра и изградената безжична мрежа за отдалечен достъп информационни и обучителни материали, независимо къде се провежда събитието. Обзавеждането включва достатъчно като брой и вид офис мебели – 5 бюра, 5 работни стола, 2 заседателни маси, 14 посетителски стола, 7 секционни офис шкафа, 1 метален шкаф за съхранение; 3 климатика. Оборудването и обзавеждането са придобити при изпълнение на подготвителни дейности и при прилагане на двете стратегии по подхода ЛИДЕР/ВОМР – в периода 2010 - 2023 година.</p> <p>За придвижване на територията МИГ разполага със 7-местен лек автомобил „Дачия-Логан”, закупен през 2012 г.</p> <p>Създаден е и текущо се обновява и надгражда сайт на организацията. Поддържат се квалифицирани електронни подписи и регистриран достъп за ползване на системи за електронен обмен на документи.</p> <p>Осигурени са телефонни комуникации и неограничен достъп до Интернет – абонаментен за офиса и мобилен.</p>
<p>- Финансов капацитет;</p>	<p>МИГ Разлог има сключен договор с Община Разлог за дългосрочен безлихвен заем – до 31.12.2030 година по прието решение на Общински съвет – Разлог. Сумата по този договор, в размер на 75 000 лева, е изцяло предоставена като местен финансов ресурс за оборотни средства на МИГ в 7-годишен период (2023-2030година). С обслужващата банка ПИБ АД е сключен договор за револвиращ кредит – тип овърдрафт в размер на 120 000 лева, който периодично се предоговаря след сключване на договор/и или споразумение с</p>

	<p>УО за предоставяне на БФП на организацията. Разходите за лихви и такси по кредита се покриват от събирания годишен членския внос. Обратни средства се осигуряват и от авансовите плащания от ДФ „Земеделие“, обезпечени с издаване на Запис на заповед от кмета на Община Разлог на основание прието решение на Общинския съвет. При осъществяването на своята дейност по изпълнение на стратегии и проекти за сътрудничество в двата програмни периода СНЦ „МИГ-Разлог“ е с добро финансово планиране и управление на паричните потоци, няма финансови затруднения, непогасени или просрочени задължения, както и забава на разплащания към персонала и външни изпълнители/доставчици.</p>
--	--

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Системата за мониторинг и оценка на изпълнението на СВОМР се основава на следните изходни определения и принципи:

Мониторингът е целенасочена и систематично изпълнявана дейност, която се базира на определени стандарти и предварително определени критерии и/или показатели за приложимост, обосновааност, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

Критериите могат да имат еднаква или различна за всеки един от тях тежест.

Оценката се извършва на базата на предварително определени и текущо отчитани количествени показатели /данни по показателите/ и описателна информация за съответния етап от изпълнението на отделен проект, финансиран по мярка от СВОМР, проектите по съответната мярка, и за постигнатия напредък по прилагане на стратегията.

За проследяване на резултатите от изпълнението на стратегията за ВОМР, МИГ-Разлог ще прилага Система за текущ, ежегоден и последващ мониторинг и оценка, изготвена с цел наблюдение и контрол върху постигането на планираните количествени, качествени, времеви и финансови показатели - индикаторите за изпълнение и резултат.

Основен елемент в Системата за мониторинг и оценка на СВОМР са предварително заложените индикатори – задължителни, основни за прилагане на стратегии за ВОМР и разработените специфични за стратегията на МИГ-Разлог индикатори - на ниво мярка за подкрепа на местни проекти и общите индикатори - за цялостното изпълнение на стратегията за ВОМР.

Мониторингът и оценката са важни инструмент за текущо наблюдение и контрол на финансираните проекти, чрез който се генерира и актуализира информация за прилагането на мерките на СВОМР с оглед на степента на постигане на приоритети, цели и индикатори.

Съгласно *Рамката за мониторинг и оценка на Общата селскостопанска политика на ЕС*, **оценката представлява систематичен инструмент**, който разглежда резултатите и въздействията на СВОМР, оценявайки ефективността, ефикасността и полезността на мерките и предоставя сведения за процеса на вземане на решения.

При извършването на оценката се разчита главно на данните и информацията, събрани чрез непрекъснато осъществявания мониторинг.

Целта на мониторинга е свързана проследяване на правилното прилагане и с отчитането на изпълнението на СВOMP, но и с вземането на своевременно решения по отношение рисковете или потенциалната необходимост от актуализация на стратегията.

Двата процеса – на изпълнение и на наблюдение, текат паралелно и получената обратна връзка от мониторинга и оценката се използва като **коректив** на работата на МИГ, както и за проследяване на **баланса между изразходваните средства и постигнати резултати**.

Оценката следва да дава отговор на следните въпроси:

- ✓ Доколко ефективно се прилагат мерките?
- ✓ До каква степен при изпълнението на проекти по мерките е обхваната територията на МИГ, както и идентифицираните заинтересовани страни?
- ✓ До каква степен изпълнението на финансираните проекти допринася за постигането на основната цел, приоритетите, специфичните цели и индикаторите на стратегията?
- ✓ Какви проблеми възникват в процеса на прилагане на договорените проекти?
- ✓ Какви рискове възникват в процеса на администриране на стратегията?
- ✓ Какви коригиращи мерки е възможно и следва да бъдат предприети?

Общите критерии, на базата на които ще се правят изводи за качеството на изпълнение, са:

- ✓ Ефективност;
- ✓ Ефикасност;
- ✓ Изпълнение на основната цел, приоритетите и специфичните цели на стратегията;
- ✓ Постигнати резултати;
- ✓ Степен на въздействие върху местната общност и удовлетвореност на заинтересованите страни, но и на общността като цяло (качествена оценка);
- ✓ Устойчивост на резултатите.

Системата за мониторинг и оценката включва и „**Вътрешни правила за мониторинг и оценка**”, разработени от екипа на МИГ и приети от УС.

МИГ ще извършва мониторинг с помощта на изготвени предварително **контролни листи и формуляри** съгласно горепосочените въпроси и общи критерии, както и по индикаторите за изпълнение и резултат - на ниво проект, мярка и стратегия .

За целите на мониторинга върху изпълнението на Стратегията, ще се вземат предвид и следните **стойности**: брой и стойност на подадените **проектни предложения**, брой и стойност на **одобрените проекти**, брой и стойност на **сключените договори**, брой и стойност на подадените и на одобрените **искания за плащане**, брой и стойност на **успешно приключилите проекти**; как и доколко проектите допринасят за **изпълнение на основните и специфични индикатори**; **устойчивост** на резултатите в периода на мониторинг.

Основни източници на информацията ще бъдат ИСУН 2020 и регистрите за проектни предложения на МИГ, които ще се допълват при всяка постъпила информация с данните от документни източници – протоколи, отчети, доклади, писма, договори и др. В процеса на мониторинг на СВOMP ще се проследяват следните **показатели**:

- заложените количествени и финансови индикатори, които отчитат резултатите и въздействието от изпълнението на Стратегията;
- времевият график, организацията и методите на изпълнение;
- мерките за осигуряване на информация и публичност за изпълнението.

Допълнителни, но не по-малко важни източници за информация, които ще се използват за набиране на необходимата информация са:

- протоколите от проведените общи събрания и от заседанията на управителните и спомагателните органи на МИГ;
- протоколите или други документи от проведени работни срещи на екипа на МИГ;
- подготвените и публикувани Насоки за кандидатстване по мерки;
- текущата проверка на статуса на проектите в ИСУН 2020;
- зададените въпроси от бенефициенти по телефон и електронна поща;
- проявия интерес към поканите за представяне на проектопредложения;
- подадените по отделните покани проектни предложения;
- осъщественото наблюдение по реализация на одобрените и финансирани проекти;
- осъществени посещения на място;
- подпомагане на одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане към Разплащателна агенция и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението;
- списък на одобрените и отхвърлените проекти след приключване на работата на Комисията за подбор на проектни предложения;
- заверени копия на сключените договори и проектните досиета;
- регистър на договорените проекти;
- данни за икономическото развитие на отделните сектори в на територията на МИГ, както и социално-икономическите характеристики на територията (източник на данни ще бъдат НСИ, анализите на Дирекция “Агростатистика” към МЗХГ, включително Системата за земеделска счетоводна информация - СЗСИ);
- информация от базата статистически данни за селските райони на Дирекция “РСР”.

Наблюдението на изпълнението на СВОМР ще се извършва от служителите на МИГ.

Пряко ангажирани в актуализиране на базите данни са експертите по прилагане на СВОМР.

Бенефициентите по Стратегията ще предоставят данни за наблюдение във **Формуляр за мониторинг**, както и информация и документи **по изпълнението на Бизнес плана**.

Предвижда се изготвяне на 9 мониторингови доклада – на всеки 6 месеца в период от 4 години, съответно: за полугодие; за календарната година; за периода на изпълнение

Периодично ще се възлага **външна мониторингова оценка, отразена в подробен доклад**. Изпълнителният директор на МИГ има отговорност да организира и контролира процеса.

Системата за оценка на стратегията на ниво проект/и: Оценката се извършва систематично въз основа на предварително определените стандарти и критерии за приложимост, обосновааност, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост. Критериите могат да имат еднаква или различна за всеки един от тях тежест.

Системата за оценка се базира на информация за прогреса в изпълнението на проекти, финансирани в рамките на СВОМР. Тя ще отчита времеви параметри и настъпили обстоятелства като: дата на изпращането на уведомителното писмо до бенефициента за провеждане на проверка на място; заповед на изпълнителния директор за извършване на проверката; констативен протокол за проведената проверка. Ежемесечно се извършват проверки по спазване на сроковете и задълженията на бенефициентите съгласно сключените административни договори. Проверка на място ще бъде извършваа за всеки подкрепен проект - най-малко два пъти за периода на реализацията му. Данните от оценката на прилагането на стратегията и изпълнението на договорените проекти ще се описват в **Мониторинговите доклади и ще станат част от годишните Доклади за напредъка.**

Проверките могат да бъдат три вида:

- ✓ тематична проверка;
- ✓ многостранна или цялостна проверка;
- ✓ проверка по сигнал.

Процес на оценка на Стратегията и проектите към нея: При прилагане на Стратегията задължително се осъществяват дейности по мониторинг и контрол на изпълнението на самата стратегия и на проектите, одобрени за изпълнение по отделните мерки. Това става посредством предварително заложен индикатори на ниво Стратегия, на ниво мярка по стратегията и на ниво проект при изготвяне на заявлението и бизнес плана. Системата от индикатори съответства на основните принципи на планирането и кореспондира с целите и с очакваните резултати.

Отговорни за мониторинга на проектите са експертите по прилагане на Стратегията, които извършват посещения на място като попълват контролен лист и/или изготвят протокол и доклад, които предлагат за утвърждаване от изпълнителния директор и за одобрение от Управителния съвет на МИГ.

Мониторингови доклади за изпълнение на ниво стратегия се изготвят поне два пъти годишно – на шестмесечие и за годината. Докладите проследяват изпълнението в конкретния период и обобщават напредъка от началото на прилагане до края на оценявания период с натрупване на данни. В края на прилагане на Стратегията се изготвя **Обобщен мониторингов доклад.**

Последващ мониторинг: Наблюдението и контролът по проектите се извършва в продължение на пет години от извършване на окончателното плащане на безвъзмездната финансова помощ. Когато е приложимо, се включват индикатори за мониторинг на състоянието на околната среда или нейни компоненти и/или индикатори за наблюдение на въздействието на проектите върху околната среда. Такива мерки и индикатори могат да се предпришат на ниво подготовка на проектно предложение при задължителната процедура за съгласуване на инвестиционното предложение с компетентните органи по околна среда.

Система за самооценка: МИГ ще отдели специално внимание на процеса на самооценка. Това се налага и поради значимата роля, която следва да има местната общност в реализацията на подхода ВОМР. МИГ ще извършва самооценка (оценка на работата си) по отношение на напредъка в прилагането на СВОМР чрез базовите индикатори, както и чрез бюджетните индикатори, индикаторите за изпълнение и индикаторите за резултат. Оценка ще се базира на набраната информация чрез системата за наблюдение. Самооценка на работата на органите на МИГ и на изпълнителния екип на МИГ при реализация на СВОМР ще се извършват от Екипа на МИГ, вкл. и членове на УС. За организирането и извършването на оценката ще е отговорен Изпълнителният директор. Ще бъде изготвен график за извършването на самооценката, който ще бъде съобразен с графика на изпълнение на СВОМР и с подготовката на ежегодните доклади за напредъка. Процес на самооценка ще бъде инициран поне един път годишно и резултатите от него ще станат част от годишния доклад за напредък. При процеса на самооценка МИГ ще се ръководи от принципа за широко участие на заинтересованите страни в него. Могат да бъдат привлечени експерти и от други МИГ за въвеждане на партньорски елемент в проверката. За самооценката ще бъде използван набор от инструменти: анализ на данни, интервю, проучване, мозъчна атака, фокус групи, добри практики, опит на други МИГ.

Процесът на самооценка на МИГ -Разлог преминава през следните етапи:

1. МИГ идентифицира необходимостта да се оцени даден аспект на реализацията на стратегията, взема решение за започване и избира методите.
2. МИГ изготвя въпросите/критериите за оценка и план график за наблюдение.
3. Набират се данните, необходими за самооценката.
4. Данните се анализират, изготвят се заключения и отговори.
5. Информацията се представя на органите на МИГ за вземане на решение за действия.
6. Стратегията и дейността на МИГ се променят/пренасочват съобразно резултатите от оценката и формулираните препоръки, при спазване на приложимите процедури и Устава.
7. Резултатите от самооценката се включват в годишните доклади.

Система за оценка на рисковете: В процеса на реализирането на стратегията и на мониторинга и оценката/самооценката по нейното изпълнение е възможно да възникнат пречки пред изпълнението, наблюдението, оценяването и събирането на данни. Затова е необходимо да бъде извършена оценка на рисковете - те следва да бъдат предварително прогнозирани и да бъдат набелязани стъпки за предотвратяването им или алтернативи за намаляване/преодоляване на негативните последици от възникването им. Възможните рискове при набирането на данни, наблюдението и оценката са: неспазване на доброволно поетите ангажменти за предоставяне на информация от страна на бенефициентите, поради недостатъчна информираност; опорочаване на проверките на място поради неясно разписани или неспазени процедурни изисквания; липса на обективност при извършване на самооценката. С цел да бъде предотвратена появата на тези пречки, е необходимо внимателно да бъдат планирани сроковете за актуализирането и поддържането на информационните бази данни, ясно да бъдат разписани процедури, да бъдат спазвани сроковете, да се предприемат мерки за информираността на бенефициентите; да бъдат привлечени активни членове на МИГ за участие в процесите на мониторинг, оценка и

самооценка, при спазване на изискването за недопускане на конфликт на интереси. Прозрачността и отвореността към бенефициентите, както и работата по оказване на подкрепа при тяхното кандидатстване и впоследствие - при изпълнението на финансираните проекти ще е гаранция за получаване на необходимата информация за попълване на информационната база данни на МИГ. Разписаните правила за управлението и мониторинга на изпълнението на СВOMP, оценяването на прогреса в изпълнението на СВOMP и самооценката ще позволят навременно прогнозиране и намиране на решение при евентуално възникване на бъдещи пречки, така че да бъде осигурено безпрепятствено постигане на целите на стратегията. Екипната работа на служителите на МИГ и взаимодействието с останалите негови органи е от изключителна важност.

При спазване на правилата за периодично и правилно целеполагане и екипност в работата, ще могат да се преодоляват евентуално възникналите форсмажорни обстоятелства, а при възникване на закъснения - те ще могат да се компенсират, без да се нарушават сроковете.

Важна част от системата за мониторинг и оценка ще бъде и **Процедурата за администриране и докладване на нередности**, разработена като част от цялостната система с цел предотвратяване и/или ранно откриване на „нередност и измама“, съгласно определението на ЕК, начините за докладване и осъществяване на проверки по сигнал.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията:

При осъществяване на дейността си по прилагане на подхода WOMP и одобрената стратегия, МИГ-Разлог спазва хоризонталните принципи на ЕС. За периода на настоящата стратегия, хоризонталните принципи са съгласно описанието им в чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060. Те се прилагат при подготовката, изпълнението и мониторинга на стратегията за WOMP.

МИГ-Разлог ще изпълнява следните задължения, произтичащи от хоризонталните принципи:

1. При изпълнението на стратегията за WOMP и в периода на мониторинг „МИГ-Разлог“ се задължава да гарантира зачитането на основните права и спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз.

Стратегията е разработена и ще бъде прилагана в съответствие с **принципа на равенство на жените и мъжете**, който е основен хоризонтален приоритет на Европейската Общност. Принципът на равенство е обяснен и възприет от местната общност още в етапа на разработване на Стратегията. Този принцип ще бъде последователно отстояван в процеса на прилагане на СВOMP, по отношение на членството, достъпа до информация, кандидатстване и подбор на проекти, участие в дейности. Механизми за спазването му са осигурените канали за информация и публичност, уставът на МИГ, правилата за работа.

Дял III от Хартата на основните права на ЕС е посветен на равенството. С членове 20—26 от този дял се защитават следните права:

- равенството пред закона
- недискриминацията
- културното, религиозно и езиково многообразие
- равенството между жените и мъжете
- правата на детето

- правата на възрастните хора
- интеграцията на хората с увреждания

2. Равенството между мъжете и жените, интегрирането на принципа на равенство между половете и отчитането на социалните аспекти на пола се вземат под внимание и се насърчават през целия процес на подготовка, изпълнение, мониторинг, докладване и оценка, както и в периода на последващ мониторинг за устойчивост на резултатите.

Принципите на равенство между половете, недискриминация и достъпност са залегнали в българската законодателна и институционална система и касаят всички сфери на социалния живот, включително заетост, образование и обучение, здравеопазване, имуществено състояние, социална защита, достъп до социални услуги, икономически дейности и др.

МИГ-Разлог е организация в обществена полза, основана на публично-частното партньорство, която спазва националното законодателство и общата рамка, гарантираща прилагането на тези хоризонтални принципи, която включва: Конституцията на Република България (чл. 6); Законът за защита от дискриминация; Законът за интеграция на хората с увреждания, както и подзаконовни нормативни актове, произтичащи от тези закони.

В Общото събрание и в УС на МИГ-Разлог се поддържа балансирано участие на мъже и жени, които винаги са с почти равен дял, близък до отношение 50 % на 50 %, насърчава се участието на младежи, както и на представители на уязвими и малцинствени групи и/или на организации, които работят в тяхна полза.

МИГ-Разлог предприема и ще предприема съответните стъпки, за да се предотвратява всякаква дискриминация, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, по време на подготовката, изпълнението, мониторинга, докладването и оценката на стратегията и проектите към нея. По-специално достъпността за хората с увреждания се взема под внимание през целия процес на подготовка и изпълнение на програмите.

МИГ-Разлог приема спазването на принципите за човешките права, равенството и недискриминацията по отношение на всички представители на местната общност, с особена грижа и внимание към представителите на уязвимите групи от населението.

В проучванията, анализите и дейностите по консултиране и обсъждания са отчетени потребностите на всички местни хора без разлика от техния произход, етнос, пол, социален статус. Местните лидери и активни участници са изразили мнение за подкрепа на най-уязвимите социални и етнически групи, което се изразява и в подбора на мерки и критерии за финансиране на проекти по специфичните цели, чрез които да бъдат постигнати приоритетите и основната стратегическата цел на СВОМР. В процеса на прилагане на стратегията ще се съблюдава предотвратяването на каквито и да било условия за дискриминация във всичките ѝ възможни форми.

Принципът за насърчаване на заетостта и конкурентоспособността се спазва при подготовката, критериите за подбор на проекти и тяхното приоритизиране, при изпълнението и мониторинга на ниво проект и на ниво стратегия. СВОМР е с интегриран подход, осигуряващ връзката „технологии-знание“, чрез инвестиции в материални активи и в развитието на местните човешки ресурси. Инвестициите в материални активи за технологично модернизиране на земеделските и неземеделски дейности на територията,

разнообразяването на селската икономика чрез предприемачество и умения в нови сфери, са предпоставки за конкурентоспособност и качествена заетост на територията.

3. Целите на фондовете се имплементират в стратегията и мерките за подпомагане на местни проекти съобразно целта за насърчаване на устойчивото развитие, посочена в член 11 отДФЕС, като се отчитат целите на ООН за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и принципът за „ненанасяне на значителни вреди“.

Целите на фондовете се залагат в стратегията при пълно зачитане на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда.

Всички дейности по прилагане на одобрената стратегия, в т.ч. подкрепените проекти и инвестиционни дейности следва да допринасят за екологичния преход като отчитат шестте екологични цели, заложи в чл. 9 от Регламента за таксономията:

- 1) смекчаване на изменението на климата;
- 2) адаптиране към изменението на климата;
- 3) устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси;
- 4) преход към кръгова икономика;
- 5) предотвратяване и контрол на замърсяването;
- 6) защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите.

„Устойчивото развитие“ е намирането на баланс между опазването на околната среда, икономическия прогрес и социалното развитие. В СВОМР принципът на устойчивото развитие е заложен, за да гарантира постигането на целите на сегашните поколения без нанасяне на щети и рискове за следващите поколения, свеждане до минимум на неблагоприятните ефекти от човешката дейност върху природните ресурси; обвързване на икономическата с екологичната ефективност и природното равновесие; решаване на въпроси, свързани със стопанските и природните условия на живот. Ще се насърчават екологосъобразни проекти, допринасящи за устойчиво развитие и защита на околната среда

В тази връзка, всяка една инвестиция по стратегията следва да бъде в съответствие с принципа за „ненанасяне на значителни вреди“. Всички предвидени инвестиции от кандидатите (крайните получатели) по настоящата процедура, следва да не водят до значителни вреди за всяка една от горепосочените шест екологични цели.

Включените в конкретните мерки по стратегията допустими дейности отговарят на принципа „Ненанасяне на значителна вреда“, тъй като не се очаква да имат значително отрицателно въздействие върху околната среда поради тяхното естество.

Съблюдаването на принципа за „ненанасяне на значителни вреди“ ще се проследява и на етап на изпълнение на проектите.

За удостоверяване на съответствието на инвестицията с посочения принцип в края на проекта и в периода на последващ мониторинг, крайните получатели ще подлежат на контрол, който да удостовери съответствието на подкрепените дейности.

Видовете действия следва да бъдат винаги и преди всичко в пълно съответствие с принципите, залегнали в Хартата на основните права на ЕС (ХОП) и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ).